ROK XV WARSZAWA, DNIA 20 LIPCA 1939 R. Nr 14

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOŚCI W POLSCE

ORGAN ZWIĄZKU KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

TREŚĆ:

REDAKCJA: WARSZAWA, PL. NAPOLEONA 7, TEL. 618-27
ADMINISTRACJA: WARSZAWA, UL. MIODOWA 6, TEL. 592-63
NAKŁAD I WYDAWNICTWO
SAMORZĄDOWEGO INSTYTUTU WYDAWNICZEGO
Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
W WARSZAWIE, UL. MIODOWA Nr 6, TELEFON 5-92-63.

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOSCI POWIATU OPATOWSKIEGO W OPATOWIE

Bilans roczny netto na dzień 31 grudnia 1938 roku.

Stan czynny

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kasa i sumy do dyspozycji . . .			
a) gotowizna		125.645,50	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		82.879,05	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		60.133,50	
d) pozostałość w innych K. K. O. .			
e) bony inwestycyjne			268.658,05
2. Kupony			
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe	5.844,35	112.469,86	
c) listy zastawne i obligacje . . .			
d) obligacje związków komunalnych .			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych . .		7.017,75	119.482,61
5. Banki i K. K. O. Loro			
6. Banki i K. K. O. Nostro . . .			17.974,70
7. Weksle zdyskontowane (14 kont) . .			135.779,90
8. Pożyczki wekslowe (2063 kont) . .			797.124,50
9. Weksle protestowane			
a) pochodzące z dysk. i poż. wekslowych (42 kont)		4.425,67	
b) poch. z innych kredytów (16 kont)		1.039,00	5.464,67
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu:			
a) zabezp. papierami wart. (... kont) .			
b) zabezpieczone hipoteką (1 kont) .		500,00	
c) zabezp. innymi wartościami (6 kont)		60.505,71	61.005,71
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) pap. wart. i książ. oszcz. (111 kont)		53.530,40	
b) innych wartości (... kont) .			
c) pożyczki zakładu zastawn. (... k.) . .			53.530,40
12. Pożyczki na skrypty dłużne (17 kont)			35.129,94
13. Pożyczki hipoteczne (kont) . .			
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdz. przez Komitet Konwersyjny Banku Akceptacyjnego (178 kont)			154.953,28
15. Odsetki zaległe			3.112,95
16. Nieruchomości			
17. Ruchomości			7.421,69
18. Różne			1.679,13
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			629,14
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy . . .			
Razem . .			1.661.946,67
21. Depozyty			390.973,56
22. Udzielone gwarancje			102.257,00
23. Inkaso			111.099,81
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego . .			32.394,00
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego . .			
Ogółem . .			2.298.671,04

Stan bierny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kapitał zakładowy			60.000.00
2. Fundusz zasobowy			12.676.79
3. Fundusze specjalne			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			68,81
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości .			
6. Wkłady oszczędn. instytucyj państwowych, samorządowych i in. prawno-publ.			
a) bezterminowe (6 kont) . . .		14.363,00	
b) terminowe (3 kont)		82.687,35	97.050.35
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno-prywatnych			
a) bezterminowe (3070 kont) . .		332.928,07	
b) terminowe do 3 mies. (... kont) .			
c) termin. ponad 3 m. i war. (317 kont)		487.826,16	820 754,23
8. Rachunki bież., (czek., przekazowe itp.)			
a) inst. państ., sam. i in. pr.-p. (15 k.)		72 874 50	
b) osób fizycz. i prawno-pryw. (276 k.)		448 825.75	521.700 25
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			4.449,00
10. Zobowiązania inkasowe			16.251,47
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach Państwowych . . .			
c) w Bankach Komunalnychi K. K. O.			
d) w innych instytucjach kredytowych			
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac. .			32.394,00
13. Zastaw papierów wartościowych . .			
14. Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe . . .		63.300,00	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje . . .			63 300,00
15. Banki i K. K. O. Loro . . .			
16. Banki i K. K. O. Nostro			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne . . .			
19. Różne			6.112,95
20. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			22.487,72
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy . . .			4.701,10
Razem . .			1 661 946,67
22. Różni za depozyty			390.973,56
23. Zobowiązania z tyt. udziel. gwarancyj			102 257.00
24. Różni za inkaso			111.099.81
25. Bank Akceptacyjny.			32 394,00
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem . .			2 298.671 04

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1938 ROK.

Straty.

	Zł	Zł
1. Odsetki wypłacone i dopisane . . .		
a) od wkładów oszczędnościowych . .	34.203,07	
b) od rachunków bieżących . . .	12 736,79	
c) od redyskonta weksli	1 035,00	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	1.243,89	
e) różne inne	5.642,86	54.861,61
2. Prowizje wypłacone		252,69
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	55.246,72	
b) świadczenia socjalne	4 465,66	
c) wydatki rzeczowe	18.847,21	78.559,59
4. Podatki i opłaty skarbowe		182.40
5. Amortyzacja		
a) nieruchomości		
b) ruchomości		594.33
6. Odpisy na dłużnikach		2.165,30
7. Różne nieściągalne należności . .		1.297,04
8. Różnice kursowe na papierach wartośc. .		
9. Rezerwa na wątpliwe należności . .		4.821,95
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego .		
11. Nadwyżka		4 701,10
Razem . .		147.436,01

Zyski

	Zł	Zł
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	64 893,11	
b) od rachunków bieżących	7.153,96	
c) od pożyczek terminowych na zastaw .	3.899,17	
d) od pożyczek na skrypty dłużne . .		
e) od pożyczek i wierzytelności hipoteczn.		
f) od papierów wartościowych . . .	9.950,07	
g) od KKO i Banków	10.077,55	
h) różne inne	12.350,91	108.324,77
2. Prowizje pobrane		24.020,90
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc. .		
5. Dochód netto z nieruchomości . . .		
6. Odzyskane straty		2.073,24
7. Opłaty na koszty administracji . .		11.936,29
8. Różne dochody		1.080 81
9. Odpis z funduszu wyrównaw. na pokrycie strat kursowych.		
10. Strata		
Razem. . .		147.436,01

w. z. Księgowy: (—) Z. Czerwińska

Dyrekcja:
Dyr. Zarządzający (—) K. Jagodziński
Zast. Dyr. Zarządzającego (—) H. Poradowski
Członek Dyrekcji (—) St. Rytel

Komisja Rewizyjna:
Przewodniczący: (—) A. Bieliński
Członkowie: (—) M. Schabowski
(—) J. Wodyński

Rok XV. Warszawa, dnia 20 lipca 1939 r. Nr 14

OSZCZĘDNOŚĆ

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWIE ORGANIZACJI OSZCZĘDNOSCI W POLSCE
ORGAN ZWIĄZKU KOMUNALNYCH KAS OSZCZĘDNOŚCI W WARSZAWIE

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi:

Rocznie	zł. 28.—
Półrocznie	„ 14.—
Kwartalnie	„ 7.—
Miesięcznie	„ 3.—
Cena Nr. pojedyńcz. .	„ 1.40

REDAKCJA: Warszawa, pl. Napoleona 7.
ADMINISTRACJA: Warszawa, ul. Miodowa 6.
Konto czekowe w P. K. O. Nr. 1520.
Nakład i wydawnictwo „Samorządowego Instytutu Wydawniczego" Sp. z ogr. odp. w Warszawie, ul. Miodowa Nr. 6. Telef. 5-92-63.

Rękopisów nadesłanych redakcja nie zwraca.
Przedruk dozwolony za podaniem źródła.

Sprawozdanie Związku Związków KKO za rok 1938.

A. SYTUACJA FINANSOWA KKO.

Omówienie działalności Związku Związków KKO rozpoczynamy, wzorem lat ubiegłych, od przedstawienia sytuacji i działalności kas w roku sprawozdawczym. Aczkolwiek bowiem Związek Związków jest organizacją służącą w pierwszym rzędzie celom porozumienia między poszczególnymi Związkami KKO, tym niemniej na kierunek i charakter jego pracy duży wpływ wywierają warunki, w jakich samym kasom wypadło w danym okresie pracować.

I. Ogólna sytuacja gospodarcza.

Rok ubiegły zaliczyć wypada na ogół do pomyślnych okresów gospodarczych. Motorem aktywizacji życia gospodarczego w Polsce była w dalszym ciągu działalność inwestycyjna państwa, wspieraną w znacznym stopniu przedsiębiorczością prywatną, szczególnie jeśli chodzi o drobne i średnie warsztaty wytwórcze i handlowe. Cechą charakterystyczną koniunktury był wzrost produkcji przy jednoczesnym spadku cen. Wskaźnik produkcji przemysłowej wzrósł (rok 1928 = 100) ze 110,7 do 119,3 czyli o 8,6 punktów, przy czym produkcja dóbr wytwórczych wzrosła znacznie silniej (plus 12,5) od produkcji dóbr spożycia, co jest również cechą charakterystyczną. Spadek cen, który towarzyszył wzrostowi produkcji, dotyczył głównie cen surowców i artykułów rolnych. Przy ogólnym spadku wskaźnika cen hurtowych z 59,4 na 56,2 ceny artykułów przemysłowych nabywanych przez rolników spadły z 66,2 na 65,0, a więc zaledwie o 1,2 punkty, gdy ceny artykułów sprzedawanych bezpośrednio przez rolników spadły z 49,2 na 43,8 czyli o 5,4, przy czym wskaźnik cen zboża obniżył się aż o 11,7 punktów.

Ujemną zatem stroną sytuacji gospodarczej było kształtowanie się cen, które spowodowało znaczne przesunięcia w dochodzie społecznym. Podczas gdy rolnictwo doznało dotkliwego uszczerbku, to dochody innych warstw ludności wzrosły: po pierwsze dzięki spadkowi kosztów utrzymania, a po wtóre dzięki wzrostowi zatrudnienia. Wskaźnik spożycia 6 elastycznych artykułów pierwszej potrzeby podniósł się z 84,7 do 93,0.

Na rynku pieniężnym warunki układały się pomyślnie. Utrzymanie kursu złotego, uporządkowanie obiegu i oprocentowania papierów publicznych, brak bezpośredniego drenażu rynku pieniężnego ze strony Państwa, zastój w działalności emisyjnej ze strony instytucji komunalnych i prywatnych — stwarzały warunki płynności — pomyślne dla kapitalizacji pieniężnej. Niestety, wypadki polityczne zniweczyły w znacznym stopniu tę pomyślną koniunkturę dla instytucji finansowej.

*II. Działalność KKO *).*

Działalność KKO w roku 1938 przechodziła takie same koleje jak działalność innych instytucji, to znaczy obok na ogół pomyślnych obiektywnych warunków gospodarczych w dziedzinie towarowej i pieniężnej dominujący wpływ na sytuację kas wywarły niepokoje polityczne, czynniki pozagospodarcze.

---

*) Analizę poniższą opieramy na bilansach kwartalnych brutto zestawianych przez Inspektorat Bankowy Ministerstwa Skarbu, przy czym dla celów porównawczych dane na 31.XII.37 dla Związku Warszawskiego i Poznańskiego zostały poprawione z uwzględnieniem nowych granic tych Związków.

1. Wśród kapitałów obrotowych KKO grupa stanowiąca *kapitały własne* nieznacznym tylko uległa zmianom:

	31.XII.37	31.XII.38	Zmiany
kapitały zakładowe	21.752 tys. zł	21.136 tys. zł	— 616 tys. zł
fundusze zasobowe	47.457 „ „	51.165 „ „	+3708 „ „
inne fundusze	12.684 „ „	16.260 „ „	+3576 „ „
Razem	81.893 tys. zł	88.561 tys. zł	+6668 tys. zł

Wzrost ostatniej pozycji jest w dużym stopniu czysto rachunkowy wskutek wzrostu funduszu wyrównawczego (zwyżka kursów papierów wartościowych) i wzrostu funduszu amortyzacyjnego. Suma kapitałów własnych wzrosła najwięcej w Związku Warszawskim (o 3,0 miln. zł) i Lwowskim (o 2,0 miln.); w Związku Śląskim zwiększyła się o 1,6 miln. zł, a w Poznańskim pozostała niemal bez zmiany.

W grupie *kapitałów obcych* zaszły natomiast zmiany bardzo istotne (w tys. zł):

	31.XII.37	31.XII.38	Zmiany
wkłady oszczędnościowe osób prawno - publicznych	91.035	84.847	— 6.188
wkłady oszczędnościowe osób prawno - prywatnych	604.982	645.990	+41.008
rachunki bieżące i czekowe oraz salda kredytowe rachunków otwartego kredytu	93.851	100.070	+ 6.219
Razem wkłady	789.868	830.907	+41.039
redyskonto weksli i dyskonto akceptów Banku Akcept.	41.857	39.954	— 1.903
inne uzyskane kredyty	38.777	36.301	— 2.476
banki i KKO Loro i Nostro	6.914	4.916	— 1.998
Razem kapitały pożyczone	87.548	81.171	— 6.377
Kapitały obce razem	877.416	912.078	+34.662

Globalnemu wzrostowi wkładów odpowiada pewne zmniejszenie kredytów bankowych. Wynika stąd, że kasy zdołały do końca roku spłacić z nadwyżką zaciągnięte przejściowo na wypłatę wkładów kredyty redyskontowe i lombardowe. Poza tymi kredytami upłynniającymi kasy zaciągnęły niewielkie sumy kredytów z Państwowego Banku Rolnego na zaliczkowanie zboża i siewniki.

Najważniejsze i decydujące zmiany zaszły w grupie *wkładów oszczędnościowych* i rachunków bieżących. Ruch wkładów, który przez cały rok miał tendencję zwyżkową, doznał dwukrotnych silnych załamań wywołanych wypadkami politycznymi w marcu i wrześniu. Odpływ marcowy był krótkotrwały i objawił się tylko w niektórych ośrodkach. Odpłynęło wówczas ponad 20 milionów złotych wkładów oszczędnościowych. Odpływ wrześniowy miał już cechy runu, objął znaczną ilość kas i trwał około 2 tygodni. Odpłynęło wówczas 102.388 tys. zł, to jest 13,7% wkładów oszczędnościowych i 15.299 tys. zł rachunków bieżących. W poszczególnych Związkach odpłynęło (w tys. zł):

Związki	Wkłady oszczędn. tys. zł	w proc.	Rachunki bieżące	Do końca roku nadwyżka (+) niedobór (—)
Warszawski	38.737	17,0	9.287	+ 979
Lwowski	26.713	12,3	939	—9.173
Poznański	14.723	9,4	3.072	+ 565
Śląski	22.215	15,5	2.001	— 777 (bez Zaolzia)
	102.388	13,7	15.299	+1.635 (z Zaolziem)

Należy z całym uznaniem podkreślić, że kasy nasze zdały ten ciężki egzamin wyśmienicie. Nigdzie nie doszło do załamania. Toteż nic dziwnego, że następne miesiące przyniosły masowy powrót wkładów: w padzierniku wróciło 55,7 miln., w listopadzie 18,8 miln. i w grudniu 29,5 miln., przynosząc na ultimo roku wyrównanie z wyjątkiem Małopolski, leżącej wzdłuż granicy czechosłowackiej.

Dla porównania warto zaznaczyć, że odpływ wkładów we wrześniu wynosił w P. K. O. 106,4 miln., w bankach państwowych 72,8 miln., w bankach prywatnych 61,6 miln. i spółdzielniach ponad 20 miln. Ogółem odpłynęło prawie 400 miln. wkładów.

Powstaje pytanie, w jaki sposób KKO zdołały uruchomić w tak szybkim czasie tak wielkie sumy na wypłatę wkładów. Badając zmianę struktury bilansów KKO w trzecim kwartale otrzymamy następujący schemat:

kapitały własne	+ 0,3 miln. zł
wkłady i salda kredytowe rach. otw. kred.	—93,7 „ „
kredyty bankowe	+42,8 „ „
kapitały obrotowe razem	—50,6 „ „
akcja kredytowa	+12,3 „ „
akcja lokacyjna (papiery)	—15,0 „ „
pogotowie płatnicze	—40,2 „ „
razem aktywa	—42,9 „ „

A zatem odpływ wkładów kasy zrównoważyły z jednej strony mobilizując swe rezerwy płatnicze i upłynniając portfel papierów wartościowych (w pierwszym rzędzie bilety skarbowe), a po wtóre zaciągając kredyty w bankach centralnych, głównie w Banku Polskim. Rzecz ciekawa, że suma udzielonych kredytów wykazuje w tym czasie wzrost. Sądzić należy, że gros tego wzrostu przypada w okresie miesiąca lipca i sierpnia. Odpływ wkładów odbił się na akcji kredytowej dopiero w ostatnim kwartale.

Zmiany w stanie wkładów oszczędnościowych w poszczególnych Związkach na przestrzeni roku przedstawiają się następująco:

Związki	Stan 31.XII.1937 w tys.	Zmiany w ciągu roku w miln. zł I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	Stan 31.XII.1937 w tys.	Zmiany % w ciągu roku
Warszawski	202.995	+ 2,6	+10,8	—32,8	+38,5	227.416	+12,0
Lwowski	219.461	— 3,6	— 2,3	—22,5	+17.3	208.511	— 5,0
Poznański	143.112	+ 5,7	+ 9,7	—10,3	+12,5	155.388	+ 8,5
Śląski	130.449	+10,9	— 0,7	—19,8	+18,7	139.522	+ 7,0
Razem	694.017	+15,6	+17.5	—85,4	+87,0	730.837	+ 5,0

W tymże czasie liczba książeczek oszczędnościowych wzrosła o 167.250, tj. o 10,3%, i wynosiła w końcu roku 1.765.683 szt., a mianowicie po 490 tys. w Związkach Warszawskich, Lwowskim i Poznańskim, oraz 280 tys. na Śląsku.

2. Jeżeli kasy tak zwycięsko przetrzymały run, to w pierwszym rzędzie dzięki wysokim stanom *pogotowia płatniczego*. Na pogotowie płatnicze składają się: kasa, lokaty w bankach, waluty obce, banki i KKO Nostro. Suma tych pozycji (wyliczono tu z konieczności również: „banki i KKO Loro“) przedstawia się w poszczególnych Związkach następująco:

Związki	Stan 31.XII.37 w tys. zł	Stan 31.XII.37 w stos. do wkładów	Zmiany w III kw. w miln. zł	Stan 31.XII.38 w tys. zł	Stan 31.XII.38 w stos. do wkładów
Warszawski	51.071	19,6%	—13,4	39.107	13,9%
Lwowski	27.708	11,9%	— 8,2	21.178	9,4%
Poznański	23.355	14,6%	—10,1	26.174	15,0%
Śląski	22.424	16,2%	— 8,4	18.182	12,2%
	124.558	15,7%	—40,1	104.641	12,6%

Dzięki wstrzymaniu akcji kredytowej w IV kwartale i przeznaczeniu powracających wkładów na spłatę kredytów bankowych i wyrównanie szczerb w rezerwach kasowych, kasy do końca roku zdołały w ciągu paru miesięcy podnieść swe pogotowie płatnicze znowu do wysokiego poziomu. Jest ono jednak niższe niż na początku okresu.

3. Niedobór w pogotowiu wyrównany został zwiększeniem portfelu *papierów wartościowych*, który stanowi aktyw stosunkowo łatwy do upłynnienia. Wartość papierów wartościowych wynosiła:

Związek	Stan 31.XII 1937 w tys.	Zmiana w III kwart. w mil.	Stan 31.XII 1938 w tys.	Zmiana w ciągu r.
Warszawski	57.523	— 4,6	68.387	+10.864
Lwowski	30.599	— 4,5	27.879	— 2.720
Poznański	20.053	+ 0,5	26.174	+ 6.121
Śląski	25.896	— 6,5	37.139	+11.243
	134.071	—15,0	159.579	+25.508

W przeciwieństwie do roku 1937 zwiększenie portfelu papierów wartościowych nie odbyło się na koszt akcji kredytowej.

4. *Akcja kredytowa* kas w roku sprawozdawczym wzrosła w stopniu większym niż wkłady oszczędnościowe, gdyż o 6,1%, jak to wynika z poniższego zestawienia:

Związki	Stan 31.XII.1937 w tys.	Zmiany w ciągu roku w miln. zł I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	Stan 31.XIJ.1937 w tys.	Zmiany % w ciągu roku
Warszawski	184.359	+10,9	+ 2,5	+ 7,8	+ 1,5	212.877	+15,4
Lwowski	207.631	+ 1,4	+ 3,3	+ 1,7	— 2,3	211,833	+ 2,0
Poznański	163.541	— 0,6	+ 9,0	+ 2,1	— 2,1	166.108	+ 1,6
Śląski	90.713	+ 0,0	+ 0,4	+ 0,7	+ 2,6	94.522	+ 4,2
Razem	646.244	+11,7	+15,2	+12,3	— 0,3	685.340	+ 6,1

W świetle dwukrotnego silnego odpływu wkładów poważny wzrost akcji kredytowej KKO zasługuje na specjalne podkreślenie, tym bardziej, że wzrost ten ma tendencję stałą, której nawet run wrześniowy nie zdołał odwrócić. Po wtóre wzrost akcji kredytowej widzimy na terenie wszystkich Związków, aczkolwiek w różnym stopniu. Wzrost ten ma niewątpliwie swą przyczynę w wyższym zapotrzebowaniu na kredyty niż w latach poprzednich. Wzrost zapotrzebowania objawiał się szczególnie ze strony tzw. stanu średniego.

Rozwój poszczególnych form kredytów był niejednolity. Mianowicie stan kredytów we wszystkich KKO w tysiącach złotych wynosił:

	31.XII.37	31.XII.38	Zmiany
weksle zdyskontowane	37.858	40.922	+ 3.064
pożyczki wekslowe	150.494	183.180	+32.686
weksle protestowane	30.639	25.781	— 4.858
rachunki bież. otwartego kred.	53.201	52.263	— 938
pożyczki terminowe	38.717	40.823	+ 2.106
pożyczki na skrypty dłużne	103.433	110.703	+ 7.270
pożyczki hipoteczne	144.837	148.110	+ 3.273
należności z układów konwers.	87.065	83.558	— 3.507
razem	646.244	685.340	+39.096
odsetki zaległe	6.761	4.849	— 1.912

Rozwój ten również należy uznać za korzystny. Wyrazem dostosowania się kas do zmienionej sytuacji w dziedzinie wkładów jest fakt, że cały niemal wzrost akcji kredytowej przypada na kredyty krótkoterminowe w postaci dyskonta weksli i pożyczek wekslowych. Kredyty o charakterze dłużej terminowym (pożyczki hipoteczne i na skrypty dłużne) wzrosły tylko o 10 milionów. Pomyślnym objawem jest spadek weksli protestowanych. Stosunek tej pozycji do całego portfelu wekslowego obniżył się w ciągu roku z 14,0% do 10,3%, przy redukcji weksli zaskarżonych o prawie 5 milionów złotych. Jest to tym bardziej charakterystyczne, że w roku 1938 odsetek weksli zaprotestowanych w bankach prywatnych wzrósł z 4,0% na 4,5%, a w urzędach pocztowych z 11% na 13,2%. Wynikałoby stąd, że spłacalność w kasach zwłaszcza nowych kredytów była dobra, mimo pogorszenia się sytuacji rolnictwa. Zawdzięczać to należy w pierwszym rzędzie więcej rygorystycznej ocenie osób ubiegających się o kredyty. Zmniejszenie się sumy kredytów rolniczych skonwertowanych o 3½ miliona wskazywałoby, że mimo wszystko rolnictwo spłaca i dawne zobowiązania, zwłaszcza na warunkach ulgowych. O poprawie spłacalności dowodziłoby również zmniejszenie się prawie o 2 miliony zł odsetek zaległych.

5. Zanim kilka słów poświęcimy ocenie rentowności KKO, rzućmy jeszcze raz okiem na *całokształt ich operacji* w roku ubiegłym. Ułatwi to nam poniższy schemat, który aczkolwiek ujmuje zagadnienie statycznie (na podstawie bilansów), niemniej daje dość wyraźny obraz tendencyj rozwoju działalności KKO. Przesunięcia, jakie zaszły w najważniejszych grupach pozycji binansowych na terenie poszczególnych Związków, przedstawiają się następująco (w milionach złotych):

Zw.:	Warsz.	Lwow.	Pozn.	Śląski	Razem
kapitały własne	+ 3.0	+2.0	0.0	+ 1,6	+ 6,6
wkłady	+21.6	—6,5	+14.7	+11.3	+41.0
kredyty bankowe	— 0.3	—1.7	— 3.5	— 0.8	— 6.4
kapitały własne i obce razem	+24.3	—6.2	+11.2	+12.1	+41.2
akcja kredytowa	+28.5	+4.2	+ 2.6	+ 3.8	+39.1
akcja lokacyjna	+ 9.9	—1.1	+ 6.6	+10.5	+25.8
pogotowie płatn.	—11.9	—6.9	+ 2.8	— 4.2	—19.9
operacje czynne razem	+26.5	—3.4	+12.0	+10.1	+45.0

Widzimy, że sam wzrost kapitałów obrotowych nie wystarczył do tak znacznego zwiększenia akcji lokacyjnej (papiery i nieruchomości). Kasy musiały nadto obrócić na ten cel część sum stanowiących ich pogotowie płatnicze. Różnice między Związkami polegają na tym, że podczas gdy Związek Lwowski wykazał wzrost akcji kredytowej, mimo spadku sumy kapitałów obrotowych, kosztem pozostałych grup aktywów, to Związki Poznański i Śląski główną część nowych kapitałów obróciły na zwiększenie portfelu papierów wartościowych, który zresztą stanowi w pewnym stopniu rezerwę płynności.

6. *Rachunki wynikowe* bilansów surowych nie mogą dać obrazu rentowności kas, gdyż brak jeszcze wszystkich zaliczeń odsetkowych, jak również dokonanych odpisów. Można tylko porównać dochody i wydatki brutto na przestrzeni dwóch ostatnich lat i wskazać na zmiany stąd wynikające. Ogólnie można na tej podstawie stwierdzić, że zarówno dochody, jak i wydatki kas wzrosły prawie jednakowo o 3,4 miln. złotych. Spadek obu pozycji, zresztą równomierny, widać jedynie na terenie Związku Lwowskiego. Szybszy nieco wzrost dochodów od wzrostu wydatków można stwierdzić w Związku Warszawskim i Poznańskim; odwrotny objaw mamy w Związku Śląskim.

Przy ocenie rentowności kas należy zawsze pamiętać o niepokrytych stratach, które ciągle jeszcze figurują w bilansach. Suma strat z lat ubiegłych zmniejszyła się prawie o 2 miliony złotych i wynosi 7.978 tys. zł, przy czym na Związek Warszawski przypada 4.156 tys. zł, a na Lwowski 3.063 tys. zł.

B. DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZKU ZWIĄZKÓW.

Działalność Związku Związków KKO w roku sprawozdawczym cechuje znaczne ożywienie oraz rozszerzenie zakresu prac, co jest do zawdzięczenia zarówno momentom wewnętrzno - organizacyjnym, jak i warunkom zewnętrznym, w jakich kasom wypadło w roku zeszłym pracować.

I. Sprawy wewnętrzno - organizacyjne.

W dniu 28 kwietnia Rada Związku Związków powołała na prezesa p. M. Dolanowskiego, który już od 22 marca 1938 r. pełnił tymczasowo te funkcje. Skład Prezydium i Komisji Rewizyjnej pozostał bez zmiany.

Grono członków Związku Związków KKO powiększyło się o Centralną Małopolską Kasę Oszczędności ,która została przyjęta jednomyślnie na wniosek Związku KKO we Lwowie na posiedzeniu Rady Związku Związków w dniu 6 września 1938 r. Jako reprezentant Centralnej Małopolskiej Kasy Oszczędności wszedł do Rady Związku Związków p. dyr. Leonard Makowski.

Rada Związku Związków odbyła w roku sprawozdawczym 6 zebrań (w tym 1 nadzwyczajne), Prezydium zbierało się 1 raz. Nadto, już w ciągu roku bieżącego, odbyły się 3 zebrania Prezydium. Niezależnie od tego odbyło się szereg zebrań komisji specjalnych, powołanych przez Radę dla opracowania różnych regulaminów wzgl. ustalenia zasad reorganizacji Związku Związków KKO.

Wśród spraw wewnętrzno - organizacyjnych na specjalne podkreślenie zasługuje sprawa reorganizacji Związku Związków KKO wysunięta jeszcze w końcu 1937 roku. Sprawa ta była szeroko rozważana na zebraniach Rady i wyłonionej przez Radę komisji. Uzgodniono i przyjęto następujące tezy: a) Związek Związków powinien istnieć i działać w obecnej formie, dopóki szczegółowe projekty reorganizacji wzgl. stworzenia nowej organizacji nie zostaną opracowane, uzgodnione i przyjęte; b) dzisiejszy ustrój Związku Związków powinien ulec pewnym zmianom; c) specjalne, a zwłaszcza czysto techniczne sprawy, dotyczące tylko kas oszczędności, winny być załatwiane w odrębnej komórce organizacyjnej, natomiast sprawy natury ogólnej na pełnej Radzie; d) należy utrzymać współpracę z bankami komunalnymi i centralnymi organizacjami samorządów; e) nazwę obecnego Związku Związków należy dostosować do treści, jaka będzie nim objęta.

Opierając się na tych wytycznych biuro Związku Związków opracowało projekt nowego statutu, który stał się przedmiotem obrad komisji. Sprawa reorganizacji, jak wiadomo, nie jest jeszcze załatwiona, a chwilowo zeszła na plan drugi wobec pilnych spraw bieżących, jakie się wyłoniły. Dała temu wyraz Rada w dniu 14 grudnia r. ub. uznając sprawę reorganizacji za ważną, lecz nie pilną, która nie może zakłócać normalnego toku pracy Związku Związków.

Wobec rosnących stale zadań, które zwłaszcza w roku sprawozdawczym stanęły przed Związkiem Związków, dotychczasowy skład biura okazał się za szczupły. Toteż zgodnie z uchwałą Rady z dnia 22 marca 1938 r. przeprowadzona została reorganizacja biura. Skład biura został powiększony o 2 osoby, a lokal biura wyposażony w najpotrzebniejsze meble i przybory. Dzięki stworzeniu normalnych warunków pracy biuro mogło w gorących chwilach, jakie przeżywaliśmy, stanąć na wysokości zadania. Należy tu podkreślić, że zmiany powyższe, wobec braku normalnego budżetu, były możliwe tylko dzięki ofiarności większych KKO, a mianowicie m. st. Warszawy, m. Łodzi, m. Lwowa, Centralnej Małopolskiej Kasy Oszczędności, m. Bielska, m. Katowic i Związku KKO w Katowicach, za co należy się im na tym miejscu gorące podziękowanie.

W końcu należy nadmienić, że Rada nadała dotychczasowemu sekretarzowi generalnemu Związku Związków tytuł dyrektora.

II. Organizacja pracy KKO.

1. Usprawnienie i ujednolicenie pracy KKO było, jak zwykle, jednym z ważniejszych odcinków działalności Związku Związków.

Do najważniejszych spraw zaliczyć tu wypada zagadnienie ustalenia w sposób jednolity we wszystkich KKO pojęcia wkładu oszczędnościowego i warunków wypłaty wkładów. Chodzi tu przede wszystkim o tzw. wkłady wiązane. Sprawa ta nabrała aktualności w związku z dwukrotnym gwałtownym odpływem wkładów w roku sprawozdawczym, na skutek wypadków politycznych. Rada Związku Związków po przedyskutowaniu tego zagadnienia przeka-

zała je do rozważenia poszczególnym Związkom, z uwzględnieniem warunków lokalnych. Ponowny odpływ wkładów w rb. podkreślił w sposób dobitny wagę tego zagadnienia, co znalazło wyraz w uchwałach, jakie zapadły na zebraniach we wszystkich niemal Związkach. Dlatego sądzić należy, że sprawa wprowadzenia we wszystkich KKO wkładów wiązanych znajdzie rychło rozwiązanie.

Inna sprawa wiążąca się z wkładami, lecz już od strony technicznej i buchalteryjnej, to zagadnienie wprowadzenia jednolitej książeczki oszczędnościowej. W wyniku długotrwałych prac komisji uzgodniono w zasadzie stanowisko Związków i odpowiedni projekt rozporządzenia Ministra Skarbu (zgodnie z § 28 rozporządzenia wykonawczego z 16. III.1937 o KKO) został przedstawiony władzy nadzorczej. że ujednolicenie wzoru książeczek jest sprawą pilną, dowodzi przykład Związku Śląskiego i Poznańskiego, które nie czekając na rozporządzenie wprowadziły w swych kasach książeczki według wzoru zbliżonego.

W roku sprawozdawczym został ostatecznie opracowany i wprowadzony w życie jednolity wzór rocznych sprawozdań statystycznych (dla użytku wewnętrznego). Sprawozdanie za rok 1938 opracują kasy dla Związków już wg jednolitego schematu.

Przedmiotem obrad w roku ubiegłym była również sprawa jednolitego unormowania diet członków rady kasy. Zdecydowano sprawę tę pozostawić do indywidualnego unormowania na terenie poszczególnych Związków, a sprawę diet starostów jako przewodniczących z urzędu rady kasy wyjaśnić u władz nadzorczych. Ministerstwo spraw Wewnętrznych rozstrzygnęło sprawę ściśle w myśl przepisów ustawy samorządowej, wyjaśniając okólnikiem z 27.III.1939 r., że starostom z tytułu przewodczenia w radach KKO nie przysługują żadne diety.

2. Druga grupa spraw, dotyczących organizacji pracy w KKO, to regulaminy czynności organów kas i ich Związków. Wspomniana już międzyzwiązkowa komisja wyłoniona przez Radę Związku Związków przedyskutowała i opracowała kwestię najpilniejszą, mianowicie regulamin kredytowy dla KKO. Wobec pewnych zasadniczych rozbieżności zdań ostatecznie ustalone zostały dwa projekty, które będą przedstawione do zatwierdzenia Ministerstwu Skarbu indywidualnie przez poszczególne Związki.

Komisja regulaminowa opracowała i rozważała szczegółowo również regulaminy czynności Prezesa, Dyrektora i Zarządu Związków KKO. Najbliższym tematem obrad komisji będą przepisy służbowe dla pracowników KKO. W trakcie opracowania są regulaminy: rady, dyrekcji i komisji rewizyjnej KKO oraz sprawa najważniejsza — instrukcja manipulacyjna dla kas oszczędności.

3. Do ostatniej grupy spraw z tej dziedziny zaliczyć należy sprawy dotyczące rozszerzenia usług KKO. Są to sprawy dawniejsze, które dopiero w roku sprawozdawczym znalazły rozwiązanie.

Wymienimy tu jedną z nich — wzajemne honorowanie książeczek między kasami w formie obiegu książeczek oszczędnościowo - turystycznych i podróżniczych. Sprawa ta została tytułem próby wprowadzona w życie, z tym, że kasy Związku Warszawskiego i Poznańskiego pełnią tylko rolę placówek honorujących. Zbyt krótki okres funkcjonowania oraz nienormalny rozwój sytuacji na rynku wkładów — nie pozwala jeszcze na ocenę wartości obydwu systemów.

III. Sprawa ustawodawstwa KKO.

Obok omówionych już prac regulaminowych komisja międzyzwiązkowa uzgodniła i opracowała projekt statutu funduszu gwarancyjnego, który ma być wydany przez Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych (art. 77 rozp. Prezydenta R. P. z 24.X.34 o KKO). W myśl projektu fundusz gwarancyjny jest pomyślany jako instytucja centralna, której administracja prowadzona jest jednak regionalnie przez poszczególne Związki KKO, jak to zresztą znalazło wyraz w obecnej prowizorycznej formie administrowania funduszem.

Najważniejszym jednak zdarzeniem w tej dziedzinie było wysunięcie sprawy nowelizacji prawa o KKO z 1934 r. i związanych z nim norm prawnych.

Aczkolwiek sprawa nowelizacji poruszona była w referacie na Ogólnopolskim Kongresie we Lwowie, to jednak inicjatywa zmiany przepisów prawnych wyszła od Związku Powiatów i Związku Miast, które wystąpiły z projektami zmierzającymi do rozszerzenia uprawnień związków samorządowych w stosunku do kas i reorganizacji nadzoru nad KKO.

Projekty obu Związków były rozważane ogólnie na zebraniu Rady Związku Związków w grudniu 1938 r. w Katowicach i w styczniu 1939 r. na zebraniu Prezydium. Wyłoniono komisję, złożoną z przedstawicieli Związków KKO, która po zapoznaniu się z materiałem miała uzgodnić projekty ze Związkiem Powiatów i Związkiem Miast Polskich. Komisja odbyła zebranie już w końcu stycznia w Krakowie, a następnie w charakterze podkomisji technicznej — w połowie lutego we Lwowie. Dalsze prace nad uzgodnieniem stanowiska Związków w kwestii projektowanej nowelizacji chwilowo przerwano wobec innych pilnych spraw bieżących, a w szczególności wobec projektów pogłębienia akcji oddłużeniowej rolnictwa, wysuniętych przez grupę posłów - rolników na terenie ciał ustawodawczych, następnie zaś wskutek niepomyślnej sytuacji na rynku wkładów. Przerwane prace będą podjęte, skoro tylko sytuacja na to pozwoli.

Należy tu jeszcze wspomnieć, że w listopadzie 1938 r. została rozciągnięta moc obowiązująca ustawodawstwa polskiego KKO na kasy Śląska Zaolziańskiego. O przyspieszenie tego aktu interweniował Związek Związków u władz nadzorczych.

IV. Oddłużenie rolnictwa.

Osobne miejsce w pracach Związku Związków w okresie sprawozdawczym zajęła wysunięta ze strony sfer rolniczych kwestia pogłębienia procesu oddłużenia rolnictwa. Już w początku roku 1938 Związek Związków zwrócił uwagę na intensywną akcję kół rolniczych w tym kierunku i śledził ich poczynania. W maju 1938 roku grupa posłów z posłem Mirskim na czele wysunęła wobec Min. Skarbu postulaty dalszego oddłużenia rolnictwa i w sprawie

tej odbyło się szereg konferencyj, przy czym można już było przewidywać, że podniesienie tej kwestii na terenie parlamentarnym będzie aktualne na jesieni 1938 r. W związku z tym Prezydium Związku Związków na zebraniu dnia 28 maja 1938 r. przyjęło projekt ankiety, mającej na celu zebranie odpowiedniego materiału statystycznego. Ankieta ta dała Związkowi potrzebny materiał, który jednak przysłużył się dopiero z wiosną roku bieżącego. W marcu bowiem 1939 r. wniesiony został do Sejmu projekt posła Rączkowskiego w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 24 października 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych. Projekt ten był bardzo dla instytucyj wierzycielskich niebezpieczny, gdyż obok szeregu daleko idących ulg dla dłużników, petryfikował stan niepewności i płynności w stosunkach między dłużnikiem a wierzycielem (m. in. przewidywał rozłożenie kapitału długu objętego układem konwersyjnym na 25 lat, znosił wzgl. przedłużał terminy stosowania specjalnych ulg przy spłacie długu rolniczego), a nadto przez rozszerzenie postępowania układowego i likwidacyjnego stawiał pod znakiem zapytania całą dotychczasową akcję konwersyjną. Konsekwencje wprowadzenia w życie projektu posła Rączkowskiego byłyby dla instytucji kredytowych katastrofalne. Stwierdzono to jazno na konferencji przedstawicieli Związków KKO w dniu 15 marca 1939 r., na której ustalono również zasady memoriałów do Ministra Skarbu w sprawie strat kasom grożących. W memoriałach tych, poza podaniem cyfry grożących strat i potrzebnej pomocy skarbu państwa, podkreślono z naciskiem, że dalsze pogłębienie procesu oddłużeniowego odbić się musi fatalnie na sytuacji kas i dalszej akcji kredytowej dla rolnictwa, oraz, że jedyną jeszcze możliwą koncesją na rzecz rolnictwa byłoby wprowadzenie dalszej karencji w spłacie zobowiązań na okres szczególnie niepomyślnej koniunktury dla rolnictwa. Wobec zajęcia przez Ministra Skarbu zdecydowanie negatywnego stanowiska wobec projektu, projekt posła Rączkowskiego został wycofany, podobnie jak i wniesiony przez posła Jedynaka projekt uzależniający spłatę długów rolniczych od poziomu cen na rynku zbożowym. Przyjęty został natomiast przez Sejm kompromisowy projekt o częściowym zawieszeniu wymagalność długów rolniczych sprzed 1 lipca 1932 r. do dnia 30 czerwca 1939 r.

V. Odpływ wkładów i współpraca kas z centralnymi instytucjami pieniężnymi.

Dwukrotny w roku sprawozdawczym odpływ wkładów zaciążył poważnie również na pracy Związku Związków KKO, szczególnie w czasie wypadków wrześniowych. Chodziło o to, aby utrzymać jak najściślejszy kontakt z terenem i w razie potrzeby interweniować w centralnych instytucjach finansowych w kierunku uzyskania wzgl. przyśpieszenia realizacji pomocy kredytowej dla kas potrzebujących. Z drugiej strony konieczny był stały kontakt z władzami nadzorczymi, które były poza tym codziennie informowane o sytuacji w KKO. W okresie runu biuro Związku Związków zbierało codziennie raporty o sytuacji kas za pośrednictwem Związków KKO.

Dzięki wysokim stanom pogotowia kas oraz dzięki pomocy kredytowej, jaką udało się zmobilizować celem upłynnienia ich aktywów, kasy zwycięsko przetrwały ciężkie okresy, dając dowód swej siły i odporności.

VI. Interwencje i obrona interesów KKO.

Działalność interwencyjna Związku była znacznie więcej ożywiona niż w latach poprzednich. O interwencjach w związku z odpływem wkładów w marcu i wrześniu r. ub. mówiliśmy już wyżej. Tutaj należy jeszcze wspomnieć o bezskutecznych zresztą staraniach naszych w Ministerstwie Poczt i Telegrafów, aby międzymiastowe rozmowy telefoniczne Związków KKO były zaliczone do rozmów państwowych, celem umożliwienia Związkom szybszego i tańszego porozumiewania się z kasami w okresach runów i niepokojów.

Wiele starań i pracy pochłonęła również akcja obronna wobec projektu posła Hołyńskiego, aby kasy oszczędności o sumie bilansowej ponad 1 milion złotych obciążyć podatkiem obrotowym. Ze względu na duże niebezpieczeństwo grożące kasom w razie uchwalenia projektu Związek rozwinął energiczną akcję interwencyjną na terenie ciał parlamentarnych. W wyniku tej akcji prowadzonej na licznych konferencjach i przy pomocy materiałów uzasadniających stanowisko kas, projekt opodatkowania KKO został przez Senat odrzucony, po czym Sejm stanowisko Senatu jednomyślnie akceptował.

W sprawach podatkowych kas interweniowaliśmy w roku ub. jeszcze trzykrotnie. Do Ministerstwa Skarbu wystąpił Związek Związków o przedłużenie czasokresu obowiązywania ulgowej stawki opłaty stemplowej od sprzedaży nieruchomości w drodze licytacji przymusowej. Sprawa ta została załatwiona pomyślnie. Natomiast negatywny rezultat dały starania Związku Związków w Ministerstwie Skarbu i Funduszu Pracy w sprawie nieobciążania podatkiem dochodowym i opłatami na rzecz Funduszu Pracy sum wypłacanych pracownikom KKO z tytułu częściowego zwrotu podatku specjalnego.

Ożywioną działalność interwencyjną przeprowadził Związek Związków w roku ubiegłym w sprawie traktowania KKO na równi z innymi publicznymi instytucjami oszczędnościowymi w dziedzinie lokat różnych funduszów publicznych i społecznych. Wyniki pozytywne osiągnął Związek Związków u Zarządu Głównego Tow. Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych, który wyraził zgodę na lokowanie funduszów poszczególnych Okręgów Towarzystwa w KKO; dalej u Dowództwa Korpusu Ochrony Pogranicza w odniesieniu do lokowania funduszów osób i zrzeszeń wojskowych w KKO tam, gdzie ze względu na warunki dyslokacyjne jest to możliwe; wreszcie do pewnego stopnia w Dyrekcji Głównej Z. U. S. odnośnie lokowania płynnych funduszów ubezpieczalni społecznych w KKO na równi z P. K. O. Mianowicie Z. U. S. pozostał przy formalnej zasadzie udzielania indywidualnych zezwoleń na tego rodzaju lokaty w poszczególnych KKO, obiecał jednak nie czynić w konkretnych wypadkach trudności, przy czym dla ułatwienia udzielania tych ze-

zwoleń, Związki KKO przedstawić miały dyrekcji Z. U. S. bilanse zainteresowanych KKO. Negatywnie natomiast załatwiona została przez M. S. Wojsk. kwestia lokowania w KKO funduszów na zabezpieczenie bytu materialnego oficerów zamierzających wstąpić w związki małżeńskie; odmowa tłumaczona była koniecznością skoncentrowania spraw z tym związanych w jednej instytucji ze względów technicznych. Sprawa ta jest przedmiotem dalszej interwencji. Podobnie nie dała jeszcze rezultatu interwencja w Ministerstwie Spraw Wojskowych w sprawie lokowania funduszów F. O. N. Interwencja w Komendzie Głównej Policji Państwowej w sprawie lokowania funduszów kas samopomocy funkcjonariuszów P. P. została w ostatnich dniach załatwiona pozytywnie; nowy statut tych kas przewiduje lokowanie funduszów również w KKO.

VII. Statystyka.

Zakres prac biura Związku Związków w dziedzinie statystyki nie odbiegał od lat poprzednich. Jako materiał źródłowy służyły dane otrzymywane od Związków KKO oraz z Głównego Urzędu Statystycznego i Inspektoratu Bankowego Min. Skarbu, z którymi utrzymywany był stały kontakt. Dużą bolączką jest nadal brak szczegółowych materiałów statystycznych, czemu zaradzić może dopiero zbieranie i opracowywanie sprawozdań statystycznych, które kasy obowiązane są sporządzać wg nowego jednolitego schematu. Drugą bolączką są zbyt późne publikacje G. U. S. o stanie wkładów w kasach oszczędności, wskutek przekształcenia „Wiadomości Statystycznych“ z pisma dekadowego na dwutygodnik wychodzący 5 i 18 każdego miesiąca. Jest nadzieja, że i ta druga sprawa będzie załatwiona pomyślnie.

Ze specjalnych prac na uwagę zasługuje wspomniana już ankieta o kredytach rolniczych w KKO rozpisana w II kwartale 1938 r. Wyniki jej zestawione dla całej Polski przez biuro Związku Związków były dużą pomocą przy wystąpieniach przeciw projektom oddłużeniowym. Druga szczegółowa ankieta na ten sam temat, rozpisana w końcu roku z inicjatywy Min. Skarbu, miała być opracowana przez G. U. S. przy współudziale Związków KKO.

W okresach wzmożonego odpływu wkładów biuro Związku Związków, jak już wyżej wspomnieliśmy, prowadziło ewidencję codziennego ruchu wkładów z terenu całej Polski, przy czym materiał ten zużytkowany był również przez Min. Skarbu i Spraw Wewnętrznych.

VIII. Propaganda.

W przeciwieństwie do lat poprzednich działalność propagandowa Związku Związków świadomie ograniczała się do niewielkiej liczby artykułów i ogłoszeń w prasie i wydawnictwach masowych. Regularna stała propaganda prowadzona była tylko na łamach jednego dziennika na podstawie specjalnej umowy. Akcja prasowa w „Dniu Oszczędności“ przeprowadzona była częściowo wspólnie ze Związkiem Warszawskim.

Tego rodzaju stanowisko Związku Związków wynikało z dwóch przyczyn: 1) z braku odpowiedniego aparatu propagandowego, jaki posiadają niektóre Związki KKO, 2) z braku odpowiednich funduszów. Z tych względów należało by może centralną propagandę prasową powierzyć np. Związkowi Warszawskiemu, który by dzięki swojemu aparatowi środki na ten cel przeznaczone lepiej wykorzystał, natomiast działalność Związku Związków winna ograniczyć się raczej do interwencji i obrony interesów KKO na łamach prasy.

W Dniu Oszczędności wydał Związek Związków, podobnie jak w roku poprzednim, odezwę podpisaną przez wszystkich członków Związku, a nadto wykorzystał uzyskaną przez Związek Warszawski 5-minutową audycję na fali ogólnopolskiej Polskiego Radia na przemówienie okolicznościowe, które w zastępstwie Prezesa Dolanowskiego wygłosił p. Prezes Chudzyński.

IX. Współpraca przy realizacji zadań polityki Państwa.

W maju 1938 r. podniesiono na terenie Związku Związków kwestię współdziałania KKO przy tworzeniu Centralnego Okręgu Przemysłowego, w którym obok wielkich zakładów przemysłowych powstać musi drobny i średni przemysł przetwórczy i spożywczy oraz sieć placówek handlowych, — naturalni klienci KKO. W celu zorientowania się w miejscowych potrzebach i możliwościach ich finansowania, oraz w formie i zakresie współdziałania kas, Związek Związków zorganizował w porozumieniu z władzami wojskowymi wycieczkę przedstawicieli Związków i większych kas do Stalowej Woli, po czym w dniu 14 czerwca 1938 r. odbyło się w Rzeszowie zebranie delegatów komunalnych kas oszczędności działających na terenie C. O. P. Na zebraniu tym omówiono wyczerpująco sytuację finansową KKO z terenu powiatów wchodzących w obręb COP-u, ich możliwości i potrzeby. Podkreślono konieczność usprawnienia działalności kas, wytworzenia współdziałania pomiędzy kasami z COP-u a kasami spoza tego okręgu, wreszcie podjęcia wytężonej pracy propagandowej i wychowawczej wśród rzesz pracowniczych nowotworzącego się okręgu. Praca w tych kierunkach prowadzona jest na terenie poszczególnych Związków KKO obejmujących tereny należące do COP-u.

W bieżącym już roku KKO zadokumentowały, że nie tylko świadome są swej roli w realizacji zadań ogólnopaństwowych, ale że potrafią na tym polu czynnie współdziałać, mimo ciężkiej sytuacji wywołanej ponownym odpływem wkładów. Łącząc się z całym narodem w jedności wysiłku dla obrony państwa, wszystkie KKO zadeklarowały za pośrednictwem Związku Związków subskrypcję w kwocie 4 milionów złotych na P. O. P. Suma ta faktycznie została przekroczona. Niezależnie od tego kasy zrzeszone w swych Związkach, jako syndykatach P. O. P., oddały cały swój aparat na usługi subskrypcji. Rezultatem tej pracy jest suma prawie 80 milionów złotych subskrybowanych za pośrednictwem KKO przez przeszło 700.000 osób. Wynik ten świadczy dobitnie o popularności i zasięgu KKO.

X. Ogólnopolski Kongres KKO.

Doniosłym wydarzeniem w roku sprawozdawczym był zorganizowany przez Związek Związków przy wydatnej pomocy Związku Lwowskiego i miejscowych kas IV Ogólnopolski Kongres KKO, który odbył się w dniach 10 — 11 września we Lwowie. Na Kongres przybyło ok. 500 osób, przy czym poza przedstawicielami KKO, Związków KKO i banków komunalnych w zjeździe wzięli udział liczni reprezentanci sfer rządowych, władzy ustawodawczej, administracyjnej i samorządowej, bankowości publicznej i prywatnej, spółdzielczości, sfer gospodarczych, samorządu gospodarczego i instytucji społecznych, podkreślając swoją obecnością znaczenie komunalnych kas oszczędności dla naszej gospodarki narodowej. Wynikiem prac Kongresu są uchwalone jednomyślnie rezolucje dotyczące zasadniczych zagadnień aktualnych KKO, a mianowicie: 1) w sprawie kredytu dla rolnictwa, 2) w sprawie finansowania stanu średniego, oraz 3) w sprawie ustawodawstwa o KKO. Szczegółowe sprawozdanie z Kongresu oraz tekst uchwalonych rezolucji zamieszczone były w specjalnym numerze „Kwartalnika Kas Oszczędności". Zarówno przebieg obrad Kongresu, jak i powzięte rezolucje są wyrazem jednolitości poglądów przedstawicieli KKO z całej Polski co do linii wytycznej polityki gospodarczej komunalnych kas oszczędności, oraz stwierdzeniem ich ekspansywnej postawy, jako instytucyj stanowiących — wedle słów nadesłonej przez Wicepremiera Kwiatkowskiego na otwarcie Kongresu depeszy — ważne i niezbędne ogniwo w ogólnym wysiłku wzmacniania aktywności gospodarczej polskiego społeczeństwa.

XI. Stosunki międzynarodowe.

Podobnie jak w latach ubiegłych, Związek Związków utrzymywał stały kontakt z Międzynarodowym Instytutem Oszczędnościowym, nadsyłając materiały do kroniki miesięcznej w organie Instytutu „L'Epargne du Monde", tłumaczenia obowiązujących w Polsce przepisów prawnych itp. informacje, wzamian zaś otrzymując interesujące nas informacje o różnych zagadnieniach dotyczących kas oszczędności w innych krajach, jak np. w sprawie poboru podatków za pośrednictwem kas oszczędności we Włoszech, istniejącego w Norwegii i Danii funduszu gwarancyjnego kas, obciążenia podatkami i opłatami stemplowymi kas w poszczególnych krajach, wzajemnego honorowania książeczek oszczędnościowych, w sprawie filmów propagandowych itp.

W związku z organizowanym IV Międzynarodowym Kongresem Oszczędnościowym, który ma się odbyć w r. 1940, powstała przy współudziale Związku Związków KKO, Centralnego Komitetu Oszczędnościowego i P. K. O. komisja narodowa dla spraw kongresu, do której powołani zostali ze strony KKO obok członków Komitetu Stalowego prezesi i dyrektorzy Związków KKO. Postanowiono opracować dwa referaty, a mianowicie: 1) „Lokaty kas ze szczególnym uwzględnieniem społecznego punktu widzenia, oraz 2) „Współpraca kas dla osiągnięcia wspólnych celów". Opracowania pierwszego tematu podjął się p. Prezes Dr Uhma, drugiego zaś p. Dyrektor Mgr. M. Tułacz. Pozostałe dwa tematy: 1) „Moralne zadania kas oszczędności w dziedzinie wychowania i propagandy" oraz 2) „Nowoczesna organizacja pracy kas oszczędności" objęli przedstawiciele P. K. O. i C. K. O.

Wobec rezygnacji p. dyr. Dorawskiego ze stanowiska członka Stałego Komitetu M. I. O., wybrano w marcu 1939 r. na członka tego komitetu p. Prezesa Dolanowskiego, a na zastępcę p. dyr. Dorawskiego. Wybór ten został podany do wiadomości władzom M. I. O. celem formalnego zatwierdzenia. W ten sposób KKO w Polsce uzyskują swych oficjalnych przedstawicieli w Stałym Komitecie.

Obok stosunków z Międzynarodowym Instytutem Oszczędnościowym Związek Związków utrzymywał bezpośredni kontakt z organizacjami kas innych krajów.

Wspomnieć tu również należy o VI międzynarodowym Kongresie Kas Oszczędnościowo - Budowlanych, który odbył się w dniach 12 — 15 września w Zurichu. Udział w zjeździe z ramienia Związku Związków w charakterze obserwatorów wzięli pp. Prezes dr Kocur i Dyr. Kochanowski.

Jeśli chodzi o stosunki z kasami krajów słowiańskich, to ze względu na ogólną sytuację polityczną w roku ubiegłym były one z natury rzeczy mało ożywione. Projektowane zebranie prezydium Zrzeszenia Słowiańskich Kas Oszczędności, które odbyć się miało w Polsce, nie doszło do skutku. Związek Związków KKO utrzymywał jednak kontakt zarówno ze Związkiem Kas Jugosłowiańskich, jak i Czechosłowackich, wymieniając pisma i interesujące materiały dotyczące ustawodawstwa o kasach, wzorów bilansów i statystyk, mapy obrazujące sieć kas oszczędności itp.

XII. Zakończenie.

Reasumując można stwierdzić, że rok ubiegły był okresem niewątpliwie ciężkim, jeśli chodzi o warunki pracy Związku Związków KKO. W warunkach tych Związek rozwinął intensywną działalność i nie mało spraw udało mu się pomyślnie załatwić. W każdym razie zamykając ten ósmy rok działalności Związku Związków KKO można, zdaje się, bez przesady stwierdzić, że obowiązki ciążące na naszej organizacji zostały w okresie sprawozdawczym w granicach możliwości spełnione.

Udział KKO w akcji kredytów pod zastaw zbóż.

Stosowane od szeregu lat kredyty pod zastaw produktów roślinnych mają na celu między innymi doprowadzenie w dostatecznej mierze do rolnictwa środków obrotowych. W roku bieżącym, podobnie jak i w latach ubiegłych, polityka zbożowa dąży do normowania nadmiernej podaży zbóż na rynku krajowym, zahamowania związanej z nią obniżki cen, zwłaszcza w okresie pożniwnym, przez uruchomienie

odpowiednich kredytów zastawowych. W uchwalonych przez Komitet Ekonomiczny Ministrów w dniu 10 czerwca r. b. wytycznych polityki zbożowej na nowy okres gospodarczy postanowiono przede wszystkim rozszerzyć prowadzoną już od szeregu lat akcję kredytów rejestrowych i zaliczkowych celem umożliwienia wielu warsztatom rolnym powstrzymania się od zbyt szybkiej, a niekorzystnej sprzedaży ziarna w okresie pożniwnym.

W roku bieżącym zastawowe kredyty zbożowe stanowić winny ponadto czynnik, sprzyjający tworzeniu zapasów u rolnika - producenta, wobec niedostatecznej jeszcze sieci elewatorów i śpichrzy. Polityka zbożowa w roku bieżącym, wobec czynników natury poza gospodarczej, słusznie dążyć musi do utrzymania znacznych zapasów. Spełnienie tego zadania powierzono kredytom rejestrowym i zaliczkowym pod zastaw zbóż.

Zastawowe kredyty zbożowe w Polsce stanowią już zwyczajowo przyjętą formę obrotowego kredytu rolniczego, opartego o system zabezpieczenia osobowo - rzeczowego. Uruchomione po raz pierwszy w 1928/29 r. w formie kredytu rejestrowego, w następnym roku zostają uzupełnione kredytem zaliczkowym pod zastaw zbóż, będącym specyficzną formą kredytów dla gospodarstw mniejszych.

Rozwój zastawowych kredytów zbożowych ilustruje poniższe zestawienie w miln. zł za ostatnie lata:

Rok gospodarczy	Kredyt zaliczkowy			Kredyt rejestrowy		
	Suma	Ilość pożyczkobiorców	Wskaźnik wzrostu	Suma	Ilość pożyczkobiorców	Wskaźnik wzrostu
1933/34	3,4	—	100	18,0	—	100
1934/35	2,8	16,546	85	20,0	1,847	111
1935/36	7,3	44,913	214	23,0	2,434	127
1936/37	7,0	47,236	205	24,8	2,335	137
1937/38	11,7	58,642	344	31,8	2,617	176
1938/39	13,8	76,213	401	32,5	2,764	180

Udział zaś K. K. O. w udzielaniu pożyczek zaliczkowych pod zastaw zbóż z kredytów w Państwowym Banku Rolnym przedstawiał się w ciągu roku 1938/39 w/g danych Banku następująco:

Województwo	Kredyt zaliczkowy			
	Ogółem		Kom. Kasy Oszcz.	
	Ilość inst. rozpr	Suma	Ilość inst. rozpr.	Suma
Warszawskie*)	91	1.054.375	16	515.995
Łódzkie*)	108	924.774	12	385.384
Kieleckie*)	79	525.885	6	102.850
Lubelskie*)	135	790.500	7	208.900
Białostockie*)	20	289.150	6	222.000
Pomorskie	238	848.586	18	469.656
Poznańskie	90	1.386.650	22	690.265
Śląskie	12	189.220	4	39.500
Krakowskie	11	181.380	6	91.330
Lwowskie	16	441.873	10	270.000
Stanisławowskie	12	371.605	8	212.365
Tarnopolskie	10	290.400	7	218.000
Wołyńskie	74	1.083.535	9	495.270
Poleskie	25	186.800	3	32.600
Nowogródzkie	9	124.080	6	100.180
Wileńskie	20	68.525	2	7.000
Razem	950	8.757.338	142	4.061.295

Jak z powyższego widzimy udział KKO w kredytach zaliczkowych jest znaczny, dochodząc do 50% ogólnej kwoty udzielonego przez P. B. R. kredytu zaliczkowego pod zastaw zbóż. Jeżeli zaś porównamy udział innych instytucji, korzystających z kredytów w P. B. R. w akcji finansowania drobnego rolnictwa w formie pożyczek zaliczkowych oraz bezpośredni udział P. B. R. w tej akcji, to stwierdzić musimy, jak to wynika z zestawienia na str. 250, dominujący udział KKO w tej akcji:

W roku bieżącym Minister Skarbu na podstawie art. 23 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 24 października 1934 r. o komunalnych kasach oszczędności (Dz. U. Nr 95, poz. 860) zezwolił komunalnym kasom oszczędności na rozprowadzanie pożyczek w formie kredytu zaliczkowego i rejestrowego pod zastaw zbóż wśród rolników, zamieszkałych na terenie działania poszczególnej kasy, na zasadach ustalonych przez Państwowy Bank Rolny dla instytucyj pośredniczących.

O wymieniony kredyt KKO mogą występować do P. B. R. za pośrednictwem swego związku.

*) Obszar województw w/g granic obowiązujących od 1.IV.1939 r.

Województwo	Kredyt zaliczkowy					
	Gminne Kasy Poż. Oszczędn.		Banki spółdz.		P. B. R. bezpośrednio rolnikom	
	Ilość	Suma	Ilość	Suma	Ilość	Suma
Warszawskie*)	68	330.470	7	207.910	—	—
Łódzkie*)	90	444.390	6	95.000	—	—
Kieleckie*)	64	303 035	8	118 000	1	2.000
Lubelskie*)	120	558.000	1	15.000	7	8 600
Białostockie*)	12	53 150	2	14.000	—	—
Pomorskie	14	59.500	18	244.010	188	75.420
Poznańskie	29	168.000	39	528 385	—	—
Śląskie	—	—	6	146.920	2	2.800
Krakowskie	—	—	5	90.050	—	—
Lwowskie	—	—	6	171.873	—	—
Stanisławowskie	—	—	4	159.240	—	—
Tarnopolskie	—	—	3	72.400	—	—
Wołyńskie	62	503 265	3	85 000	—	—
Poleskie	7	52 200	3	88.250	12	13.750
Nowogródzkie	1	2.000	2	21.900	—	—
Wileńskie	9	31 625	6	28 000	3	1.900
Razem	476	2,505.635	119	2 085.938	213	104.470

W roku bieżącym ogólna kwota kredytów rejestrowych wynosić będzie co najmniej 40 miln. zł, a kwota zaliczkowych co najmniej 15 miln. zł, z tym, że w razie pełnego wykorzystania wymienionych sum Rząd dążyć będzie do ich dalszego zwiększenia.

Oprocentowanie wspomnianych pożyczek wynosić będzie 4½% w stos. rocznym dla pożyczek rejestrowych, a 4% w stos. rocznym dla pożyczek zaliczkowych. Różnicę pomiędzy rzeczywistym kosztem kredytu, a wyżej wspomnianym oprocentowaniem, płaconym przez rolnika, pokrywać będzie Komisja Popierania Obrotu Produktami Rolniczymi.

Wobec niezmienionej stopy oprocentowania, płaconej przez dłużnika, zastosowane zostały zeszłoroczne stawki dopłat dla instytucyj, rozprowadzających kredyty zbożowe dla rolników, w następujących wysokościach: kredyt rejestrowy na terenie:

woj. poznańskiego i pomorskiego — 4,41% w stos: rocznym.

woj. pozostałych — 4,0% w stos. rocznym;

kredyt zaliczkowy rozprowadzony przez daną instytucję:

pośrednio 4,0% w stos. roczn.
bezpośrednio 3,0% „ „ „

Aby akcja ta osiągnęła pełne powodzenie, postanowiono nie ograniczać się do zachęty i nacisku na instytucje kredytowe, udzielające pożyczek, lecz dążyć do stworzenia warunków szczególnie korzystnych dla instytucyj kredytowych, zachęcając je we własnym interesie do wytężonej działalności. W związku z tym K.P.O.P.R. uchwaliła stosować premie dodatkowe. Dodatkowe premie mają na celu dać możność instytucjom wierzycielskim większej swobody działania przy rozszerzaniu akcji kredytowej, poza zasięg dotychczasowej swej znanej już klienteli, z czym wiąże się większe ryzyko wierzycieli. Szczegóły premij będą ustalone później.

Pożyczki zaliczkowe dla mniejszej własności udzielane będą do maksymalnej wysokości 2.000 zł. Dla pożyczek ponad 2.000 zł stosowane będą pożyczki rejestrowe dla większej własności.

*) Obszar województw w/g granic obowiązujących od 1.IV.1939 r.

Wysokość indywidualnej pożyczki w obu rodzajach kredytu zostaje określona w granicach do 70% wartości zboża i 60% zboża w snopie, przy zastosowaniu bieżącej ceny rynkowej.

Kredyty pod zastaw roślin strączkowych i nasion oleistych będą udzielane przy kredycie zaliczkowym do wysokości 20 zł za 100 kg siemienia lnianego i 50% ceny rynkowej strączkowych; przy kredycie rejestrowym zaś do wysokości 30% wartości zastawionego grochu, peluszki, łubinu, fasoli i gryki, oraz do wysokości 50% wartości rzepaku, rzepiku, siemienia lnianego i konopnego.

Wierzyciel może przed zbiorami zaliczkować dłużnikowi na poczet przyszłej pożyczki zbożowej do 25% przewidzianej wysokości pożyczki. — W ten sposób rolnik zostaje zasilony finansowo w najcięższym dla niego okresie końca przednówka i ma możność pokrycia z pożyczki wydatków związanych ze zbiorami.

Spodziewać się należy, że zwiększenie w roku bieżącym ogólnej kwoty kredytów zastawowych oraz dalsze zróżniczkowanie formy tych kredytów wpłynie dodatnio na kształtowanie się cen zbóż, tym bardziej, że wieloletnie doświadczenie instytucyj kredytowych w zakresie rozprowadzania kredytów zastawowych powinno ułatwić im sprawne przeprowadzenie akcji kredytowej i związanie kredytem odpowiedniej ilości produktów rolnych. Jednakże dla przebiegu akcji kredytowej mieć będzie poważne znaczenie uświadomienie rolników, że odpowiednie rozłożenie przez nich podaży zbóż w okresie jesiennym jest niezbędnym warunkiem dla utrzymania cen zbóż na właściwym poziomie i że winni oni w tym celu wykorzystać w jak najszerszej mierze postawione do ich dyspozycji kredyty zastawowe.

Wobec szerokiej roli, jaka kredytom zbożowym w roku bieżącym została zakreślona uchwałą Komitetu Ekonomicznego Ministrów, pożądanym jest, by w szeregu realizatorów myśli, jaka powziętej uchwale przyświecała, stanęły wszystkie komunalne kasy oszczędności tak w interesie własnym, jak i gospodarczo - państwowym.

Inż. Ryszard Górka.

Związek słowackich kas oszczędności.

O słowackich kasach oszczędności, podobnie zresztą jak i o nowym państwie słowackim, wiemy b. niewiele. Dlatego zanim przedstawimy główne zasady prawne nowej organizacji kas oszczędności w Słowacji, pożyteczne będzie podać kilka danych ogólnych, które udało się nam zebrać z różnych fragmentów, a które pozwolą nam uchwycić pewną skalę porównawczą.

A więc państwo słowackie powstało w dniu 14 marca b. r. wskutek rozpadu drugiej republiki czesko - słowackiej na państwo słowackie i protektorat Czech i Moraw. Przedtem jeszcze od 22 listopada 1938 r. Słowacja istniała jako kraj autonomiczny w ramach republiki czesko - słowackiej, z własnym rządem i sejmem. Tak powstałe państwo obejmowało ok. 37.950 km. kw. obszaru i ok. 2.450.000 mieszkańców. Na skutek korektywy granic z Węgrami w kwietniu br. zarówno obszar jak i ludność uległy pewnej nieznacznej redukcji. Dziś państwo słowackie równa się obszarem naszemu woj. poleskiemu (jest większe od Belgii lub Holandii, a mniejsze od Szwajcarii), a pod względem ludności — woj. krakowskiemu (a więc ma nieco więcej mieszkańców od Łotwy, a mniej od Litwy). Gęstość zaludnienia niewielka (68 mieszk. na 1 km. kw.). Stolicą kraju jest Bratysława licząca 129.000 mieszkańców. Tamże znajduje się uniwersytet słowacki.

Na terenie Słowacji jest 10 kas oszczędności (z kilkoma oddziałami), w czym 8 miejskich (Bratysława, Kremnica, Turcz. Św. Marcin, Nitra, Skalica, Trenczyn, Tyrnawa i Żilina) i 2 gminne (Senica n. Myjawą i Nowe Mesto n. Wagiem). Wszystkie te kasy powstały po 1920 r., gdyż przed wojną pod panowaniem węgierskim intsytucji tych nie było. Tym częściowo tłumaczy się mała ilość kas oszczędności w Słowacji, zwłaszcza w porównaniu z gęstą ich siecią na terenie Czech, Moraw i Śląska. Suma wkładów w tych 10 kasach wynosiła jeszcze w połowie 1938 r. 636 miln. koron czeskich, do końca zaś roku zmniejszyła się do 568 milionów. Książeczek oszczędnościowych w obiegu było 127.000. Do tych luźnych uwag dodajmy, że kasy słowackie oparte są oczywiście na ustawodawstwie czechosłowackim z 1920 r. i aż do połowy lutego br. należały do Związku czechosłowackich kas oszczędności w Pradze.

Jeszcze przed ogłoszeniem wolnego państwa słowackiego, w dniu 18 lutego ukazało się rozporządzenie autonomicznego rządu słowackiego z dn. 14.II. 1939 r. o utworzeniu Związku Słowackich Kas Oszczędności *(Sväz slovensky'ch sporitel'ní)*. Zawierało ono zarazem statut nowego związku. Dopiero jednak 25 marca br. ukonstytułowały się władze związku na zjeździe w Żilinie. Prezesem związku został p. Antoni *Miszik*, a jego zastępcą p. Tomasz *Tvarożek*, obaj z Bratysławy. Funkcje dyrektora związku pełni tymczasowo p. dr Marcin *Tatara*. W początkach czerwca Związek Słowackich Kas Oszczędności zawiadomił o swym powstaniu Związek Związków KKO, zgłaszając chęć utrzymywania i pogłębiania współpracy na polu oszczędnościowym z organizacją polskich kas oszczędności. Pierwsze kroki na tej drodze zostały już zrobione.

Statut nowego Związku jest krótki, gdyż składa się z 17 paragrafów. Zadaniem Związku jest w ogólności obrona interesów kas, w szczególności zaś: a) dokonywanie rewizji w kasach przynajmniej co dwa lata i składanie z tych czynności sprawozdań państwowej władzy nadzorczej; b) zbieranie i opracowywanie danych statystycznych dotyczących kas i przedstawianie ich na życzenie Min. Spraw Wewnętrznych i Państwowemu Urzędowi Statystycznemu; c) śledzenie i obrona wspólnych interesów kas przy pomocy fachowych porad i wydawnictw; d) występowanie do władz publicznych na ich żądanie z wnioskami i opinią w sprawach dotyczących interesów kas i w ogóle stosunków kredytowych; e) wysyłanie swych przedstawicieli do różnych doradczych ciał fachowych w sprawach dot. publicznych instytucji kredytowych. Prócz tego Związek może pełnić za zezwoleniem Min. Spraw Wewnętrznych i inne zadania dotyczące interesów kas, o ile wypowie się za tym walne zgromadzenie Związku.

Siedzibą Związku jest Bratysława. Związek ma prawo używać w swej pieczęci i nadrukach firmowych godła państwowego.

Członkami Związku są z mocy prawa *wszystkie* kasy oszczędności na terenie Słowacji, działające na podstawie ustawy z 14 kwietnia 1920 r. o kasach oszczędności.

Organami Związku są: walne zgromadzenie, zarząd i komisja rewizyjna.

Walne zgromadzenie składa się z prezesa, członków zarządu mianowanych przez Min. Spr. Wewn. oraz z delegatów wysyłanych przez kasy w ilości zależnej od sumy wkładów oszczędnościowych (1 — 5 delegatów) spośród członków organów, dyrektorów i pracowników kas. Każdy delegat ma prawo do jednego głosu. Zwołuje zgromadzenie i przewodniczy prezes Związku, który głosuje tylko w razie równości głosów. Zgromadzenie musi być zwołane na żądanie komisarza rządowego lub delegatów co najmniej 1/4 członków.

Do zakresu walnego zgromadzenia należy rozstrzyganie we wszystkich sprawach nie przekazanych zarządowi, a w szczególności: a) przyjmowanie sprawozdań z działalności Związku za rok ubiegły, b) zatwierdzanie zamknięć rachunkowych i uchwalanie budżetu, c) wybieranie ze swego grona prezesa Związku, 3 członków zarządu i 2 zastępców oraz 3 członków komisji rewizyjnej. Wybór prezesa podlega zatwierdzeniu przez Min. Spr. Wewn.

Zarząd składa się z prezesa Związku, 3 członków wybranych na walnym zgromadzeniu, 2 członków delegowanych przez Min. Spr. Wewn. oraz z dyrektora biura Związku. Zarząd wybiera ze swego grona zastępcę prezesa Związku. Zebrania zwołuje prezes w miarę potrzeby lub na żądanie komisarza wzgl. 2 członków zarządu. Do zarządu należy w szczególności: a) reprezentowanie Związku na zewnątrz, b) utrzymywanie kontaktu z władzami i urzędami, c) układanie budżetu i powoływanie potrzebnych pracowników, d) prowadzenie kasowości, e) zorganizowanie i kierowanie biurem rewizyjnym i statystycznym, biblioteką i innymi urządzeniami, f) ustalanie

i przedstawianie opinii i projektów dotyczących kas oszczędności, g) mianowanie delegatów w przypadkach, kiedy Związek ma mieć swego przedstawiciela, h) sprawowanie nadzoru nad fachowymi czasopismami wydawanymi przez Związek.

Komisja rewizyjna składa się z 3 członków wybieranych przez walne zgromadzenie. Komisja wybiera ze swego grona przewodniczącego. Kontroluje ona gospodarkę Związku, bada rachunki i budżet Związku i sprawdza bilans, ma prawo wglądu do ksiąg, badania dokumentów i żądania potrzebnych wyjaśnień.

Biuro Związku prowadzi dyrektor powołany przez zarząd. Jest on organem wykonawczym zarządu i wchodzi z urzędu w jego skład. Musi on mieć wyższe wykształcenie handlowe lub prawnicze i co najmniej 10 letnią praktykę w kasach.

Okres urzędowania wszystkich wymienionych członków organów trwa 3 lata. Wrazie ustąpienia jednego z członków wchodzi w jego miejsce na pozostały okres zastępca lub nowy członek.

Członkowie organów Związku pełnią swe funkcje honorowo, mają jednak prawo do zwrotu kosztów podróży i diet w wysokości ustalonej przez zarząd. Wydatki Związku pokrywają kasy w formie składki, której wysokość zależnie od sum wkładów uchwala walne zgromadzenie, a zatwierdza władza nadzorcza.

Władzę nadzorczą nad Związkiem, podobnie jak i nad kasami oszczędności, jest minister spraw wewnętrznych, który wykonywa ją za pośrednictwem komisarza rządowego, bądź bezpośrednio. Komisarz ma prawo uczestniczyć w zebraniach organów Związku, wglądać do wszelkiej korespondencji i dokumentów, a co najważniejsze — może zawiesić uchwałę walnego zgromadzenia lub zarządu, jeśli uzna ją za sprzeczną z prawem lub statutem względnie przekraczającą kompetencję Związku. W tych przypadkach rozstrzyga minister spraw wewnętrznych. Minister spraw wewnętrznych może rozwiązać poszczególne organy Związku tak w przypadkach przekroczenia prawa lub kompetencji, jak i w razie niestosowania się do nakazów władzy. Do czasu powołania nowych organów funkcje rozwiązanych organów pełni specjalna komisja zarządzająca, mianowana przez ministra spraw wewnętrznych i podlegająca nadzorowi komisarza rządowego.

Tak się przedstawia z grubsza nowa organizacja związkowa słowackich kas oszczędności. Jak widzimy, Związek posiada ustrój oparty na zasadach autonomicznych, aczkolwiek jest organizacją przymusową i podlega stałemu nadzorowi komisarza rządowego. Ustrój Związku charakterem swym odpowiada ustrojowi samych kas, o których parę słów dla całości obrazu należy powiedzieć.

Kasy, jak już wspomnieliśmy, są zorganizowane na podstawie czechosłowackiej ustawy z 14 kwietnia 1920 r. i statutu wzorowego wydanego przez ministra spraw wewnętrznych. Są one instytucjami prawa publicznego z własną osobowością prawną. Związek założycielski odpowiada za wszelkie zobowiązania kasy. Nazwa „kasa oszczędności" i „książeczka oszczędnościowa" są chronione prawem. Minister spraw wewnętrznych wykonuje nadzór nad kasami za pośrednictwem specjalnych komisarzy rządowych.

Organizacja kas jest poza tym zbliżona do ustroju naszych KKO sprzed 1934 r. Organami kasy są więc rada, zarząd i komisja rewizyjna. Jednakże w skład zarządu wchodzi z mocy prawa dyrektor kasy, którego stanowisko jest dzięki temu znacznie umocnione. Podobny również do naszego jest zakres czynności kas, przy czym na pierwszy plan wysunięte są pożyczki hipoteczne i kupno papierów państwowych.

Inne postanowienia nie wiele odbiegają od dawnych przepisów polskich.

Przez utworzenie własnego związku kasy słowackie weszły na nową drogę rozwoju. Życzymy im, aby na tej drodze uzyskały jak najlepsze wyniki dla dobra swego narodu i państwa.

B. Obszyński.

Przegląd sytuacji.

Sytuacja na rynku pieniężno - kredytowym w czerwcu rb.

Położenie na rynku pieniężnym w czerwcu w porównaniu z miesiącem poprzednim nie uległo większym zmianom; dawała się odczuć nieco silniej ciasnota na skutek niedostosowania podaży kredytów do popytu, wzmożonego przez niewielki wprawdzie odpływ wkładów oraz przez wzmagające się sezonowo zapotrzebowanie na finansowanie inwestycyj.

Odpływ wkładów, który już w maju został zahamowany, w czerwcu osiągnął rozmiary wskazujące na dalsze zmniejszenie się fali ich spadku, przy dającym się zaobserwować w niektórych instytucjach finansowych pewnym, choć nieznacznym — wzroście wkładów. Z otrzymanych ogólnych informacyj można wnosić, że m. lipiec będzie dopiero okresem wyraźnej poprawy na tym odcinku. Ubytek wkładów dotknął, podobnie jak w miesiącu poprzednim, przede wszystkim instytucje oszczędnościowe, których płynność w niektórych rejonach uległa przejściowemu pogorszeniu, czego oznaką było znaczne zapotrzebowanie na kredyty lombardowe. Zaznaczyć przy tym należy, że komunalne kasy oszczędności potrafiły wkładcom postawić natychmiast odpowiednie sumy do dyspozycji bez większego wysiłku mobilizacyjnego i bez potrzeby uciekania się do rezerw redyskontowych. Podjęte płynne środki użyte zostały na różnorodne cele; podobnie jak w maju część

ich obrócona została na wpłaty na Pożyczkę Obrony Przeciwlotniczej, następnie część ulokowano bądź w nieruchomościach, których ceny poważnie wzrosły, bądź też uległa tezauryzacji, wreszcie część ich ożywiła obroty gospodarcze w związku z koniecznością dostosowania się właścicieli nieruchomości do zarządzeń władz administracyjnych w przedmiocie remontów, odnowień budynków itp. W niektórych ośrodkach zaobserwowano przy tym przenoszenie wkładów do innych miejscowości położonych w centrum kraju (nawet w obrębie tej samej instytucji).

Zapotrzebowanie na gotówkę i kredyt, które w maju straciło nieco na intensywności, w czerwcu utrzymywało się jeszcze w dość dużych rozmiarach. Główną przyczyną zwiększonego popytu na środki obrotowe były, podobnie jak przed tym, wzrastające potrzeby życia gospodarczego na cele produkcji i obrotów, a ponadto większe nasilenie ruchu budowlanego oraz płatność rat na Pożyczkę Obrony Przeciwlotniczej. Oddziaływała w tym kierunku również konieczność posiadania przez niektóre kategorie przedsiębiorstw zwiększonych zapasów surowców. Niemały wpływ na zapotrzebowanie gotówki wywarły trudności spowodowane tezauryzacją bilonu srebrnego. Ponieważ wkłady przeszły pewną ewolucję, instytucje finansowe, choć objawiały silniejsze niż poprzednio zainteresowanie w kredytowaniu poszczególnych gałęzi życia gospodarczego, dążyły do restryngowanie kredytów, zwłaszcza w rachunkach otwartych, poddając również ostrej cenzurze materiał wekslowy. W tych warunkach przemysł i handel ograniczały sprzedaż przez rachunek otwarty oraz niechętnie przyjmowały pokrycie wekslowe. Ultimo miesiąca przeszło na ogół spokojniej niż w miesiącu poprzednim.

Prywatny rynek pozabankowy zdradzał żywsze niż przed tym zainteresowanie dla transakcyj kredytowych, lecz z usług jego korzystano niechętnie ze względu na znacznie wyższą niż w bankach stopę procentową, tj. o około 1½ do 2% w stosunku miesięcznym w zależności od materiału wekslowego.

Wypłacalność mimo stwierdzonej lekkiej poprawy nie była zadowalająca. W niektórych gałęziach życia gospodarczego ilość protestowanych weksli doznała nawet wzrostu, obejmującego zwłaszcza weksle na małe sumy i głównie w mniejszych ośrodkach miejskich. Dotyczy to przede wszystkim przemysłu garbarskiego, handlu skór oraz przemysłu odlewniczego. Charakterystyczny przy tym jest fakt, że większe przedsiębiorstwa, chcąc ratować swoją dobrą reputację kredytową, wykupywały protesty bez zwłoki. W branży włókienniczej nastąpiła poprawa wypłacalności odbiorców, mimo zawieszenia w Łodzi i Białej - Bielsku wypłat przez kilka drobnych firm włókienniczych na skutek trudności, powstałych na tle zastoju w handlu w poprzednim okresie. Źle płaciło nadal rolnictwo, korzystając w dużej mierze z postępowania układowego.

Zaznaczające się ostatnio odprężenie sytuacji na rynku pieniężnym znalazło swój wyraz w kształtowaniu się rachunków Banku Polskiego. Globalna suma udzielonych w ciągu czerwca kredytów zwiększyła się o 10,4 milion. zł do 1.496,2 milion. zł. Zwiększenie to nastąpiło w ostatniej dekadzie i wyniosło ok. 96 milionów wobec 88 milionów zł w maju, co świadczy o wzroście zapotrzebowania na kredyt w tym okresie ze strony banków i innych instytucji publicznych i prywatnych. Wzrost ten przypada głównie na dyskonto biletów skarbowych i lombard papierów wartościowych. Podczas gdy wzrost pozycji dyskonta weksli wynosi 7 miln. zł, a stan portfelu wekslowego obniżył się z 548,2 miln. zł do 529,3 miln. zł, to stan dyskonta biletów skarbowych wzrósł ze 117,8 miln. zł w maju do 153,6 miln. zł w czerwcu, zaś stan pożyczek lombardowych zmniejszył się z 151,8 do 140,8 miln. zł. Rozdział tego wzrostu na poszczególne pozycje kredytowe wskazuje na brak podaży weksli jako instrumentu kredytowego, co do których zastosowana została ostra cenzura oraz redukcję kredytów towarowych, udzielonych przez przedsiębiorstwa, która towarzyszyła objawom tezauryzacji gotówkowej.

Stan rezerw kruszczowo - walutowych Banku wykazał lekki ich wzrost o 0,9 miln. zł do 458,8 miln. zł. Obieg biletów bankowych wzrósł tylko o 6,8 miln. zł, ogólny zaś obieg pieniężny o 15,3 miln. zł do 2,327,9 miln. zł, przy pewnych objawach braku bilonu w obiegu.

Na rynku *papierów wartościowych* sytuacja kształtowała się bez większych zmian, z przewagą tendencji słabej. Tendencja ta uwydatniła się szczególnie mocno w drugiej połowie miesiąca. Kursy papierów spadły w tym czasie znacznie. Obroty utrzymywały się na niskim poziomie; dawał się odczuwać brak popytu, umożliwiający ulokowanie choćby nieznacznych partii, w chwilach zaś usztywnienia kursów występował znowu brak materiału, który w równej mierze utrudniał dokonywanie większych tranzakcji. Pod koniec miesiąca papiery państwowe zwyżkowały. Natomiast listy zastawne wykazały tendencję bardziej chwiejną, przy czym 4½% listy ziemskie w Warszawie nieco osłabły, inne posiadały tendencję mocniejszą.

Kursy akcji kształtowały się niejednolicie. Bank Polski po spadku na 104 w pierwszej dekadzie miesiąca, pod koniec ostatniej dekady doszedł do kursu 106. W ostatnim tygodniu miesiąca spadły akcje przemysłowe: Lilpop, Ostrowiec, Starachowice. Tylko Modrzejów podniósł się, bardzo zresztą nieznacznie z 19 na 20 zł.

Obroty papierami wartościowymi o stałym oprocentowaniu w czerwcu na giełdzie warszawskiej spadły do 7,9 miln. zł wobec 8,1 miln. zł w miesiącu poprzednim, na co złożył się spadek papierami państwowymi, listami zastawnymi i obligacjami. Ogólny obrót na giełdzie wyniósł 32,3 miln. zł wobec 37,2 minl. zł w maju rb. Na poszczególne kategorie przypadło: waluty 22,9 miln. zł, na papiery procentowe 7,9 miln. zł, wreszcie na akcje 1,4 miln. zł.

Z dewiz — pod względem sumy obrotów — na pierwszym miejscu znalazły się funty angielskie. Z papierów procentowych 4½% Pożyczka Wewnętrzna r. 1937 oraz 4½% Pożyczka Konsolidacyjna r. 1936. Spośród akcji najwięcej obrotów dokonano akcjami Banku Polskiego i Starachowicami.

Jeżeli chodzi o rentowność papierów o stałym oprocentowaniu, to w czerwcu nastąpił wzrost ren-

towności listów zastawnych, zwłaszcza pod koniec miesiąca, oraz pożyczek państwowych. Wzrost dynamiki stopy procentowej pożyczek państwowych świadczy o podrożeniu kredytu oraz skurczeniu jego podaży, albowiem równocześnie rozmiary akumulowanych oszczędności pieniężnych nie uległy wzrostowi.

Jar. Och.

Sprawy propagandy

Struktura środków werbowania.

Werbowanie przeprowadza się przy pomocy środków, których celem jest zdobycie klienta dla propagowanej idei, czy reklamowanego towaru. Odpowiedź na pytanie, jak właściwie stosować te środki, daje nauka o technice werbowania. Jej zadaniem jest analiza złożonych zjawisk w dziedzinie werbunku i dotarcie do podstawowych elementów, których zrozumienie pozwala rozumieć zjawiska złożone. Zwykle zamiast tego rodzaju dociekań są rozpatrywane poszczególne środki werbowania: ogłoszenie, plakat, katalog itp., które są tworami skomplikowanymi i mogą być rozłożone na składniki wspólne im wszystkim.

Tak więc plakat składa się na pierwszy rzut oka z obrazu i pisma. I obraz i pismo ma swoiste działanie i daje się z kolei rozłożyć na elementy barwy, kształtu, wielkości. Jeśli weźmiemy pod uwagę pismo i barwę, praktyczne znaczenie będzie posiadało takie np. rozważanie, jakie pismo będzie skuteczniej oddziaływać: czy niebieskie na białym, czy też na żółtym tle. Jeśli zastanowimy się nad pismem i jego kształtem musimy odpowiedzieć na pytanie, co jest czytelniejsze czy antique, czy nile, czy inny rodzaj pisma. Jeśli poddamy analizie pismo i jego wielkość, w wyniku tej analizy musi zapaść decyzja, jak wysokie i grube muszą być litery pisma, aby dana reklama była czytelna na 300 metrów, mniejszą czy większą odległość. Chodzi zatem o wyprowadzenie ogólnego znaczenia barwy, formy lub innego podstawowego elementu, niezależnie od tego, czy to jest składnik opakowania, czy plakatu.

Środki werbowania składają się z dwóch zasadniczych części — biernej i oddziaływującej. Bierną będzie np. papier w plakacie, który bez rysunku i napisu nie ma znaczenia dla akcji werbowania. Oddziaływującą będzie w danym wypadku rysunek i napis. Oprócz papieru, który stanowi składnik bierny środka werbującego, do uzewnętrznienia tego środka, uaktywnienia go są potrzebne urządzenia i środki pośredniczące, jak ściana, słupy, tramwaje, dzienniki. Plakat, który leży w drukarni lub składzie, jest materiałem reklamowym, czy propagandowym w stanie spoczynku, jest dopiero przygotowany do oddziaływania. Zaczyna oddziaływać z chwilą wywieszenia go na ścianie, czy słupie.

Elementy, z których składają się środki werbowania, możemy podzielić na trzy grupy: 1) zmysłowe, 2) formalne, 3) treściowe. Z kolei elementy zmysłowe dzielą się na: światło, barwę, dźwięk, zapach, smak, dotyk; elementy formalne na: liczbę, porządek, ukształtowanie, wielkość, formę, ruch; elementy treściowe na: myślowe, uczuciowe i wartościowe.

Elementy z poszczególnych grup łączą się ze sobą, tworząc zespoły. Takim zespołem będzie np. pismo, w którym tekst (element treściowy) łączy się z barwą pisma (element zmysłowy) i jego kształtem (element formalny). Podchodząc metodycznie do zagadnienia werbowania poddamy kolejno analizie elementy, po tym zespoły elementów, wreszcie środki werbowania. W niniejszym artykule omówimy jedynie elementy zmysłowe.

Barwa i światło.

Największa ilość środków werbowania działa przez zmysł wzroku, stąd wielkie znaczenie barwy i światła.

Ważny krok naprzód w opanowaniu elementu barwy stanowi ścisła klasyfikacja barw przeprowadzona przez Oswalda. Opierając się na 24 barwach wyprowadzonych z 4 zasadniczych: żółtej, czerwonej, niebieskiej i zielonej, skombinowanych z białym i czarnym o różnym natężeniu, otrzymał Oswald 680 odcieni. Poza tym wydał on atlas, obejmujący 100 kombinacji barw zasadniczych i 2500 odcieni.

Poważne znaczenie dla skuteczności danego środka werbunku posiada r o z p o z n a w a l n o ś ć barwy. Wiążą się z tym odpowiedzi na pytania: 1) na jaką odległość są widoczne barwy w zależności od ich odcieni oraz 2) jak zmienia się barwa przy zmieniającym się oświetleniu. Tak np. barwa na plakacie czy też reklamie na szczytowej ścianie domu musi być widzialna na pewne określone odległości. Musi być również uwzględniony postulat, aby przy zmierzchu czy sztucznym świetle barwa działała równie aktywnie. Co do widzialności barw z daleka nie ma jeszcze ogólnych reguł. Trzeba te sprawy ustalać w każdym poszczególnym wypadku. Zmienność barw o zmierzchu wyraża się według Seyfferta w ten sposób, że czerwone i żółte barwy, które w pełnym, dziennym oświetleniu są najsilniejsze, słabną, natomiast zyskują na sile zielone i niebieskie. Przy sztucznym świetle zwiększa się intensywność koloru czerwonego, zmniejsza zaś koloru niebieskiego, żółty zbliża się do białego, ciemnoniebieski do czarnego itp. Odcień najbardziej zbliżony do tego, jaki posiada w dziennym świetle, zachowuje kolor zielony. Ta zmienność barw w sztucznym świetle powinna być brana pod uwagę wszędzie tam, gdzie światło dzienne odgrywa mniejszą rolę, np. przy urządzaniu stoisk w zamkniętych pawilonach.

Ważna jest również z a u w a ż a l n o ś ć poszczególnych barw. Brücke ustala, że najbardziej zwracają uwagę barwy czerwone, pomarańczowe, żółte, mniej zielone, jeszcze mniej niebieskie.

---

[1]) Dla uproszczenia terminologii reklamę i propagandę obejmujemy jednym terminem — werbowanie.

Seyffert przeprowadził specjalne badania skuteczności 1000 plakatów. Biorąc pod uwagę częstość stosowania poszczególnych barw w plakatach

kolor biały występował w	96%	plakatów
„ czarny	85%	„
„ żółty	67%	„
„ czerwony	66%	„
„ niebieski	48%	„
„ zielony	34%	„
„ szary	32%	„

panującą barwą był

kolor czerwony	w 46,4%	plakatów
„ żółty	38 %	„
„ zielony	6,8%	„
„ niebieski	6,1%	„
„ czarny	1,5%	„
„ biały	1,1%	„
„ szary	0,2%	„

przy tym

jasne barwy dominowały w	11%	plakatów
barwy o średnim natężeniu w	81%	„
ciemne barwy	8%	„

Z tych badań można wyprowadzić ogólny wniosek, że najbardziej zauważalna bo najwięcej stosowana jest barwa czerwona i żółta o średnim natężeniu. Starch wysuwa na czoło barw najbardziej zwracających uwagę kolor czerwony. Przeprowadził on ciekawe doświadczenie. 24 osobom rozdał białe karty z wydrukowanymi 25 słowami, z których 20 było koloru czarnego, 5 czerwonego. Osoby objęte badaniem zapamiętały z rozdanych kartek ogółem 39 słów koloru czarnego i 78 koloru czerwonego.

Ważnym momentem dla zauważalności barwy jest stosowanie kontrastowych kolorów, a więc czarnego z białym, zielonego z czerwonym, żółtego z niebieskim itd. Dla wydobycia większego efektu kontrastu pożądane jest stosowanie dużych płaszczyzn jednego lub drugiego koloru. Tak więc czarny druk na białym papierze nie zwróci uwagi, jeśli drobnym tekstem zostanie wypełniony cały odcinek papieru. Całość wypadnie szaro. Jeśli natomiast na dużym białym polu rzucimy krótkie czarne hasło, albo naodwrót na czarnym polu dwa, trzy słowa wydrukowane białymi literami, wtedy zauważalność ogłoszenia czy innego środka werbowania niepomiernie wzrośnie. Duże pola jednobarwne przy małym stosunkowo tekście nazywają się w języku fachowców światłem.

Oprócz kontrastu barw dobrze jest również zastosować zmianę kierunku barw w układzie danej reklamy. Weźmy np. reklamę świetlną. Większą uwagę zwróci reklama, której część napisu jednego koloru biegnie poziomo, druga innego koloru spada pionowo. Stanowi to niespodziankę dla oka i podnosi atrakcyjność reklamy.

Dzięki zastosowaniu właściwych barw osiąga się większą w y o b r a ż a l n o ś ć reklamowanego przedmiotu. Tak np. zielony płyn w zielonym opakowaniu może wywołać skojarzenie z zapachem jodeł. Wyobrażenie zimy wymaga zastosowania białych barw itp.

Dla osiągnięcia pożądanego efektu dobrze jest znać d z i a ł a n i e b a r w n a u c z u c i e. W różowym pokoju chory będzie się lepiej czuł niż w szarym, w dziecinnych pokojach stosuje się zawsze barwy jasne, wesołe. Barwa żółta działa podniecająco, niebieska uspakajająco. Biały kolor jest dla nas kolorem niewinności, czarny powagi, smutku. Są barwy, które odczuwamy jako ciepłe, są inne, które robią wrażenie zimnych. Im bardziej zbliżają się barwy do koloru żółtoczerwonego, tym są cieplejsze, im bardziej zaś do koloru niebieskiego, tym są zimniejsze.

Z zagadnieniem właściwego stosowania barw wiąże się z a g a d n i e n i e i c h h a r m o n i j n e g o z a s t o s o w a n i a. W praktycznym zastosowaniu największą wartość posiada teoria harmonii barw Oswalda. Rozróżnia on jednobarwną i różnobarwną harmonię. Pierwsza polega na równomiernym rozłożeniu czarnego i białego w ramach jednej barwy, druga na umiejętnym zestawieniu barw kontrastowych według określonych cyfrowo zasad.

Wysuwa przy tym cały szereg prawideł, jak to że zastosowanie czarnego tła wydobywa większe światła z pozostałych barw, natomiast białe tło działa matowo na barwność obrazu, że kombinacja czarnego ze złotym zawsze się podoba, że jaśniejsze w tonie barwy łatwiej ze sobą harmonizują, niż barwy nasycone.

Jednakże nie można wysnuć ogólnych reguł harmonii, które można by zastosować do wszystkich środków werbowania.

Dźwięk, zapach, smak, dotyk.

Z elementów werbowania, działających na zmysły, poza barwą i światłem dużą rolę odgrywa dźwięk. Wyraża się on w tonach, szmerach i głosie, z kolei zaś tony w muzyce, a szmery i głos w gwizdaniu, wołaniu, wyciu i ludzkiej mowie. Zastosowanie dźwięku jako sposobu zwracania uwagi ma w akcji werbunkowej szerokie zastosowanie.

Najsilniej zwraca uwagę muzyka. Przykładów dostarcza życie. Tak np. wędrowne trupy teatralne i cyrkowe posługują się dla zwrócenia uwagi bębnieniem, trąbieniem.

Muzyka może również bardzo silnie oddziałać na nasze uczucie, potęgując tym samym swoje działanie werbujące. Taką siłę miała np. Marsylianka. Taką siłę posiada muzyka religijna. Wywołuje nastrój, w którym jesteśmy bardzo podatni na przejęcie się do głębi rzuconymi hasłami.

Z instrumentów najlepiej służą celowi werbowania instrumenty dęte. Przez siłę swego dźwięku ściągają uwagę.

Poważnym elementem werbowania jest głos ludzki, który jednak w mowie ludzkiej jest już zespołem elementów (głos, treść) i zostanie omówiony w jednym z dalszych artykułów.

Zapach, smak, dotyk odgrywają podrzędniejszą rolę w werbowaniu. Zadanie zapachu jako elementu werbującego ogranicza się do artykułów z zapachem np. perfum. Przy pomocy elementu smaku możemy zachęcić do kupna takich artykułów, jak napoje, artykuły spożywcze. Zmysł dotyku może być wyzyskany dla podkreślenia jakości przedmiotów. Chętniej kupimy tkaninę, o której gładkości i miękkości przekonamy się przy pomocy dotyku. Zmysł dotyku mo-

że również odgrywać rolę pośrednią jako element werbowania. Wygodny fotel, miękki dywan w pokoju przyjęć, gładkość okładki propagandowej broszury stwarzają nastrój ułatwiający działanie propagandy, czy reklamy.

Z. Kaiserowa.

Dr Rudolf Seyffert - Allgemeine Werbelehre — Stuttgart 1929.

Oswald Wilhelm — Die Farbschule — Leipzig 1919.

Brucke E. Die Physiologie der Farben für die Zwecke des Kunstgewerbes — Leipzig 1887.

Mieczysław Konieczny — Reklama — Poznań 1938.

Propaganda idei oszczędności na terenie szkół w Niemczech.

Szkoła dzisiejsza stawia sobie za zadanie nie tylko danie dzieciom podstawowych wiadomości i przygotowanie do dalszych studiów zawodowych, lecz w równej mierze wychowanie ich na dobrych obywateli Państwa i pożytecznych członków społeczeństwa, świadomych swych obowiązków i swych praw.

Nigdzie może to ogólno - wychowawcze zadanie szkoły nie jest tak silnie akcentowane, jak w dzisiejszych Niemczech.

Abstrahując od analizy i kwalifikacji innych przewodnich idei obywatelskiego wychowania młodzieży niemieckiej, zatrzymajmy się na interesującej nas przede wszystkim kwestii zaszczepiania w młodym pokoleniu idei oszczędności i sposobu popularyzowania jej wśród młodzieży.

Stwierdzić musimy, iż kierownicze czynniki Trzeciej Rzeszy doceniły w pełni wagę wpojenia i rozwijania od najmłodszego wieku w przyszłym obywatelu państwa zmysłu oszczędności, nie tylko w domu rodzinnym, ale i na terenie szkoły. Wyrazem tego jest rozporządzenie ministra wychowania z dnia 22.VII.1936 r., stanowiące podstawę prawną szkolnych kas oszczędności w Niemczech, które w praktyce mają za sobą tradycję już przeszło 100-letnią. Rozporządzenie to powierza kasom oszczędności organizowanie i specjalną pieczę nad kasami szkolnymi, zgodnie z podstawowymi celami kas oszczędności, zawartymi w ich statutach wzorowych. Z drugiej strony to samo rozporządzenie ministra wychowania oraz późniejsze zarządzenia nadzorczych władz szkolnych nakładają na nauczycielstwo obowiązek dania młodzieży podstaw teoretycznych w postaci „nauki o oszczędności" i współdziałania w praktycznym przeprowadzeniu oszczędzania na terenie szkoły, wykreślając wytyczne linie organizacyjne.

Jak przystępują kasy oszczędności do powierzonego im zadania, w jaki sposób propagują ideę oszczędności na terenie szkoły?

Leży przed nami wydana w 1937 roku przez Związek Niemieckich Kas Oszczędności (Deutscher Sparkassen - und Giroverband) w Berlinie książka p. t. „Die deutsche Schulsparkassen — ein Handbuch für die Sparkassenpraxis". Książka ta, stanowiąca podręcznik dla kas oszczędności w dziedzinie kas szkolnych, daje dokładne wskazówki co do zakresu i sposobu propagowania idei oszczędności na terenie szkoły. Chodzi tu o trzy zasadnicze dziedziny działania:

1) zdobycie ofiarnej współpracy nauczycielstwa;
2) zaszczepienie młodzieży idei oszczędności;
3) uświadomienie rodziców o znaczeniu rozwijania w ich dzieciach zmysłu oszczędności.

1) Zdobycie współpracy nauczycielstwa jest rzeczą pierwszorzędnej wagi, ważniejszą znacznie od wyboru samego systemu takiej czy innej organizacji szkolnej kasy oszczędności. Szczerej, chętnej i ofiarnej współpracy nauczycielstwa nie da się jednak nigdy osiągnąć samymi rozporządzeniami odnośnych władz. Niemieckie kasy oszczędności rozumieją, iż jedyną drogą prowadzącą rzeczywiście do celu jest tu kontakt osobisty, którego rezultatem jest zawsze — po przezwyciężeniu trudności początkowych — pełna wzajemnego zaufania współpraca. Najczęściej wysuwanym ze strony kół nauczycielskich zarzutem jest, iż wprowadzanie w czyn idei oszczędności na terenie szkoły stanowi zbyt wielkie obciążenie wychowawcy nową dziedziną pracy. Rzeczą właściwie prowadzonej propagandy jest w pierwszym rzędzie przekonanie nauczycielstwa, że nie chodzi tu o jakieś nowe zadanie wychowawcze, tylko o oddawna uznane zadanie szkoły — rozwijania w ramach ogólnego wychowania młodzieży również cnoty oszczędności; że nie chodzi tu o interes, o korzyści materialne tej czy innej kasy oszczędności, tylko o służbę dla dobra młodzieży i narodu. Wspomniane wyżej rozporządzenie ministra wychowania Rzeszy z 1936 r. zabrania wynagradzania nauczycielstwa za pracę związaną z organizacją szkolnych kas oszczędności. Oczywiście dopuszczalne są drobne upominki reklamowe dla nauczycielstwa, a szczególnie wskazane subwencje dla szkół na wzbogacenie biblioteki szkolnej, czy umożliwienie uboższym dzieciom wzięcia udziału w wycieczce lub obozie, co potęguje bez wątpienia miłą atmosferę w stosunku kasy oszczędności do szkoły.

Koniecznym jest dalej regularne, bezpłatne zaopatrywanie nauczycielstwa w pisma i wydawnictwa propagandowe, dostarczające im odpowiedniego materiału do prowadzenia nauki o oszczędności. Należy przy tym sprawdzać od czasu do czasu, czy pisma trafiają do właściwych rąk i czy są odpowiednio zużytkowane.

Wypróbowana przez niemieckie kasy oszczędności metoda podtrzymywania osobistego kontaktu z nauczycielstwem polega na wskazaniu przez kierownika szkoły spośród personelu nauczycielskiego jednej osoby, która staje się łącznikiem między kasą a szkołą, załatwia wszelkie sprawy bieżące i kieruje zarówno teoretyczną jak i praktyczną częścią pracy. Kasa urządza od czasu do czasu dla tych łączników, czy jak ich podręcznik nazywa „nauczycieli oszczędności", wspólne konferencje, na które zaprasza również kierowników szkoły, kładąc nacisk na to, aby byli oni w równym stopniu ze swym personelem nauczycielskim poinformowani o wszystkich sprawach dotyczących szkolnej kasy oszczędności. Na konferencje takie zapraszani są również przedstawiciele miejscowych władz szkolnych, z którymi kasa winna utrzymywać jak najlepsze stosunki.

Konferencje te obejmują m. in. zwiedzenie danej kasy oszczędności, omówienie ostatniego jej sprawozdania, a następnie wzajemne wypowiadanie się obu stron na tematy zasadnicze, jak znaczenie oszczędności dla gospodarstwa i wychowania narodowego, oraz co do spraw praktycznego przeprowadzenia oszczędzania na terenie szkoły, specjalnych form szkolnych kas, wyzyskania na terenie szkoły „Narodowego Dnia Oszczędności" itd. Po nawiązaniu i ugruntowaniu tego kontaktu z kierownikiem szkoły i jej łącznikiem, wskazane jest zaproszenie całego zespołu nauczycielskiego danej szkoły do zwiedzenia gmachu kasy, co połączone jest z odpowiednią prelekcją wyjaśniającą. Wskazania propagandy niemieckiej idą tak daleko, że zalecają zaofiarowanie osobie z miejscowych kół nauczycielskich, cieszącej się ogólnym zaufaniem w życiu szkolnym i publicznym, miejsca w radzie kasy, dla podkreślenia wagi, jaką kasa przywiązuje do sprawy krzewienia oszczędności wśród młodzieży.

2) Wychowywanie młodzieży w idei oszczędności jest oczywiście zadaniem nauczyciela, kasa oszczędności powinna jednak znaleźć właściwą drogę dopomożenia i współdziałania z nim. Organizacja centralna niemieckich kas oszczędności współpracuje stale z narodowo - socjalistycznym związkiem nauczycielskim, dostarczając tematów i materiałów dla prowadzenia teoretycznej części pracy. Rzeczą nauczyciela jest dostosowanie poziomu prelekcji do wieku uczniów i uprzystępnienie idei oszczędności nawet najmłodszym z nich, którzy zresztą ,jak wykazało doświadczenie niemieckich szkolnych kas szczędności, stają się najgorliwszymi ciułaczami.

Akcja propagandowa przewiduje dalej udzielanie drobnych upominków reklamowych dla wynagrodzenia wytrwałości i podtrzymania zapału oszczędzania, przy czym upominki te są różniczkowane w zależności od wieku uczniów. Ze względów pedagogicznych lepiej jest, aby materiały reklamowe kas oszczędności trafiały do rąk dzieci wyłącznie za pośrednictwem nauczycieli, co zapewnia oszczędny i sprawiedliwy podział tego materiału. Filmy i przezrocza wymienione są jako nieodzowny środek propagandy, przy czym centralna propaganda niemieckich kas oszczędności stawia do dyspozycji zarówno szkół, jak i kas oszczędności coraz to nowe filmy, stojące na wysokim poziomie pod względem treści i wykonania, jak również specjalne wydawnictwa z tego zakresu, dające dokładne wskazówki co do wykorzystania propagandy filmowej. Zarówno „Narodowy Dzień Oszczędności", jak i lokalne uroczystości w rodzaju założenia nowej szkolnej kasy oszczędności, przekazania kasie automatów czy kasetek oszczędnościowych, stają się okazją dla ożywionej akcji propagandowej. Z łatwością nadaje się im formę wydarzeń wielkiej wagi, o których pamięć pozostaje na długo w umysłach dzieci. W ramach swej akcji propagandowej niemieckie kasy oszczędności umożliwiają również i dzieciom zwiedzenie swych biur i sal operacyjnych, udostępniają im bieżący materiał statystyczny, zaspakajają rozbudzoną wykładami teoretycznymi młodzieńczą ciekawość, chęć „obejrzenia" jak wygląda praca kasy, o której słyszeli.

Specjalnym, szeroko omówionym działem propagandy są konkursy dla młodzieży, dające wspaniałe rezultaty w kierunku zainteresowania ideą oszczędności nie tylko uczniów, ale częstokroć i całego ich otoczenia. Jednym z najciekawszych doświadczeń w tej dziedzinie, dającym pole do niezmiernie ciekawych obserwacyj, był zorganizowany przez Nassauski Bank Krajowy (Nassauische Landesbank) konkurs rysunkowy, polegający na obrazowym przedstawieniu wartości oszczędzania, a ujęty w specjalnie opracowane punkty. Rezultaty tego konkursu przekroczyły wszelkie oczekiwania kasy, dając z 768 szkół, na terenie których bank prowadził szkolne kasy oszczędności, około 8.000 bardzo interesujących odpowiedzi rysunkowych, dla których urządzono następnie specjalną wystawę.

3) Trzecią wreszcie dziedziną akcji propagandowej, jest uświadamianie rodziców o znaczeniu, jakie ma dla ich dzieci rozwijanie zmysłu oszczędności. Jakkolwiek to brzmi paradoksalnie, uświadomienie to dokonuje się często właśnie za pośrednictwem samych dzieci, które dopiero w szkole uczą się zasad oszczędności. Poza tym jednak uświadamianie to pozostawiają kasy szkołom, same zachowując pewną rezerwę w tym kierunku, a to w celu uniknięcia wrażenia, że za pośrednictwem szkolnych kas oszczędności pragną sobie zdobyć nowych klientów. Natomiast chętnie wykorzystują kasy oszczędności okazję wejścia w bezpośredni kontakt z rodzicami na urządzanych przez szkołę zebraniach rodzicielskich, wypełniając np. program takiego zebrania specjalnym pokazem filmowym itp. Dalej urządzają kasy specjalne szafki wystawowe, umożliwiające szerszej publiczności zapoznanie się zarówno z ciekawie i obrazowo ujętym materiałem statystycznym, dotyczącym wyników pracy szkolnych kas oszczędności, jak i np. z upominkami, którymi rozporządza propaganda kas oszczędności, a które wykorzystane być mogą z okazji urodzin, wstąpienia do szkoły lub jej ukończenia.

Niemieckie kasy oszczędności zdają sobie doskonale sprawę z tego, iż powyższe wskazówki dotyczące akcji propagandowej na terenie szkół nie dadzą się od razu i w całej rozciągłości zastosować, ani też, że akcja ta nie może dać rezultatów natychmiastowych. Przygotowane są do dużego nakładu zarówno pracy i starań, jak i środków pieniężnych, w tym przekonaniu, że pracują dla dobra państwa i narodu. Praca ich daje też już pożądane wyniki, wyrażające się w stale wzrastającej liczbie szkolnych kas oszczędności, oszczędzających w nich uczniów i sum zaoszczędzonych.

Teresa Rządkowska.

Różne wiadomości.

Koła Oszczędzających w Kowlu.

Z inicjatywy zastępcy dyrektora KKO pow. Kowelskiego w Kowlu do porządku obrad walnego zebrania Związku Pracowników Miejskich w dniu 4 lutego 1939 r. został wprowadzony punkt „sprawa zawiązania Koła Oszczędzających".

Na walnym zebraniu pracowników Zarządu Miejskiego i jego przedsiębiorstw byli obecni delegaci KKO.

Po zreferowaniu sprawy oraz odczytaniu regulaminu Koła Oszczędzających przez zastępcę dyrektora Kasy p. Dobrzyńskiego Grzegorza wywiązała się ożywiona dyskusja, której rezultatem było uchwalenie założenia Koła Oszczędzających w oparciu o KKO pow. Kowelskiego w Kowlu.

Spośród zebranych członków Zw. Pracowników Miejskich w ilości 49 osób podpisało deklaracje do każdomiesięcznego potrącenia po zł 3 — 46 osób; dodać przy tym należy, że z 3 osób, które nie przystąpiły z miejsca do Koła, 2 osoby posiadały już indywidualne ks. oszczędnościowe Kasy.

Przy wypłacie poborów za marzec 1939 r. podpisanych deklaracyj już było 52 na sumę zł 344.

Staraniem KKO zorganizowano również w biurze 3-go Oddziału Mechanicznego w Kowlu Koło Oszczędzających, które liczy obecnie 15 członków.

Obecnie -czynione są przygotowania wstępne do zorganizowania kół oszczędnościowych na terenie węzła kolejowego Kowel za pośrednictwem związków zawodowych maszynistów, konduktorów i t. p. oraz na terenie Ubezpieczalni Społecznej w Kowlu.

W końcu należy dodać, że w oparciu o K. K. O. pow. Kowelskiego w Kowlu pracują od przeszło roku Oficerska i Podoficerska Kasa Pożyczkowo - Oszczędnościowa oraz Fundusze Samopomocy Związku Strzeleckiego, Pracowników KKO i Pracowników Składnicy Polskiego Monopolu Tytoniowego, które dysponują stale kilkunastu tysiącami złotych.

Regulamin Koła Oszczędzających przedstawia się następująco:

„1. Każdy członek Związku Pracowników Miejskich w Kowlu, przystępując do Koła Oszczędzających, podpisuje deklarację, którą upoważnia wypłacającego pobory do systematycznego potrącenia zadeklarowanej sumy co miesiąc. Zadeklarowana suma winna być wyrażona w całych złotych (minimum zł 1.—) i może być zwiększona lub zmniejszona w dowolnym czasie.

2. Zadeklarowane sumy po dokonaniu wypłaty poborów winny być wpłacane do KKO pow. Kowelskiego w Kowlu w/g wykazu najpóźniej w ciągu 7 dni po dokonanej wypłacie.

3. Dla każdego uczestnika Koła Oszczędzającego Kasa wystawia imienną książeczkę oszczędnościową, do której wpisuje zadeklarowane sumy w dniu wpłaty przez wypłacającego pobory. Oprocentowanie wkładów wynosić będzie aż do odwołania 4% p. a. Dla wygody uczestników K. O. oraz ułatwienia zapisów każdorazowych wpłat ks. oszczędn. będą zdeponowane w Kasie.

4. Częściowa lub całkowita wypłata zaoszczędzonych pieniędzy zasadniczo nie może nastąpić przed upływem dwóch lat od chwili przystąpienia członka do Koła Oszczędzających. Wyjątkiem od powyższej zasady może służyć zaprzestanie pracy członka K. O. w Zarządzie Miejskim lub jego przedsiębiorstwie, lub nagły wypadek, przy czym deklaracja, na której podstawie będzie żądana wypłata wkładu, winna być w tych wypadkach zaakceptowana przez Zarząd Związku Pracowników Miejskich.

5. Członkom Koła Oszczędzających przysługuje prawo do korzystania z pożyczek wekslowych za poręczeniem dwóch członków K. O., przy czym dwie osoby z wyżej wymienionych powinny posiadać pobory miesięczne, umożliwiające ewentualną egzekucję sądową (t. j. pobory netto winny przekraczać zł 100.—) i nie mieć zajętych poborów ani sądownie ani administracyjnie. Ustalenie wysokości poszczególnej pożyczki i rat miesięcznych będzie zależeć od uznania Dyrekcji KKO. Oprocentowanie pożyczek wekslowych będzie wynosić 8% p. a. oraz tytułem zwrotu kosztów administracyjnych zł 0,25 od raty wekslowej.

6. Członkom K. O. przysługuje prawo do korzystania z pożyczek pod zastaw zdeponowanych w Kasie książeczek oszczędnościowych do wysokości sumy posiadanych wkładów. Pożyczka pod zastaw ks. oszczędn. będzie oprocentowana w wysokości 8% p. a. bez kosztów. Minimum procent wynosić będzie gr 30. W celu uzyskania pożyczki członek K. O. winien przedłożyć Kasie deklarację, poświadczoną przez członka Zarządu Związku Pracowników Miejskich na potrącenie umówionej raty miesięcznej. Na powyższych warunkach przysługuje również prawo korzystania członkom K. O. z doraźnych pożyczek (chwilówek) do wysokości 1/5 miesięcznych poborów netto, przy czym doraźna pożyczka (chwilówka) winna być spłacona z najbliższych poborów.

7. Niezbędne druki do prowadzenia K. O. Kasa dostarcza bezpłatnie".

Kronika ustawodawcza i sądowa

Ważniejsze ustawy i rozporządzenia ogłoszone w Dzienniku Ustaw w czerwcu 1939 r.

Dz. Ust. Nr 49.

poz. 314. Ustawa z dn. 25 maja 1939 r. o zmianie ustawy o wykupie przez dzierżawców gruntów, zajętych pod budynki oraz gruntów czynszowych w miastach i miasteczkach na obszarze sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie.

Dz. Ust. Nr 50.

poz. 317. Ustawa z dn. 25 maja 1939 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o ustanowieniu Krzyża Zasługi za Dzielność.

poz. 319. Ustawa z dn. 25 maja 1939 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o kontroli ubezpieczeń.

poz .320. Ustawa z dn. 25 maja 1939 r. o zmianie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o ograniczeniu nadmiernych wynagrodzeń w przedsiębiorstwach.

Dz. Ust. Nr 53.

poz. 338. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 6 czerwca 1939 r. o zmianie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 12 października 1937 r. o pożyczkach z Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej.

Dz. Ust. Nr 54.

poz. 342. Ustawa z dn. 15 czerwca 1939 r. o publicznej służbie zdrowia.

poz. 343. Ustawa z dn. 15 czerwca 1939 r. o sprzedaży i bezpłatnym odstąpieniu niektórych nieruchomości państwowych.

Dz. Ust. Nr 55.

poz. 346. Ustawa z dn. 15 czerwca 1939 r. o Izbach Aptekarskich.

poz. 354. Obwieszczenie Ministra Spraw Wojskowych z dn. 14 czerwca 1939 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o świadczeniach osobistych.

Dz. Ust. Nr 56.

poz. 363. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 16 czerwca 1939 r. o sprzedaży na raty pożyczek premiowych.

Dz. Ust. Nr 57.

poz. 366. Ustawa z dn. 23 czerwca 1939 r. o stanie wojennym.

poz. 367. Ustawa z dn. 23 czerwca 1939 r. o szczególnej odpowiedzialności karnej w przypadkach zbiegostwa do nieprzyjaciela lub poza granice Państwa.

poz. 370. Ustawa z dn. 23 czerwca 1939 r. o uregulowaniu stanu prawnego majątków Kościoła Prawosławnego.

poz. 372. Ustawa z dn. 28 czerwca 1939 r. o częściowej zmianie przepisów o uporządkowaniu długów rolniczych.

Uporządkowanie długów rolniczych.

W Dzienniku Ustaw Nr 57 poz. 372 ogłoszona została ustawa z dnia 28 czerwca 1939 r. o częściowej zmianie *przepisów o uporządkowaniu długów rolniczych.* Ustawa ta wprowadza szereg zmian w dotychczasowym ustawodawstwie oddłużeniowym, tak w zakresie długów prywatnych, jak i instytucyjnych. Poniżej omówimy w szczególności te zmiany, które dotyczą kredytów, zaciągniętych *w komunalnych kasach oszczędności.*

1. *Ulgi karencyjne.* W stosunku do długów rolniczych, zaciągniętych przed 1 lipca 1932 r., a nie objętych układami konwersyjnymi, zawartymi przy pomocy Banku Akceptacyjnego i nie posiadających charakteru długoterminowego kredytu amortyzacyjnego, mogą być zastosowane ulgi w postaci zawieszenia do dn. 31.XII.1940 r. wymagalności należności nie tylko w kapitale, lecz także w zaległych odsetkach i kosztach ubocznych. O ulgach tych orzeka na wniosek dłużnika urząd rozjemczy w stosunku do gospodarstw grupy A, sąd w stosunku do gospodarstw grupy B. i C. Ulgi te stosuje się wówczas, gdy dłużnik znajduje się w stanie wyjątkowych trudności płatniczych.

Ulgi nie mogą jednak objąć: 1) przyszłych odsetek, tzn. przypadających od dnia wydania decyzji przez urząd rozjemczy lub sąd; 2) w stosunku do gospodarstw grupy B. i C. — długów, objętych układem, na podstawie którego spłata zadłużenia następuje w drodze częściowej likwidacji substancji majątkowej dłużnika; 3) dłużników, którzy zawarli układy, bądź zostali poddani postępowaniu likwidacyjnemu na zasadzie przepisów rozdziału VII rozporz. Prezydenta z dn. 24.X.1934 r. Dz. U. R. P. Nr 5, poz. 59 z 1936 r. (gospodarstwa grupy B. i C.).

Ulgi karencyjne obejmują także współzobowiązanych za dług rolniczy, nie wyłączając współzobowiązanych, nie będących posiadaczami gospodarstw wiejskich, jeżeli nie pobrali oni waluty.

2. *Ulgi dla szczególnie zadłużonych gospodarstw grupy A.* W stosunku do gospodarstw grupy A, które posiadają zadłużenie wobec Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej (grupy parcelacyjnej) lub wobec Państwowego Banku Rolnego z tytułu kredytu długoterminowego w listach zastawnych oraz z tytułu parcelacji majątków własnych Banku, a równocześnie zadłużone są w instytucjach kredytu krótkoterminowego (do których zalicza się m. in. KKO) z tytułu długów powstałych przed 1.VII.1932 r., skonwertowanych bądź nieskonwertowanych, — mogą być zastosowane ulgi specjalne, których celem ma być doprowadzenie wysokości obciążenia gospodarstw do poziomu gospodarczo uzasadnionego. Ulgi te mogą polegać na konwersji zadłużenia na pożyczki Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej oraz na innych specjalnych zabiegach. *Konwersja* ta odbywać się będzie w ten sposób, że Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej może przejąć na warunkach, które będą ustalone osobnym rozporządzeniem, niektóre wierzytelności instytucyj kredytowych, obciążające określone wyżej gospodarstwa.

Przejęcie to może dotyczyć wierzytelności zarówno dawnych, jak i nowych. Za przejęte wierzytelności instytucje otrzymają obligacje 3% państwowej renty ziemskiej lub inne zobowiązania Skarbu. Kurs, po jakim instytucje obowiązane będą przyjmować obligacje, jak i inne warunki ustalone osobnym rozporządzeniem. Także w drodze osobnego rozporządzenia ma być określona pomoc Skarbu dla instytucyj kredytowych, które otrzymają wspomniane obligacje.

Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej nie jest obowiązany do przejęcia wszelkich długów, obciążających określone wyżej gospodarstwa grupy A. W związku z tym ustawa upoważniła właściwych ministrów do stosowania dla tych gospodarstw innych ulg, bliżej jednak nie określonych. Ulgi te mogą obniżać obciążenie tych gospodarstw, w zależności od jakości gruntu, położenia ekonomicznego, wysokości zadłużenia nieprzejętego przez Fundusz Obrotowy Reformy Rolnej oraz zdolności płatniczej gospodarstwa.

3. *Przedłużenie terminu składania wniosków o wszczęcie postępowania układowego.* Termin składania wniosków o wszczęcie postępowania układowego (gospodarstwa grupy B. i C.) został przedłużony do dnia 31.XII.1940 r. Ponadto postępowanie układowe uzupełniono przepisem, przewidującym w razie zmniejszenia w układzie sumy długu równoczesne zmniejszenie zabezpieczeń hipotecznych, ciążących na majątku dłużnika i zwolnienie gruntów, przeznaczonych na parcelację, spod tychże zabezpieczeń.

4. *Zabezpieczenie należności Banku Akceptacyjnego.* Przepisy ustawy z dnia 24 marca 1933 r. o ułatwieniach dla instytucyj kredytowych, przyznających dłużnikom ulgi w zakresie wierzytelności rolniczych (Dz. U. R. P. Nr 109, poz. 973 z 1934 r.) uzupełniono w dwóch punktach: 1) wierzytelności, objęte rejestrem Banku Akceptacyjnego, mają także służyć jako zabezpieczenie należności z trat, wystawianych przez instytucje wierzycielskie, a akceptowanych przez Bank Akceptacyjny; 2) za zużycie wpływów z wierzytelności, objętych rejestrem Banku Akceptacyjnego na inne cele, niż obsługę kredytu akceptacyjnego lub należności Banku Akceptacyjnego wprowadzono sankcje karne (kara więzienia do dwóch lat i grzywna do 10.000 zł.).

5. *Długi prywatne.* W stosunku do długów rolniczych, zaciągniętych przed 1.VII.1932 r. u osób prywatnych, omawiana ustawa wprowadza na okres do 31.XII.1940 r. zawieszenie wymagalności z samego prawa. Co do długów uporządkowanych z mocy prawa, orzeczenia urzędu rozjemczego lub ugody karencja obejmuje 50% wszelkich należności zapadłych przed 1.I.1939 r. oraz 50% należności kapitałowych, których płatność zapadnie w ciągu roku 1939 i 1940. Co do długów nieuporządkowanych karencja obejmuje 50% wszelkich należności, z wyjątkiem odsetek przypadających od 1.I.1939 r. Płatność zawieszonych należności ustala się z dwiema końcowymi ratami, przypadającymi według planu spłaty, ustalonego z mocy prawa, orzeczenia urzędu rozjemczego lub ugody.

Urząd rozjemczy w stosunku do gospodarstw grupy A, a sąd w stosunku do grupy B .i C. może ścieśnić te ulgi, a także rozszerzyć na wszelkie należności z tytułu długów powstałych przed 1.VII.1932 r. (z wyjątkiem przyszłych odsetek), w zależności od sytuacji majątkowej dłużnika.

Ulgi w spłacie układów konwersyjnych.

Z dniem 1 lipca r. b. weszło w życie rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 30 czerwca 1939 r. o zmianie warunków

spłaty długów rolniczych objętych układami konwersyjnymi oraz o sposobie zaliczania pomocy Skarbu Państwa (Dz. U. R. P. Nr 58, poz. 380).

Zmiany w warunkach spłaty wkładów konwersyjnych (§ 1).

Zgodnie z § 1 cyt. rozporządzenia wprowadza się następujące zmiany w warunkach spłaty układów konwersyjnych:

1) W okresie lat 1939 i 1940 zamiast przypadających w tych latach rat kapitałowych dłużnicy z tytułu układów konwersyjnych obowiązani są spłacać rocznie po 2½% kapitału długu, objętego układem. Termin płatności należności przypadającej na rok 1939, ma odpowiadać terminowi płatności raty za II półrocze 1939 r., w każdym jednak razie nie wcześniej niż 1 września, zaś należność, przypadająca na rok 1940 — ma być spłacana w terminach, ustalonych w układzie konwersyjnym na rok 1940.

2) Pozostałe należności z tytułu rat kapitałowych, przypadających do zapłaty w roku 1939 i 1940, będą płatne w czterech równych ratach łącznie z ostatnimi czterema półrocznymi ratami kapitałowymi, ustalonymi w układzie konwersyjnym.

3) Dłużnikom, którzy przed 1.VII.1939 r. wpłacili pełną ratę kapitałową przypadającą do zapłaty w I półroczu 1939 r. w myśl dotychczasowych warunków układu, zarachowuje się wpłatę na poczet należności, płatnych w myśl zasad omówionych wyżej w p. 1.

4) Zaległości z tytułu rat kapitałowych płatnych przed 1.1939 r. rozkłada się na trzy równe raty, płatne łącznie z należnościami przypadającymi do zapłaty w myśl p. 1, t. znaczy, że pierwszą ratę dłużnik ma zapłacić w roku bieżącym, a następne dwie w roku 1940. Uchybienie którejkolwiek raty powoduje utratę prawa do omawianych ulg. W związku rozłożeniem na raty spłaty zaległości kapitałowych, wszczęta z tego tytułu egzekucja ulega zawieszeniu (z wyjątkiem zaległości odsetkowych).

Dłużnicy, którzy spłacą papierami wartościowymi w myśl rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 8 marca 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 179) raty kapitałowe w wysokości przewidzianej w dotychczasowych warunkach układów konwersyjnych na r. 1939 i 1940, nie będą korzystać z omawianych ulg. Nowowyznaczone raty kapitałowe, przypadające do zapłaty w r. 1939 i 1940, jak również rozterminowanie zaległości mogą być również spłacane papierami wartościowymi.

Mimo że omówione ulgi dla dłużników stosuje się z samego prawa Bank Akceptacyjny zaleca, by instytucje wierzycielskie, wprowadzając zmiany do układów konwersyjnych, zawiadomiły o nich dłużników.

Pomoc Skarbu Państwa i kredyt akceptacyjny (§§ 2 — 4).

1) Pomoc odsetkowa zaliczona przez Bank Akceptacyjny S. A. i zaawizowana instytucjom wierzycielskim do dnia 1 lipca 1939 r. nie ulega zmianie w związku z omawianymi ulgami dla dłużników w spłacie rat kapitałowych, płatnych w r. 1939 i 1940.

2) Bank Akceptacyjny S. A. zgodnie z przepisem § 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 28 listopada 1938 r. (Dz. U. R. P. Nr 94, poz. 638) zaliczy instytucjom wierzycielskim odsetkową pomoc Skarbu Państwa do dnia 31 marca 1941 r. Na układy, w których ostatni okres przed 31 marca 1941 r. nie będzie obejmował pełnych sześciu miesięcy — pomoc Skarbu Państwa będzie zaliczana w sposób następujący:

a) jeśli ostatni okres obejmować będzie 5 lub 4 miesiące — pomoc Skarbu Państwa będzie zaliczana od sumy, która była podstawą do zaliczenia pomocy w poprzednim okresie 6-miesięcznym, po potrąceniu rat kapitałowych, których płatność przypadała w dn. 1 listopada 1940 r. i 1 grudnia 1940;

b) jeśli ostatni okres obejmować będzie 3, 2 lub 1 miesiąc — pomoc Skarbu Państwa będzie zaliczana od sumy, która była podstawą do zaliczania pomocy w poprzednim okresie 6-miesięcznym, bez potrącenia rat przypadających w dn. 1 stycznia 1941 r., 1 lutego 1941 r. i 1 marca 1941 r.

3) Zgodnie z okólnikiem Banku Akceptacyjnego Nr 9 z dn. 1.VII. r. b. skala spłat kredytu akceptacyjnego, przewidziana w promesach, ulega zmianie w ten sposób, że w r. 1939 i 1940 instytucja wierzycielska winna spłacić kredyt akceptacyjny po 2½% rozcnie.

W r. 1940 spłata 2½% kredytu winna nastąpić w dwóch równych półrocznych ratach w terminach przewidzianych promesami.

Dokonana w pierwszym półroczu r. 1939 spłata kredytu akceptacyjnego według dotychczas obowiązującej skali spłat zostanie zarachowana na poczet powyżej wymienionych spłat kredytu akceptacyjnego.

Niespłaconą w myśl dotychczasowych warunków promesy część kredytu akceptacyjnego w r. 1939 i 1940 instytucja wierzycielska winna spłacić w czterech równych ratach łącznie z ostatnimi czterema półrocznymi ratami według warunków promesy.

Pojęcie nieściągalności kapitału wierzytelności rolniczej (§ 5).

Omawiane rozporządzenie wprowadza nowe określenie nieściągalności kapitału wierzytelności rolniczej przez zmianę § 18 ust. (1) rozporz. zam. 11.XII.1934 r. (Dz. U. R. P. Nr 109, poz. 967); mianowicie kapitał wierzytelności rolniczej będzie uważany za stracony (nieściągalny), jeżeli dłużnik nie uiścił należności objętej układem konwersyjnym i egzekucja nie doprowadziła do pokrycia tych należności lub też ze względu na stan majątkowy dłużnika bądź sytuację instytucji wierzycielskiej egzekucja okazałaby się niecelowa.

Zastaw rejestrowy na maszynach i aparatach.

W N-rze 60 Dziennika Ustaw R. P. z r. bież. pod poz. 394 została opublikowana ustawa z dn. 15 czerwca 1939 r. o zastawie rejestrowym na maszynach i aparatach.

Rejestrowe prawo zastawu, według cytowanej ustawy, można ustanawiać wyłącznie na *nowych nieużywanych* maszynach i aparatach, nabywanych dla zakładów przemysłowych i rzemieślniczych, przy czym rozporządzenie wykonawcze określi jakiego rodzaju maszyny i aparaty mogą być przedmiotem zastawu rejestrowego (art. 1). Rejestrowe prawo zastawu można ustanowić dla zabezpieczenia zobowiązań pochodzących: 1) z tytułu ceny kupna na rzecz sprzedawcy, będącego kupcem rejestrowym lub też 2) z tytułu pożyczki uzyskanej od instytucji kredytowej na kupno nowych nieużywanych maszyn i aparatów, do wysokości pożyczonej na ten cel sumy (art. 2). Nie może przeto być mowy o ustanowieniu rejestrowego prawa zastawu na maszynach czy aparatach już używanych, jak też nie może być mowy o zastawie rejestrowym na zabezpieczenie innego rodzaju zobowiązań dłużnika jak tylko zobowiązań zaciągniętych na cele kupna nowych maszyn i aparatów.

Zastaw rejestrowy różni się od zastawu zwykłego (ręcznego) tym, że przy zastawie zwykłym przywilej pierw-

szeństwa przysługuje wierzycielowi o tyle o ile przedmiot zastawiony znajduje się w posiadaniu wierzyciela, bądź został zdeponowany u osoby trzeciej, natomiast przy zastawie rejestrowym maszyny i aparaty obciążone rejestrowym prawem zastawu mogą pozostać w posiadaniu dłużnika (art. 4). Wierzyciel wszakże ma prawo domagać się dopuszczenia go w stosownym czasie i w sposób nie naruszający ciągłości pracy do badania stanu maszyn i aparatów. W razie niewykonania tego żądania wierzytelność, zabezpieczona rejestrowym prawem zastawu, staje się natychmiast wymagalną. Dłużnik ponadto jest obowiązany do umieszczenia na odnośnych maszynach i aparatach napisu stwierdzającego ustanowienie prawa zastawu.

Rejestrowe prawo zastawu uzyskuje skutek prawny wobec osób trzecich z chwilą wpisu do rejestru prawa zastawu (art. 22). Rejestr prawa zastawu jest jawny. Prowadzi go sąd grodzki właściwy według miejsca położenia zakładu przemysłowego lub rzemieślniczego, dla którego nabyto maszyny lub aparaty. W razie przeniesienia przedmiotu zastawu do innego zakładu, na wniosek dłużnika lub wierzyciela wpisy będą przeniesione do rejestru prowadzonego przez sąd ostatnio właściwy. Wpisuje się do rejestru wszystkie szczegóły dotyczące przedmiotu zastawionego i stosunku zobowiązaniowego, zachodzącego między oddającym w zastaw a wierzycielem. Wpisy do rejestru będą dokonywane na podstawie zgłoszeń. Do zgłoszenia należy dołączyć w oryginałach lub uwierzytelnionych odpisach umowę zastawniczą oraz dokumenty, stwierdzające dane, ulegające zarejestrowaniu.

Umowa zastawnicza między dłużnikiem a wierzycielem powinna być zawarta na piśmie i zawierać następujące dane (art. 25):

1) imiona i nazwiska (nazwę) oraz zamieszkanie (siedzibę) wierzyciela i zastawcy;

2) opis przedmiotu zastawu, wystarczający do stwierdzenia tożsamości przedmiotu i jego cenę nabycia;

3) dokładny adres zakładu przemysłowego lub rzemieślniczego, dla którego nabyto maszynę lub aparat;

4) sumę wierzytelności zabezpieczonej zastawem;

5) warunki płatności i okres czasu, na który prawo zastawu zostało ustanowione;

6) dane stwierdzające, że zastaw ustanowiony jest z tytułu ceny kupna nowej nieużywanej maszyny lub aparatu, będących przedmiotem zastawu, lub jeśli zastaw dokonany został na rzecz instytucji kredytowej — stwierdzenie, że wierzytelność pochodzi z tytułu pożyczki, udzielonej dłużnikowi przez tą instytucję na zakup zastawianych przedmiotów; w tym ostatnim przypadku umowa zastawnicza ponadto winna zawierać imię i nazwisko (nazwę) oraz zamieszkanie (siedzibę) sprzedawcy, oświadczenie nabywcy, iż pożyczoną mu sumę przekazuje na zapłacenie ceny kupna, oraz oświadczenie sprzedawcy o przyjęciu przekazu do wiadomości, bądź o uiszczenie ceny kupna;

7) datę umowy;

8) podpisy stron, uwierzytelnione przez notariusza.

Umowa, któraby nie odpowiadała wszystkim podanym wyżej warunkom nie może być w rejestrze ujawniona.

Wierzytelność, zabezpieczona zastawem rejestrowym, ma pierwwszeństwo zaspokojenia z przedmiotu zastawu, przed wszelkimi innymi należnościami choćby one korzystały z przywileju na mocy art. 796 Kodeksu Postępowania Cywilnego, z wyjątkiem jedynie kasztów egzekucyjnych (art. 8).

W razie zbiegu dwu lub więcej wierzytelności ubezpieczonych rejestrowym prawem zastawu na jednym i tym samym przedmiocie, będą one zaspakajane według kolejności (daty) wpisu w rejestrze zastawowym. Przywilej pierwszeństwą rozciąga się również na roszczenie do zakładu ubezpieczeń, jeżeli przedmiot zastawu został ubezpieczony od wypadków losowych. W razie wypadku losowego odszkodowanie może być przez zakład ubezpieczenia wypłacane jedynie za zgodą wierzyciela posiadającego rejestrowe prawo zastawu, o ile wierzyciel przed wypłaceniem odszkodowania zgłosi swe prawa zakładowi ubezpieczenia.

Przez cały czas trwania rejestrowego zastawu, dłużnik, pod rygorem natychmiastowej wymagalności długu nie może zbywać przedmiotów objętych zastawem ani ich wydzierżawiać; zdziałane wbrew temu akty prawne są wobec wierzyciela bezskuteczne. Również w razie zupełnego zniszczenia maszyn i aparatów na których ustanowione jest prawo zastawu, wprowadzenia w nich zasadniczych zmian konstrukcyjnych względnie przeniesienia ich do innej siedziby bez pisemnej zgody wierzyciela, wierzytelność zabezpieczona zastawem rejestrowym staje się natychmiast wymagalną. Ktoby wziął w zastaw ręczny, lub nabył przedmioty na których jest ustanowione prawo zastawu bez zgody wierzyciela, odpowiada osobiście i solidarnie na równi z głównym dłużnikiem całym swym majątkiem (a więc nie tylko do wysokości wartości nabytych przedmiotów) za należność dla której ustanowiono prawo zastawu (art. 6). W razie skierowania egzekucji przez osoby trzecie do przedmiotów objętych zastawem rejestrowym, wierzyciel rejestrowy będzie przez komornika o licytacji powiadomiony. W razie sprzedaży przedmiotu w drodze licytacji, wierzytelność zabezpieczona zastawem rejestrowym będzie pokryta z sumy uzyskanej z licytacji, choćby termin jej wymagalności jeszcze nie nadszedł i to na podstawie przedłożonego przez wierzyciela dokumentu stwierdzającego istnienie zobowiązania, bez potrzeby składania tytułu wykonawczego czy też uzyskania zgody dłużnika.

Niezależnie od tego, osoba na rzecz której ustanowiono prawo zastawu może przystąpić do zaspokojenia swoich roszczeń z maszyn i aparatów objętych zastawem, jeżeli dłużnik zalega z zapłatą przynajmniej dwóch kolejnych rat sumy, zabezpieczonej rejestrowym prawem zastawu, o ile umowa nie stanowi inaczej. Celem realizacji swych roszczeń wierzyciel winien zgłosić właściwemu według położenia rzeczy komornikowi wniosek o odebranie posiadaczowi przedmiotów zastawu i o sprzedanie ich w drodze licytacji. Wniosek taki winien być poprzedzony skierowanym przez wierzyciela do dłużnika pisemnym zagrożeniem. Wniosek kierowany do komornika powinien wymieniać ilość rat zaległych, terminy płatności i ich wysokość. Do wniosku wierzyciel winien dołączyć dowód doręczenia pisemnego zagrożenia licytacją i wyciąg z rejestru, stwierdzający ustanowienie na jego rzecz rejestrowego prawa zastawu oraz podać szacunek maszyn i aparatów które mają być odebrane. Szacunek ten stanowi cenę wywołania w toku pierwszej licytacji, która nie może się odbyć wcześniej jak w ciągu dwóch tygodni od momentu doręczenia przez komornika dłużnikowi odpisu protokołu odebrania maszyn i aparatów oraz doręczenia wezwania do zapłacenia zaległej należności. Jeżeliby licytacja w pierwszym terminie nie doszła do skutku z tego powodu, że nikt nie zaofiarował ceny wyższej od ceny wywołania, wierzyciel ma prawo w ciągu dni 30 albo żądać wyznaczenia ponownej licytacji, która odbędzie się już bez stosowania najniższej ceny sprzedaży, albo też zgłosić komornikowi wniosek o przejęcie na własność niesprzedanych maszyn lub aparatów o cenie nie niższej, niż 3/4 ceny ich nabycia przez dłużnika, ujawnionej w rejestrze, lub w cenie, jaką określi biegły, powołany przez komornika. Podkreślić należy, że wierzyciel może

prowadzić egzekucję do przedmiotu objętego zastawem bez potrzeby wyjednywania wyroku sądowego.

Rejestrowe prawo zastawu wygasa i zostanie z urzędu wykreślone po terminie, na który zostało ustanowione, a w każdym razie po upływie lat 10-ciu od daty wpisu, o ile strony nie zgłoszą przed upływem tych terminów wniosku o utrzymanie wpisu wskutek przedłużenia umowy, względnie jeśli wierzyciel w ciągu dwóch tygodni po upływie tych terminów nie złoży władzy rejestrowej zaświadczenia sądu o wytoczeniu powództwa, względnie zaświadczenia komornika o wszczęciu postępowania, mającego na celu realizację prawa zastawu.

Poza tym wykreślenie rejestrowego prawa zastawu następuje: 1) na wniosek wierzyciela, na rzecz którego zostało ustanowione prawo zastawu, 2) na wniosek dłużnika na podstawie złożonego przezeń pisma z uwierzytelnionym przez notariusza podpisem, zawierającego zezwolenie wierzyciela na wykreślenie; 3) na wniosek dłużnika, lub innej zainteresowanej osoby na podstawie orzeczenia sądowego; 4) w razie sprzedaży maszyn i aparatów przez publiczną licytację, lub przejęcia ich na własność przez wierzyciela.

Pisma stwierdzające umowę zastawniczą, zawartą celem ustanowienia rejestrowego prawa zastawu, oraz pisma, stwierdzające przelew wierzytelności z jednoczesnym przelelem rejestrowego prawa zastawu zabezpieczającego tą wierzytelność, są wolne od opłaty stemplowej.

Omówiona powyżej ustawa pozwoli w pewnej mierze rozwiązać trudne zagadnienie zabezpieczenia rzemieślniczego kredytu inwestycyjnego, kredytu o charakterze średnio czy dłużej terminowym, uruchomionego od niedawna przez komunalne kasy oszczędności. Zakres zastosowania zastawu rejestrowego będzie wprawdzie wąski. Ustanowić bowiem można rejestrowe prawo zastawu jedynie na maszynach i aparatach nieużywanych i to tylko na zabezpieczenie ceny kupna, względnie pożyczki udzielonej na pokrycie tej ceny. Ograniczenie takie wydaje się właściwe ze względu na bezpieczeństwo obrotu.

Sprzdaż na raty obligacyj pożyczek premiowych.

Do ustawy z dnia 5 kwietnia 1939 r. o pożyczkach premiowych (Dz. U. R. P. Nr 33, poz. 210), omówionej szczegółowo w Nr 3 i 8 „Oszczędności", wydane zostało rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 16 czerwca 1939 r. o sprzedaży na raty obligacyj pożyczek premiowych (Dz. U. R. P. Nr 56, poz. 363). Przedmiotem sprzedaży na raty mogą być obligacje jedynie tych pożyczek premiowych, które zostały wypuszczone przez Państwo Polskie. Sprzedażą na raty obligacyj pożyczek premiowych trudnić się mogą zawodowo tylko te instytucje i przedsiębiorstwa handlowe, *a więc także komunalne kasy oszczędności, które uzyskają na to szczególne zezwolenie Ministra Skarbu.*

Powyższe rozporządzenie normuje szczegółowo warunki sprzedaży ratalnej, a mianowicie cenę kupna, sposób zawarcia umowy, sprawę własności obligacyj i wylosowanych premii, sposób spłaty ceny kupna, postępowanie w razie zwłoki kupującego i t. d.

Kronika krajowa

Komunalna Kasa Oszczędności m. st. Warszawy w 1938 r.

Dwunasty rok sprawozdawczy Komunalnej Kasy Oszczędności m. st. Warszawy, pomimo wstrząsów, jakie dwukrotnie w tym czasie nawiedzały rynek pieniężny w Polsce, stanowi dalszy etap w jej rozwoju. Obrazuje to w sposób przejrzysty i zwięzły, estetycznie wydane sprawozdanie Kasy za rok 1938.

Porównawcze zestawienie obrotów Kasy za kilka ostatnich lat świadczy o ciągłym ich wzroście.

Rok	Obrót w tys. zł	Rok	Obrót w tys. zł
1926	53.269	1934	718.071
1928	446 943	1936	1.135.576
1930	559.091	1937	1 369 571
1932	512.096	1938	1.651.804

Jak widać obrót w 1938 r. wzrósł w porównaniu z r. 1937 o 20,6%.

Wzrosła również suma wkładów oszczędnościowych, która od roku 1933 podwoiła się.

Rok	Suma wkł. oszcz. w tys. zł	Rok	Suma wkł. oszcz. w tys. zł
1933	55.783	1936	85.266
1934	68.805	1937	106.657
1935	78.878	1938	117.335

Z zestawienia wynika zwiększenie się sumy wkładów w 1938 r. o 10% w porównaniu z 1937 r. Jest ono wprawdzie nieco mniejsze niż w roku poprzednim, gdy jednak wziąć pod uwagę odpływ wkładów w marcu o 5,5 miln. zł oraz we wrześniu o 23 miln. zł, rezultat roczny, zamykający się przyrostem wkładów oszczędnościowych na ultimo o 10678 tys. zł, należy uważać za bardzo dobry.

Wkłady oszczędnościowe w walucie obcej znajdują się w likwidacji. Pozostałość na ich rachunku wynosiła 152 tys. zł. W porównaniu z 1937 r. zmalały o przeszło 16%.

Według podziału co do terminu wypowiedzenia wkłady oszczędnościowe à vista wynosiły 83,324 tys. zł, wkłady zaś terminowe 33,859 tys. zł. Zaznaczyć jednak należy, że podczas gdy wkłady z natychmiastowym wypowiedzeniem wzrosły w roku sprawozdawczym o 10,85%, to terminowe w tym samym czasie wzrosły o 22,57%.

Stały wzrost liczby oszczędzających obrazuje poniższe zestawienie:

Rok	Ilość książeczek oszczędn.	Rok	Ilość książeczek oszczędn.
1929	40.684	1934	77.760
1930	51.510	1935	85.701
1931	59.322	1936	98.876
1932	65 064	1937	116.263
1933	69.971	1938	138.097

Największy wzrost oszczędzających bo o 22 tys. przypadł na rok sprawozdawczy; stanowi to wzrost prawie o 12%.

Pod względem zawodów podział wkładców przedstawiał się w 1938 r. następująco:

G R U P Y	Ilość kont	Stos. %	Suma w tys. zł	Stos. %
Młodzież szkolna i dzieci	65.813	47.66	2.782	2.37
Studenci szkół wyższych	1.524	1.10	877	0 75
Urzędn. publ. oraz wojskowi i duchowni	4 575	3.31	6.9.9	5.91
„ prywatni	9,973	7.22	10.759	9.17
Funkcjonar. niżsi, woźni i gońcy	1.899	1 38	1.411	1.20
Emeryci i inwalidzi	1.974	1.43	4 058	3.46
Rzemieślnicy samodzielni	4 610	3.34	3.885	3.31
Kupcy . . . . , ,	2.629	1 90	4 167	3,55
Przemysłowcy	1.440	1.04	4 351	3.71
Rolnicy samodzielni	297	0,22	859	0.73
Wolne zawody	7.105	5.15	13.240	11.28
Robotnicy i rzemieśln. niesamodz.	5.482	3.97	3.292	2.81
Służba domowa	2 808	2 03	1 689	1.44
Inne zawody	3.108	2.25	3.405	2.90
Bez wskazania zawodu	17.544	12.70	22.742	19.38
Spółdzielnie	90	0.07	839	0.72
Spółki z o o. i S. A.	138	0.10	4.813	4.10
Org. Społ. - dobroczynne	1 504	1.09	14.978	12 77
Książeczki okazicielskie	5 584	4.04	12.249	10 44
Razem . . .	138.097	100 %	117.335	100 %

Rzuca się w oczy olbrzymia ilość oszczędzającej młodzieży szkolnej, zorganizowanej w szkolnych kasach oszczędności. Liczba książeczek s. k. o. wynosiła w 1938 r. 59.665, co stanowi wzrost w porównaniu z 1937 r. o blisko 17%, suma zaś oszczędności wynosiła 624 tys. zł i w zestawieniu z 1937 r. wzrosła o 3,7%. Zwiększyła się również liczba s. k. o. — o 28, osiągając liczbę 262 szkolnych kas oszczędności.

Z podających swój zawód najwięcej oszczędzających jest wśród urzędników prywatnych, dalej idą wolne zawody, potym robotnicy i rzemieślnicy, oraz urzędnicy publiczni, duchowni i wojskowi.

Akcja oszczędnościowa ogarnęła najszersze warstwy społeczeństwa. Przeprowadzając podział wkładów według wysokości salda książeczek oszczędnościowych widać, że przeszło 58%, to posiadacze oszczędności na książeczkach od 1 — 10 zł; 11.24% zaś stanowili posiadacze 20 — 50 zł. Przeciętna suma wkładu oszczędnościowego na jedną książeczkę zmalała z 917 zł w 1937 r. do 849 w 1938 r.

Oprocentowanie wkładów oszczędnościowych zależnie od terminu wypowiedzenia wynosiło 2½% do 4½% w stosunku rocznym.

Intensywna i na szeroką zakrojona skalę propaganda oszczędnościowa prowadzona była przez Kasę na 3-ch odcinkach: ogólnym, organizacyj kobiecych i szkolnych kas oszczędności. Propagandę prowadzono, korzystając ze wszelkich nadających się ku temu możliwości. A więc: wydawnictwa własne, plakaty, nalepki, film, radio, pogadanki i konkursy. W prasie stołecznej ukazało się około 300 artykułów i wzmianek propagandowych.

Nieco inaczej kształtowały się w roku sprawozdawczym wkłady na rachunkach bieżących, które na ultimo roku wykazały w porównaniu z 1937 r. spadek o blisko 5,5 miln. zł, wynosząc 33.500 tys. zł.

Akcja kredytowa kształtowała się w ciągu ostatnich 10 lat w sposób następujący:

Stan na 31 grudnia w tys. zł

T R E Ś Ć	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938
Udzielone pożyczki:										
a) na zabezp. hipot. . .	15.713	18.533	20.185	20.370	19.828	22.985	27.918	30.431	37.999	45 407
b) komunalne	2.364	4.869	7.451	8.420	10.086	10.490	11.011	10.321	1.842	2.714
c) na zast. pap. wart., towarów, weksli i skryptów dłużn.	11.599	11.081	10.503	9.747	13.073	15.975	18.165	29.956	31.307	35.871

Ogólna suma kredytów wzrosła w 1938 r. o 13.262 tys. zł, czyli o prawie 19%. Widoczny jest (pkt. b) duży spadek w ostatnich dwu latach pożyczek udzielonych związkom komunalnym i ich przedsiębiorstwom. Suma pożyczek o zabezpieczeniu hipotecznym (pkt. a), mieści w sobie:

pożyczki w rach. bież. na sumę zł 1.777 tys.
„ wekslowe „ „ „ 34.018 „
oraz „ hipoteczne (czysty wpis) 9.612 „

Dwie ostatnie pozycje to kredyty hipoteczne sensu stricto, przeznaczone na cele budowlane. Wzrosły one w porównaniu z 1937 r. o 7.336 tys. zł, czyli o przeszło 20%. Podkreślić tu należy, że Kasa zajmuje obecnie pierwsze miejsce wśród instytucyj kredytowych, dostarczających kredytu na cele budowlane miasta Warszawy. Pozostałe kredyty (pkt. c) wykazują w roku sprawozdawczym wzrost ponad 4,5 miln. zł. Do nich należą kredyty dla drobnego rzemiosła i kupiectwa w sumie 1.320 tys. zł, wykazujące wzrost w 1938 r. o 108%. Celowo podjęta akcja rozbudowania tego rodzaju kredytu jest objawem nader pożądanym, wzmacnia bowiem element najbardziej zdrowy i najbardziej związany z mia-

stem: rzemiosło i kupiectwo. Inny znów rodzaj kredytów o charakterze społecznym, to kredyty oddłużeniowe dla inteligencji pracującej; rezultatem tej akcji w 1938 r .było oddłużenie tysiąca przeszło rodzin urzędniczych. Pomoc kredytowa w omawianym roku obrotowym dla komunalnych kas oszczędności była bardzo znaczna, bo w porównaniu z 1937 r. wykazała wzrost o 434,5%, a suma pożyczek udzielonych kasom wyniosła prawie 600 tys. zł.

Oprocentowanie kredytów wynosiło od 5 — 7½% p. a., kredyty zaś ulgowe korzystały z oprocentowania 1 — 2% p. a.

Rentowność Kasy w ciągu ostatnich dwu lat znacznie wzrosła. Czysty zysk w latach 1929 — 1938 wynosił:

Rok	W tys. zł	Rok	W tys. zł
1929	407	1934	460
1930	472	1935	384
1931	268	1936	415
1932	255	1937	909
1933	252	1938	1.173

Wobec takiego wzrostu nadwyżek zwiększyły się również znacznie: fundusz zasobowy i fundusze specjalne. W ciągu ostatnich trzech lat suma ich wzrosła blisko trzykrotnie, osiągając na ultimo 1938 r. 2.296 tys. zł.

Na zakończenie dodać należy, że w maju 1938 r. otwarto 4-ty zkolei oddział Kasy przy ul. Wolskiej 6*). Ogólna suma wkładów i lokat w oddziałach wykazała wzrost w porównaniu z 1937 r. o przeszło 5½ miln. zł, osiągając sumę 33.444 tys. zł. Personel Kasy łącznie z oddziałami w tym czasie osiągnął liczbę 269 osób, w tym 180 mężczyzn i 89 kobiet.

Praca KKO pow. Wołkowyskiego.

W korespondencji z Wołkowyska w „Gazecie Polskiej" z dn. 26.VI r. b. czytamy:

„Wołkowysk ze swymi 17 tys. mieszkańców choruje na przerost organizacji społecznych. Jest ich tutaj za wiele. Przy wzmożonym pędzie do umocnienia polskiego stanu posiadania największe zasługi posiada chyba dyr. KKO pow. wołkowyskiego. Dla rozwoju handlu i rzemiosła polskiego trzeba było uruchomić w Wołkowysku hurtownię chrześcijańską. Wtrącił się pan dyrektor i dziś Wołkowysk posiada taką hurtownię, opartą na zasadach spółdzielczych i prosperującą najlepiej ze wszystkich na terenie woj. wschodnich. Żydzi, aby zapobiec zwiększeniu liczby członków tej spółdzielni, wykupują sady już na pniu, uzależniając w ten sposób ich właścicieli. Dyr. KKO i w tym wypadku przeciwdziała i robi swoje.

Przy pomocy chrześcijańskiej kasy bezprocentowej zawiązano spółkę szewską. Żydzi próbowali rozbić tę spółkę. Słabsi wspólnicy odeszli, większość jednak pozostała i obecnie istnieją dwie spółki.

Przy poparciu KKO rozwija się także inicjatywa prywatna. Mamy już chrześcijańską stację benzynową ze sprzedażą motocykli, rowerów i części samochodowych. Powstała fabryka aparatów gorzelniczych i narzędzi rolniczych oraz odlewnia żelaza. Założony został sklep żelazny. Brak jednak botelu chrześcijańskiego (Resursa Obywatelska projektuje budowę własnego domu, w którym będzie hotel). Powstała chrześcijańska kasa bezprocentowego kredytu. Rozwija się dobrze i ma już filię w Świsłoczy'".

---

*- W roku bieżącym powstał nowy oddział V przy Alejach Jerozolimskich.

Nowy gmach KKO pow. Opoczyńskiego.

Niedawno odbyła się w Opocznie uroczystość poświęcenia kamienia węgielnego nowo budowanego gmachu KKO. Nowy gmach pozwoli na rozszerzenie działalności Kasy i wzmocni jeszcze bardziej zaufanie do tej jedynej instytucji finansowej powiatu. Na uroczystości poświęcenia kamienia węgielnego byli obecni delegaci wszystkich organizacyj społecznych i gospodarczych powiatu.

Stoisko KKO na XIX Targach Wschodnich.

Związek KKO we Lwowie w porozumieniu z innymi związkami ma zamiar urządzić na Targach Wschodnich stoisko komunalnych kas oszczędności. Obecnie zbiera się dane potrzebne dla sporządzenia tablic ilustrujących dorobek kas w różnych dziedzinach ich działalności.

Fundusz Samopomocy Pracowników KKO w Kowlu.

Na terenie KKO powiatu Kowelskiego w Kowlu z inicjatywy jednego z pracowników Kasy zorganizowano przed trzema laty „Fundusz Samopomocy Pracowników KKO", zadaniem którego jest jak głosi § 2 regulaminu Funduszu: a) umożliwienie członkom „Funduszu" gromadzenia oszczędności, b) udzielanie pożyczek, c) zrzeszenie pracowników KKO w celu porozumienia się w sprawach zawodowych i obrony interesów oraz zawodowego dokształcania się pracowników Kasy i d) niesienie pomocy doraźnej pracownikom oraz rodzinom i sierotom po byłych pracownikach KKO itp. Zarząd Funduszu prowadzi miesięczne wieczory dyskusyjne każdego 25 dnia w miesiącu. Co miesiąc inny z pracowników prowadzi taki wieczór, zapowiadając na 2 tygodnie wcześniej tytuł swego referatu, aby dać możność reszcie pracowników zapoznania się z tematem i przygotowania do dyskusji.

W dniu 2 kwietnia b. r. odbyło się doroczne walne zebranie członków Funduszu Samopomocy pracowników KKO. Ze sprawozdania wynika, że członkowie Funduszu posiadają po 157 zł oszczędności z 5 złotowych wpłat miesięcznych, że udzielono członkom w ciągu roku 16 pożyczek, z których najwyższa zł 125 a najniższa zł 10, że nabyto dla Funduszu obligację 3% Prem. Poż. Inwestycyjnej przed 1 ½ rokiem za 62,50, że Fundusz dysponuje specjalnym funduszem społeczno — zapomogowym w sumie zł 141,68, przeznaczonym na organizację biblioteki i świetlicy pracowników, oraz że saldo Funduszu na książeczce oszczędnościowej w KKO wynosi zł 1.020.85.

Nadwyżkę za rok 1938 postanowiono rozdysponować w sposób następujący: 4/5 dopisać do książeczek indywidualnych członków, a 1/5 przelać do funduszu społeczno - zapomogowego.

Z racji przypadającej na ten dzeń dziesiątej rocznicy pracy w Kasie członka Funduszu wicedyrektora kol. Dobrzyńskiego przewodniczący Funduszu po okolicznościowym przemówieniu wręczył jubilatowi album pamiątkowy w imieniu wszystkich zrzeszonych w Funduszu pracowników Kasy.

Uchwała Zgromadzenia Związku Zaw. Pracowników Samorządu Terytorialnego w sprawie pracowników KKO.

Samorządu Terytorialnego w sprawie pracowników KKO.

W dniu 23 czerwca r. b. odbyło się w Cieszynie zgromadzenie delegatów Związku Zawodowego Pracowników Samorządu Terytorialnego.

Wśród licznego szeregu rezolucyj zgromadzenia zwraca uwagę uchwała w sprawie *pracowników KKO* treści następującej:

„W liczbie zrzeszonych w Związku Zaw. Prac. Sam. Ter. znajduje się grupa pracowników i dyrektorów KKO, którzy, chociaż pracują w zakładach samorządowych o odrębnej strukturze — w działalności swej oraz w sprawach pracowniczo - zawodowych mają zbieżne cele i zadania z ogółem pracowników samorządowych.

W obecnej chwili poprawa bytu i zrealizowanie ustawowego uregulowania spraw służbowych pracowników KKO może nastąpić w ogólnym działaniu i wysiłkach w tym kierunku Zw. Zaw. Prac. Sam. Ter.

Zgromadzenie wzywa przeto wszystkich pracowników i dyrektorów KKO do wstąpienia w szeregi Z. Z. P. S. T., by wraz z ogółem pracowników samorządowych realizować wspólne cele samorządowe, jak sprawy pragmatyczne, uposażeniowe, ubezpieczenie emerytalne i chorobowe.

Zgromadzenie przekazuje wykonanie tego Centralnemu Zarządowi Związku Z. P. S. T.“.

II Kongres rzemiosła chrześcijańskiego w Częstochowie.

Pod hasłem „Rzemiosło w obronie kraju“ odbył się w dniach 16 i 17 lipca r. b. w Częstochowie drugi ogólnopolski kongres rzemiosła chrześcijańskiego.

W kongresie wzięło udział parę tysięcy delegatów różnych związków i stowarzyszeń rzemieślniczyph, a liczba gości sięgało podobno 30 tysięcy osób ze wszystkich zakątków kraju.

Dzień pierwszy poświęcony był uroczystemu nabożeństwu na Jasnej Górze i wysłuchaniu przemówienia p. Ministra Przemysłu i Handlu na inauguracyjnym posiedzeniu.

Zarówno wzięcie udziału osobistego i wygłoszenie przemówienia przez p. Ministra Romana, jak szereg depesz i listów: od p. Wicepremiera E. Kwiatkowskiego, p. Ministra Spraw Wojsk. gen Kasprzyckiego, p. Ministra Spraw Zagran. pułk. Becka i innych dostojników oraz zrzeszeń rzemieślniczych zagranicznych świadczą o dużym znaczeniu i wadze, przywiązywanej do stanowiska tego potężnego trzonu stanu średniego, jakim jest rzemiosło polskie.

Drugi dzień kongresu upłynął na obradach delegatów, wysłuchaniu referatów i załatwieniu spraw organizacyjnych wraz z wyborem nowych władz Związku Stowarzyszeń Rzem. Chrz. R. P.

Olbrzymia sala kina „Luna“ była przepełniona już od samego rana. Na przewodniczącego powołano jednomyślnie prezesa Związku p. A. Snopczyńskiego. Wśród całego szeregu witających kongres w imieniu władz państwowych, samorządowych, wojskowych oraz stowarzyszeń i organizacyj, wygłosił przemówienie powitalne imieniem Związku KKO w Warszawie p. W. Kobyłecki, dyrektor KKO pow. Częstochowskiego, podkreślając bliskie i życzliwe stosunki, stale zacieśniające się, między rzemiosłem a komunalnymi kasami oszczędności.

Na posiedzeniu wygłoszono 11 referatów, m. in.: „Rzemiosło a obrona państwa“, „Drogi unarodowienia rzemiosła“, „Rola społeczna rzemiosła“, „Kredyty rzemieślnicze“. Ten ostatni referat odczytał pos. dr R. Jahoda-Żółtowski z Krakowa.

Wskazując na liczebność i znaczenie rzemiosła w Polsce, referent twierdził, że zajmuje ono drugie miejsce w narodzie, zaraz po rolnictwie, że jednak rola jego w życiu gospodarczym i społecznym nie jest doceniana. Warsztaty rzemieślnicze pozostawiają wiele do życzenia i powinny być otoczone wydatniejszą opieką i pomocą ze strony państwa. Dla ich renowacji i doprowadzenia do należytej sprawności potrzeba znacznych środków, a na gromadzenie tychże drogą oszczędności t. j. najbardziej racjonalną i normalną, w obecnej sytuacji ogólnej nie ma czasu, gdyż droga ta jest długa i uciążliwa, a sytuacja państwa wymaga od rzemiosła gotowości. Potrzeba więc spiesznie kredytów i to znacznych. Dotychczasowa pomoc kredytowa dla rzemiosła w ogóle jest niewystarczająca, bowiem w/g twierdzenia posła Jahody - Żółtowskiego wynosiła w 1937 r. zł 18,146 tys., w tym kredyty Banku Gospodarstwa Krajowego — zł 9 milionów, a komunalnych kas oszczędności — zł 2040.000. Pomocy kredytowej potrzebuje przynajmniej 80 tysięcy warsztatów rzemieślniczych na sumę ok. zł 80 milionów i to głównie kredytów wekslowych, opartych na zaufaniu i rzetelności osobistej rzemieślników.

Rozwiązanie problemu widzi referent w powołaniu do życia specjalnej instytucji kredytowej dla rzemiosła o charakterze publiczno - prawnym, datowanej przez Skarb sumą zł 10 milionów przez wstawianie do budżetu po 2 miliony zł rocznie w ciągu 5 lat i znajdującej się pod kontrolą Ministerstwa Skarbu, sprawowaną przez delegata.

Ta centrala rozprowadzałaby potrzebne kredyty przez instytucje lokalne (KKO, spółdzielnie kredytowe i rzemieślnicze), jako korespondentów banku centralnego. Referent zapowiedział wniesienie odpowiedniego wniosku ustawodawczego na sesji jesiennej Sejmu.

Dyskusji po referatach nie otworzono, a rezolucje przyjęto bez sprzeciwów. Rezolucja przyjęta w sprawach kredytowych brzmi:

„Drugi Ogólnopolski Kongres Rzemiosła Chrześcijańskiego w Częstochowie traktując zagadnienia kredytów rzemieślniczych nie na płaszczyźnie ciasno pojętych potrzeb własnych, ale na szerokiej płaszczyźnie interesów Państwa stwierdza, że:

1) Położenie polityczne Polski wymaga w obecnej chwili wyjątkowego natężenia produkcji rzemieślniczej w celu uzupełnienia wielkiego przemysłu, pracującego na cele obrony Państwa, zaś stan narodowościowy rzemiosła w Polsce — intensywnej pracy w kierunku stworzenia podstaw gospodarczych dla rozwoju warsztatu polskiego, zdolnego do walki z nieuczciwą konkurencją żywiołu obcego.

2) Podstawowym czynnikiem, dającym możność osiągnięcia powyższych postulatów, jest udostępnienie polskiemu rzemiosłu chrześcijańskiemu korzystania z „kredytu rzemieślniczego“ zarówno obrotowego jak i inwestycyjnego.

3) Z obecnych kredytów rzemieślniczych B. G. K. rzemiosło nie korzysta, gdyż warunki, stawiane przy zabezpieczeniu, są tego rodzaju, że zupełnie uniemożliwiają rzemiosłu korzystanie z nich.

Rzemiosło domaga się więc zmiany warunków zabezpieczenia w tym kierunku, by rzetelność i solidność właściciela warsztatu z jednej strony, a urządzenia warsztatu z drugiej brane były pod uwagę przy udzielaniu pożyczek.

W obecnych warunkach rzemiosło polskie jest zupełnie pozbawione pomocy kredytowej i, jak długo ten stan będzie trwał, nie może być mowy o uaktywnieniu gospodarczym rzemiosła oraz o jego spolszczeniu.

4) Kredytu rzemieślniczego dostarczyć może rzemiosłu tylko specjalna w tym celu stworzona instytucja kredytowa chrześcijańska, kierowana przez fachowców.

5) Instytucja taka winna być ujęta, jako Centralna Chrześcijańska Spółdzielnia Kredytowa, której najpoważniejszym udziałowcem winno być Państwo.

6) Ogół pomocy finansowej, udzielanej przez Państwo rzemiosłu i drobnej wytwórczości, winien być wprowadzony przez tę samą instytucję kredytową, przez co osiągnie się koordynację pomocy finansowej ze strony Państwa i zaoszczędzi kosztów, związanych z jej wprowadzeniem.

7) Osiągnięcie powyżej zakreślonego celu w postaci racjonalnej organizacji kredytu rzemieślniczego w Polsce wymaga przeprowadzenia odpowiednich prac organizacyjnych w terenie, polegających na rozbudowie sieci kas pożyczkowo - oszczędnościowych w miejscowościach, w których nie ma spółdzielni kredytowych rzemieślniczych.

Kasy te wraz z istniejącymi Chrześcijańskimi Spółdzielniami Kredytowymi i Chrześcijańskimi Kasami Bezprocentowego Kredytu stanowić winny podbudowę organizacyjną przyszłego Centralnego Chrześcijańskiego Zakładu Kredytowego, zrzeszyć rzemiosło w organizacji spółdzielczego kredytu rzemieślniczego, oraz w przyszłości za aparat rozdzielczy kredytów centralnie tworzonych i uruchamianych przez Chrześcijański Zakład Kredytowy dla Rzemiosła i Drobnej Wytwórczości".

Wobec braku dyskusji przedstawiciele Związku KKO nie mogli zabrać głosu celem naświetlenia tego problemu nietylko od strony potrzeb i żądań rzemiosła, ale i możności ich zaspokojenia w drodze i w skali, wysuniętych przez referenta.

Kongres lwowski KKO z września r. ub. określił ustosunkowanie się kas do polskiego stanu średniego, a więc i do rzemiosła w sposób wyraźny, zalecając możliwie największe uwzględnianie potrzeb kredytowych rzemiosła. Jednak z drugiej strony wiadomo nam, że rzemiosło nie wykorzystuje na ogół nawet ulgowych pożyczek wekslowych, rozprowadzanych przez kasy z kredytów Banku Gosp. Kraj.

Sądzimy, że mogło by w pewnej części zaradzić temu bliższe współdziałanie samorządu gospodarczego i wolnych organizacyj rzemiosła z kasami.

Ale o tych sprawach będzie mowa w swoim czasie.

Drugi kongres rzemiosła chrześcijańskiego w znacznej części spełnił swe zadanie choćby przez to, że ujawnił mocny akord patriotyzmu, chęci do ofiar na rzecz obrony państwa i zajął zdecydowane stanowisko w sprawie unarodowienia polskiego stanu średniego.

F. S.

Zasady polityki pracowniczej w samorządzie terytorialnym.

W sprawie powyższej Minister Spraw Wewnętrznych wystosował do pp. wojewodów, przewodniczących wydziałów powiatowych i prezydentów miast okólnik Nr 30 z dnia 7 lipca 1939 r. (Dz. Urz. Min. Spr. Wewn. Nr 17 z dnia 10.VII. 1939 r.) treści następującej:

„Ponieważ uregulowanie spraw pracowniczych w drodze ustawodawczej ulega dalszej zwłoce, a polityka pracownicza związków samorządowych wykazuje szereg braków, wywołując liczne skargi pracowników i mnożąc procesy sądowe, uważam za celowe podać względnie przypomnieć wszystkim zarządom związków samorządowych oraz władzom nadzorczym wytyczne polityki pracowniczej, którymi powinny się kierować, a które w pewnej mierze były już przedmiotem zarządzeń i zaleceń Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

1. *Dobór pracowników — podnoszenie kwalifikacyj.* Przywiązując wielką wagę do pracy związków samorządowych, której jakość zależy przede wszystkim od jakości elementu pracowniczego, podkreślam konieczność jak najstaranniejszego doboru pracowników. W tym celu związki samorządowe przy przyjmowaniu pracowników ściśle przestrzegać powinny przepisy o kwalifikacjach pracowników.

Przy obsadzaniu siłami młodymi pierwszeństwo winni mieć kandydaci, wykazujący się specjalnymi studiami w zakresie samorządu, jak obsolwenci Wydziałów Samorządowych Wyższych Uczelni, Liceów Administracyjnych, bądź Instytutu Pracy Samorządu Terytorialnego. Aktualną jest nadal sprawa dokształcania personelu pracowniczego. W akcji tej szczególnie ważną rolę odgrywa Instytut Komunalny w Warszawie. Związki samorządowe, kierując odpowiednich kandydatów na organizowane przez Instytut kursy, powinny zapewniać im płatne urlopy.

Należy stwierdzić, iż do akcji dokształceniowej niedostateczną dotychczas wagę przykładają zarządy miast, w szczególności miast małych i średnich. O ile możnaby usprawiedliwić stosunkowo nieznaczną ilość pracowników z miast dużych korzystających ze wspomnianych kursów, organizowaniem dokształcania we własnym zakresie, o tyle miasta małe powinny w większym stopniu wykorzystywać organizowane przez Instytut kursy.

2. *Indywidualna rewizja statutu etatu stanowisk służbowych.* Przyjmowanie nowych pracowników powinno zasadniczo odbywać się w ramach statutów etatu stanowisk służbowych. W każdym razie pracowników, pracujących dłużej niż 5 lat, należy objąć statutem etatu stanowisk służbowych. W związku z tym zajść może potrzeba rewizji statutu etatu stanowisk służbowych celem objęcia nim stanowisk utrzymywanych od szeregu lat i posiadających wszelkie cechy stałości. W tych przypadkach odstępstwo od statutu wzorowego z 1925 r. można uznać za uzasadnione, a odchylenie takie wobec upływu kilkunastu lat od wydania wzorowego statutu — usprawiedliwione w niektórych związkach samorządowych. Przy tej sposobności zwracam uwagę na niedopuszczalność periodycznego przedłużania okresu próbnego w tych przypadkach, gdy pracownik pełni funkcje stałe. Przyjmowanie pracowników na czas określony stosowane być powinno jedynie w stosunku do pracowników przyjętych do spełnienia określonej pracy bądź prac sezonowych.

3. *Czas pracy — urlopy wypoczynkowe.* Czas pracy w urzędach związków samorządowych powinien być określony tak, jak w urzędach państwowych. Stałe zatrudnianie pracowników samorządowych w godzinach nadliczbowych jest nie zawsze rezultatem szczupłości personelu i stale wzrastających agend samorządu terytorialnego, lecz często złej organizacji pracy i nieodpowiedniego doboru pracowników. Tam gdzie stan taki istnieje należy dążyć do bezwzględnego usuwania przyczyn wadliwego urzędowania. Zasadniczo praca w godzinach nadliczbowych może mieć miejsce jedynie w przypadkach i okresach szczególnego nasilenia i wówczas praca taka powinna być w miarę możliwości finansowych i budżetowych związku samorządowego wynagradzana.

Przypominam również o konieczności zapewnienia pracownikom możności wykorzystania ustawowych lub statutowych urlopów wypoczynkowych. Urlop jest nie tylko indywidualnym prawem i potrzebą pracownika, lecz leży w interesie służby, gdyż pozwala na coroczne odświeżania sił, a tym samym utrzymanie należytej wydajności pracy. Zwracam tu uwagę na szkodliwą praktykę wynagradzania za niewykorzystany urlop, która to praktyka powinna być zaniechana.

Wskazówki powyższe odnoszą się oczywiście do normalnego okresu i nie można by ich stosować w całej rozciągłości w chwili obecnej, wymagającej specjalnego nasilenia pracy z uwagi na potrzeby obronności Państwa. Jestem głęboko przeświadczony, iż w zrozumieniu swych zadań cały aparat administracji komunalnej nie tylko stanie na ich wysokości, lecz nie będzie szczędził dalszej ofiarnej pracy bez oglądania się na godziny urzędowe i wynagrodzenia za pracę nadliczbową.

4. *Stabilizacja i rozwiązanie stosunku służbowego.* Pracownik samorządowy powinien pracować w atmosferze

stabilizacji stosunku służbowego, nie mającej jednak nic wspólnego z zupełną nieusuwalnością czy bezkarnością. Stworzenie tej atmosfery leży w interesie publicznym. Z tych też względów zwracam szczególną uwagę na konieczność oględnego traktowania spraw zwolnień pracowników. Przy zwalnianiu pracowników przełożeni związków samorządowych powinni ściśle stosować się do miejscowych statutów służbowych, a w braku statutu zwolnienie pracowników umysłowych przyjętych na czas nieograniczony może w zasadzie mieć miejsce jedynie w przypadkach, przewidzianych w art. 32, 33, 36 i 37 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. 35, poz. 232). Zwolnienie dyscyplinarne powinno być poprzedzone postępowaniem dyscyplinarnym, zapewniającym obwinionemu prawa strony i możność podjęcia środków obrony. Pomijam tu zagadnienie praw funkcjonariuszów o publiczno - prawnym stosunku służbowym na obszarze województw pomorskiego i poznańskiego, które to prawa muszą być w pełni zachowane.

Podkreślam z całym naciskiem niedopuszczalność narażania związków samorządowych na koszty procesów sądowych, spowodowane nierozważnym zwalnianiem pracowników. Stwierdziłem przypadki narażania związków samorządowych na wypłatę poważnych odszkodowań i przedwczesnych emerytur oraz duże koszty procesowe jedynie wskutek zaniedbań formalnych lub zbytniej pochopności przy zwalnianiu pracowników. W razie stwierdzenia takich przypadków należy przełożonych związków samorządowych pociągać do osobistej odpowiedzialności.

5. *Awanse.* Pracownik samorządowy powinien mieć możność awansowania. Przy obsadzaniu więc wolnych stanowisk należy brać pod uwagę przede wszystkim pracowników czynnych w danym związku samorządowym odpowiednich na dane stanowiska. Pierwszeństwo powinni mieć pracownicy wyróżniający się szczególnie wydajną pracą i dużą przydatnością służbową, a wśród nich przede wszystkim — posiadający wymagane kwalifikacje naukowe, spośród zaś pracowników będących w jednakowych warunkach — pierwszeństwo mieć powinni posiadający większą wysługę lat.

Sprawę kwalifikacyj naukowych dla starych pracowników należy traktować w tych przypadkach oględnie i liberalnie. W wyjątkowych przypadkach, uzasadnionych szczególnymi względami służby, uważam za możliwe zmianę statutu etatu stanowisk służbowych przez podniesienie dla danego stanowiska w ramach obowiązujących przepisów grupy uposażenia bądź zastosowania przepisów § 19 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 30 grudnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr 118, poz. 1073). Postanowienia organów związków samorządowych w tym względzie wymagają oczywiście zatwierdzenia odnośnych władz nadzorczych i mogą być dokonywane jedynie w ramach możliwości budżetowych.

6. *Zagadnienia uposażeniowe.* Przypominając wytyczne, zawarte w piśmie okólnym z dnia 31 grudnia 1938 r. o przewidywaniach budżetowych związków samorządowych na rok 1939/40 (Dz. Urz. Min. Spraw Wewn. Nr 38, poz. 235), a dotyczące dodatku komunalnego i podatku specjalnego, uważam za dopuszczalne w ramach możliwości budżetowych, by związki samorządowe zwracały w razie stwierdzonej potrzeby opłatę szkolną za dzieci swych pracowników: dotyczy to zwłaszcza gmin wiejskich i małych miast, gdy dzieci pracowników uczęszczają do szkół, znajdujących się poza miejscem pracy rodziców.

W przypadkach, gdy pracownik samorządowy przechodzi z jednego związku samorządowego do innego, przejście takie powinno się odbyć za uprzednią pisemną zgodą zarówno pracownika, jak i obu związków samorządowych, przy czym gdy przejście dokonywane jest w interesie służby, uważam za słuszne zwrócenie pracownikowi kosztów przeniesienia; wydatek z tego tytułu powinnyby pokryć związki samorządowe w drodze porozumienia.

Specjalnej uwadze i trosce władz nadzorczych polecam warunki bytu pracowników samorządowych w związkach położonych na obszarze Centralnego Okręgu Przemysłowego, w ośrodkach o rozbudowujących się zakładach przemysłowych, jak w powiatach: niżańskim, tarnobrzeskim, mieleckim, rzeszowskim, dębickim oraz w mieście Kraśniku i Sandomierzu z przyległymi okolicami. W ośrodkach tych uważam za możliwe w razie potrzeby przekroczenie norm dodatku komunalnego, określonych w cytowanym piśmie okólnym o przewidywaniach budżetowych. Celowym się może też okazać przyznanie niektórym kategoriom pracowników świadczeń w naturze np.: mieszkania, opału i światła itp., po cenie odpowiednio zniżonej.

Jeżeli zagadnienie oddłużenia pracowników samorządowych jest dotychczas bolączką w poszczególnych większych związkach samorządowych, to należało by poddać pod rozwagę zainteresowanych związków samorządowych i organów komunalnych kas oszczędności kwestie umożliwienia pracownikom spłaty zobowiązań przez zorganizowanie specjalnego funduszu oddłużeniowego w KKO, utworzonego ze środków obrotowych, z którego mogłyby być udzielane pożyczki na dogodnych dla pracowników warunkach. Potrzebna by tu jednak była duża oględność i rozwaga, by nie narazić interesów KKO i nie dopuścić do zbędnego nowego zadłużenia się pracowników.

7. *Ubezpieczenie emerytalne.* Pracownik samorządowy nie może być pozbawiony należnych mu z miejscowych funduszów emerytalnych lub instytucyj ubezpieczeń społecznych świadczeń czasowych lub trwałych (emerytalnych) wskutek zaniedbań lub wadliwej działalności związku samorządowego. W tym względzie należy zwrócić baczną uwagę na gospodarkę związków samorządowych funduszami emerytalnymi, w szczególności na konieczność zapewnienia płynności dla lokat i rezerw.

Specjalny zaś nacisk kładę i czynię w tym względzie przełożonych związków samorządowych osobiście odpowiedzialnymi za skrupulatne i terminowe zgłaszanie pracowników do ubezpieczenia oraz regularne uiszczanie składek ubezpieczeniowych, gdyż uchybienia w tym względzie powodowały niejednokrotnie niezawinioną utratę przez ubezpieczonych nabytych praw do zaopatrzenia i przewlekłe oraz kosztowne procesy sądowe.

W końcu nadmieniam, iż zasady niniejszego okólnika w niczym nie mają naruszać obowiązku ścisłego przestrzegania przepisów o zatrudnieniu w związkach samorządowych osób zasłużonych w walkach o niepodległość oraz osób, którym przysługuje pierwszeństwo przy obsadzaniu posad w samorządzie".

Walne zjazdy centralnych zrzeszeń samorządowych.

Na dzień 27 i 28 października r. b. zapowiedziany jest Zjazd Związku Miast Polskich. W programie Zjazdu przewidziane są 4 referaty na następujące tematy: 1) zasadniczej reformy finansów samorządowych, 2) organizacji kredytu komunalnego, 3) organizacji

komunalnych kas oszczędności, 4) polityki terenowej miast i budownictwa mieszkaniowego.

Również na jesień zapowiadany jest Zjazd Główny Związku Powiatów R. P.

Pożyczki zagraniczne związków samorządowych.

Stosownie do okólnika Min. Spraw. Wewnętrznych z dn. 7.1.1935 r. związki samorządowe nawet na samo podjęcie starań o pożyczkę zagraniczną obowiązane były uzyskać zgodę Pana Ministra Skarbu. Obecnie w okólniku z dn. 16.III. 1939 r. przypomniano powyższe zarządzenie wobec tego że zostało stwierdzone, iż niektóre związki samorządowe bez zezwolenia odbywają rozmowy z pośrednikami, ofiarującymi kredyty zagraniczne, względnie upoważniają do poszukiwania za granicą kredytów osoby, które niejednokrotnie nie dają gwarancji solidności lub są pośrednikami trzeciorzędnymi, wobec czego występowania ich na rynku zagranicznym imieniem samorządu polskiego mogą być szkodliwe dla interesów kredytu polskiego za granicą.

Sprawa oddłużenia samorządu dobiega końca.

Zagadnienie oddłużeniowe w samorządach zbliża się ku ostatecznemu rozwiązaniu. Od decyzji Centralnej Komisji Oszczędnościowo - oddłużeniowej zgłoszono kilkaset odwołań do N.T.A. i to zarówno ze strony wierzycieli publiczno - prawnych, jak i osób prywatnych. Wśród wierzycieli publiczno - prawnych najwięcej odwołań złożył Z.U.S., Ubezpieczalnie Społeczne i Ubezpieczalnia Krajowa w Poznaniu. Instytucje te zgłosiły do N .T. A. 272 odwołania od decyzji oddłużeniowych C. K. O. O. i w tych dniach zaskarżone decyzje oddłużeniowe były rozpatrywane przez Najwyższy Trybunał Administracyjny. W 27 wypadkach decyzje oddłużeniowe C. K. O. O. zaskarżyli wierzyciele prywatni.

Do tej pory N. T. A. rozpatrzył 241 odwołań, przy czym prawie we wszystkich wypadkach skargi na decyzje C. K. O. O. zostały odrzucone. Wobec takiego stanowiska N. T. A., Z. U. S. i Ubezpieczalnie Społeczne zdecydowały się na wycofanie analogicznych zaskarżeń tak, że cała akcja proceduralna będąca następstwem akcji oddłużeniowej, zbliża się ku końcowi. Pozostało do rozpatrzenia jeszcze 31 odwołań wierzycieli publiczno - prawnych i kilka odwołań wierzycieli prywatnych.

Polityka zbożowa w kampanii 1939/40.

Komitet Ekonomiczny Ministrów uzupełnił powzięte poprzednio uchwały w sprawie polityki zbożowej, tak, iż w chwili obecnej całość polityki zbożowej na kampanię najbliższą jest już ustalona.

Program tej polityki w wielu punktach rozszerza stosowane dotychczas środki podtrzymywania cen zboża, z wyjątkiem tylko eksportu owsa, który w ubiegłej kampanii przez pół roku odbywał się w sposób swobodny i został wstrzymany dopiero w połowie kampanii: w bieżącym roku eksport owsa będzie wstrzymany od początku.

Zakaz wywozu owsa nie zaciąży na rynku wewnętrznym ze względu na to, że w tym roku wystąpił znaczny wzrost spożycia wewnętrznego.

Natomiast Rząd i przedstawiciele rolników uznali za słuszne utrzymanie ciągłości eksportu pozostałych rodzajów zbóż poza owsem, mimo że zapotrzebowanie rynku wewnętrznego rośnie i rosnąć będzie niewątpliwkie w dalszym ciągu, wobec wzrostu zatrudnienia i dokonywanego powiększania zapasów we wszystkich ogniwach obrotu gospodarczego. Szczególniejszy nacisk kładziony jest w tegorocznej polityce eksportowej na wywóz mniej masowych produktów roślinnych, takich jak strączkowe w pierwszym rzędzie. Ponieważ wywóz tych artykułów nie osiągnął dotychczas dostatecznej skali, pomoc dla tej dziedziny eksportu zostanie wydatnie wzmocniona.

W odniesieniu do jęczmienia zastosowane zostaną od początku nowej kampanii szczególnie wydatne środki pomocy wywozowej. Rynek światowy dla tego zboża kształtuje się korzystniej niż dla pozostałych, stąd też najbardziej opłacalnym dla rolnika w obecnej sytuacji będzie podawanie na rynek w pierwszej kolejności jęczmienia, a dopiero w dalszej innnych zbóż.

Dla pszenicy zapewniona jest pomoc wywozowa w wysokiej skali, jednakowoż ceny światowe są tak niskie, iż opieranie opłacalności głównie na wywozie nie dałoby tu wyników, wobec czego eksport traktować należy tylko jako środek wyjątkowy, pomocniczy: decydujące znaczenie dla poziomu cen posiadać będzie przystosowanie przez rolnika podaży do popytu ze strony rynku wewnętrznego, którego pojemność na pieczywo pszenne wyraźnie wzrosła.

W dziedzinie żyta wobec stałych nadwyżek nie jest możliwa analogiczna, jak w pszenicy, sytuacja, t. zn. oderwanie cen wewnętrznych od światowych poprzez równomierną podaż. Dążąc do możliwego pogodzenia postulatu utrzymania koniecznej zasobności kraju w zbożu z postulatem podtrzymania ceny żyta — Rząd od początku tegorocznej kampanii zachowuje pomoce swoje dla eksportu w pełnej skali, wprowadzając jedynie dla tego eksportu pewne ograniczenia terenowe. Istniejące już od szeregu lat zjawisko trudności ulokowania na rynkach światowych naszej żytniej nadwyżki stopniowo się potęguje, w miarę jak Polska staje się w tym produkcie głównym dostawcą wąskiego dziś światowego rynku żytniego.

Ponadto dokonywanie eksportu na początku kampanii przy wspomnianych ograniczeniach czyni szczególnie doniosłym utrzymanie umiarkowanej podaży na terenach nie objętych eksportem. Toteż na tych terenach od spokojnej i rozumnej postawy rolników zależy bezpośrednio poziom cen.

W wyniku tej sytuacji szczególny nacisk ze strony Rządu położony został po pierwsze na zużywanie nadwyżek żytnich w inny sposób niż na eksport oraz na doprowadzenie do rolnictwa zwiększonej sumy kredytów rejestrowych i zaliczkowych. Pod tym względem przygotowane są poważne zmiany w stosunku do roku ubiegłego w sensie ułatwienia aparatowi kredytowemu rozprowadzenia kredytu, a przede wszystkim w postaci wydatnego zwiększenia środków stawianych do dyspozycji na ten cel. Wykorzystanie przez rolników wszystkich możliwości, ułatwiających umiarkowane i spokojne podawanie zboża na rynek, stanowi nieodzowny warunek skutecznego przeprowadzenia zamierzonej przez Rząd polityki zbożowej na kampanię najbliższą.

Przeto Rząd liczy, iż w świetle tego stanu rzeczy problem kredytów zastawowych oraz sprawa utrzymywania — szczególnie w pierwszych miesiącach kampanii — właściwych zapasów w gospodarstwach rolnych, znajdą właściwe zrozumienie w jak najszerszych kołach rolniczych.

Dochody budżetowe Skarbu w I kwartale b. r. budżetowego.

Dochody budżetowe w 1-ym kwartale bieżącego roku budżetowego wyniosły ogółem 626.784 tys. zł, to jest o 24,136 tys. zł więcej niż w analogicznym okresie r. ub.

Jeżeli chodzi o poszczególne źródła dochodowe, to podatki bezpośrednie przyniosły 216,756 tys. zł, wobec 197,383 tys. zł w ub r. Spośród podatków bezpośrednich — podatek dochodowy przyniósł (w nawiasach różnica w porównaniu z analogicznym okresem r. ub.): 110,785 tys. zł (więcej o 14,087 tys. zł), podatek obrotowy — 63,858 tys. zł (więcej o 4,150 tys. zł), podatek od nieruchomości — 20,095 tys. zł (więcej o 627 tys. zł) i podatek gruntowy — 12,780 tys. zł (więcej o 385 tys. zł.).

Podatki pośrednie dały 49,068 tys zł wobec 48,581 tys. zł w pierwszym kwartale r. ub. Spośród podatków pośrednich, wpływy z podatku od cukru wyniosły 36,574 tys. zł wobec 35,886 tys. zł w pierwszym kwartale r. ub.

Wpływy z ceł wyniosły 32,933 tys. zł, to jest o 6,787 tys. zł mniej niż w 1-szym kwartale r. ub. Również pewną zniżkę wykazały wpływy z opłat stemplonych, które są niższe od zeszłorocznych o 78 tys. zł i wynoszą 22,272 tys. zł.

Dochody nadzwyczajne, to jest podatek specjalny, podatek majątkowy, danina majątkowa oraz dodatki do podatków pośrednich, bezpośrednich i opłat, wyniosły ogółem 27,147 tys. zł wobec 31,565 tys. zł. Na zniżkę tę wpłynął głównie spadek wpływów z podatku specjalnego, którego stawki uległy — jak wiadomo — w bieżącym roku budżetowym dalszej wydatnej dla niższych grup obniżce, względnie całkowitej likwidacji dla uposażeń do 220 zł miesięcznie.

Wpłaty monopolów państwowych osiągnęły kwotę 190,506 tys. zł, o 8,989 tys. zł więcej niż w 1-szym kwartale r. ub. przy czym monopol tytoniowy wpłacił 97,002 tys. zł (o 3,502 tys. zł więcej), monopol spirytusowy 72,067 tys. zł (więcej o 3,986 tys. zł), monopol solny 10,500 tys. zł (o 500 tys. zł więcej) i monopol loteryjny 6.000 tys. zł (więcej o 1,000 tys. zł).

Przedsiębiorstwa państwowe wpłaciły w omawianym okresie 14,579 tys. zł, dochody zaś t. zw. administracyjne wyniosły 73,523 tys. zł.

Podkreślić należy, że w stosunku do budżetu całorocznego dochody wyniosły 25,44 proc., idealny procent wykonania budżetu za 1 kwartał wynosi 25 proc.

Wiadomości zagraniczne

XVI sesja Komitetu Stałego M. I. O.

W dniu 25 maja br. odbyła się w Lizbonie, we wspaniałej sali Izby Korporacyjnej Portugalii XVI sesja doroczna Komitetu Stałego Międzynarodowego Instytutu Oszczędnościowego. Przyjęcie zgotowane członkom Komitetu przez władze portugalskie i Generalną Kasę Depozytowo - Pożyczkową w Lizbonie było niezwykle serdeczne.

W zebraniu wzięli udział przedstawiciele 18 krajów: Anglii, Belgii, Bułgarii, Czech i Moraw, Danii, Francji, Hiszpanii, Holandii, Jugosławii, Litwy, Luksemburga, Niemiec, Norwegii, Polski, Portugalii, Rumunii, Węgier i Włoch. Z Polski wzięli udział: z ramienia Związku Związków KKO p. Prezes Dolanowski, z ramienia C. K. O. p. Prezes dr Gruber i sekretarz Czadankiewicz oraz z ramienia P. K. O. p. dyr. Jarocki.

Zebranie zagaił prezes Międzynarodowego Instytutu Oszczędnościowego p. margr. G. de'Capitani d'Arzago, który przewodniczył obradom, po czym jednomyślnie przyjęto nowych delegatów do Komitetu oraz przystąpienie do Instytutu ze strony szeregu kas francuskich, szwajcarskich, angielskich, szwedzkich, estońskich, portugalskich i P. K. O. w Grecji.

Następnie p. dyr. Ravizza wygłosił sprawozdanie z działalności Instytutu w roku 1938. Podkreślił on przede wszystkim te prace Instytutu, które świadczy on bezpośrednio poszczególnym kasom i związkom, a więc badania, studia, sprawozdania i dane dotyczące teorii ekonomicznych, statystyki, polityki kas, ustawodawstwa i opodatkowania, organizacji wewnętrznej i księgowości. Wspomniał o „praktycznych przewodnikach" wydanych przez Instytut, w których przedstawiono z p. widzenia praktycznego te wszystkie sprawy dotyczące wszystkich czynności kas i usług przez nie świadczonych, które dadzą się wyprowadzić jako najlepsze, powszechne i trwałe, mimo różnych ustawodawstw i warunków, poczynionych doświadczeń i idei wyrażonych przez kasy oszczędności na całym świecie. Podkreślił dalej działalność propagandową Instytutu (zwłaszcza za pośrednictwem filmu i z okazji Dnia Oszczędności), starania o zwerbowanie nowych członków, o tworzenie kas oszczędności w niektórych krajach Ameryki Połudn., Indiach, a przede wszystkim na Bliskim Wschodzie. Przypomniał wreszcie o swym udziale w 1938 w Kongresie Międzyn. Kas Budowlanych w Zurichu i Międzyn. Kongresie Kredytu Rolnego w Neapolu, oraz swą współpracę z podkomisją statystyki finansowej Ligi Narodów.

Sprawozdanie Dyrektora przyjęto jednogłośnie przez aklamację. Podobnie przyjęto sprawozdanie rachunkowe skarbnika za rok 1938.

W sprawie IV Międzynarodowego Kongresu Oszczędnościowego, który ma się odbyć w 1940 r. w Berlinie, zapoznano się z pracami przygotowawczymi zarówno Instytutu jak i kas niemieckich. Instytut wybrał tematy referatów i dopilnował, aby w poszczególnych krajach utworzono komitety krajowe dla spraw Kongresu i wyznaczono referentów. Instytut przygotował również ogólne wskazówki dla referentów, aby w ten sposób poszczególne referaty dały się lepiej z sobą porównać. Prezes Komitetu Organizacyjnego Kongresu p. dr Heintze oświadczył, że Komitet dokłada starań, aby uczestnicy Kongresu byli pod każdym względem zadowoleni. Plenarne zebrania mają się odbywać w Operze Krolla. Kongres ma trwać od 1 do 5 lipca i ma objąć 8 zebrań plenarnych i doroczną sesję Komitetu Stałego. W ramach Kongresu odbyć się ma także wystawa materiałów propagandowych oraz pokazanie nowoczesnej organizacji kasy.

Następny punkt obejmował szereg aktualnych propozycji w dziedzinie współpracy międzynarodowej. Upoważniono Dyrektora do urządzania zebrań bądź to przedstawicieli związków i central finansowych kas, bądź to delegatów kas pocztowych i państwowych, dla ożywienia ich współpracy z Instytutem. Postanowiono na kilka tygodni przed Kongresem zwołać do Mediolanu zebranie ekspertów od poszczególnych tematów omawianych na Kongresie i członków Komitetu Stałego, celem przygotowania wniosków i wskazówek do dyskusji generalnej. Uchwalono, że wielkie kasy oszczędności, związki kas lub centrale finansowe kas podejmą się ogłoszenia drukiem badań dokonanych przez Instytut w sprawach

ich interesujących. Poproszono Dyrektora, aby opracował i przedstawił szczegółowy plan, dostosowany do warunków w poszczególnych krajach, odnośnie jednolitych książeczek oszczędnościowych służących w podróżach za granicą. Wreszcie uchwalono jednomyślnie następującą rezolucję:

„Komitet Stały Międzynarodowego Instytutu Oszczędnościowego na dorocznym zebraniu w Lizbonie jednomyślnie wyraża życzenie, aby rządy państw podjęły się lojalnie i szczerze wysiłków zmierzających do ustanowienia sprawiedliwego i trwałego pokoju, który zabezpiecza oszczędność i skłania do owocnej ekspansji, tworzącej w każdym kraju dobrobyt narodowy.

„Członkowie Komitetu Stałego będą szczęśliwi mogąc się spotkać w takich warunkach w Berlinie z okacji Kongresu, który ma się odbyć w 1940 r.“.

Z innych spraw wymienić należy przede wszystkim zmianę statutu (art. XIII. § 2) Instytutu. Paragraf ten, który brzmiał: „Komitet Stały wybierze ze swego grona *trzech* wiceprezesów i skarbnika“, otrzymał obecnie brzmienie: „Komitet Stały wybiera spośród delegacyj krajów, z których nie pochodzi ani Prezes, ani Dyrektor, wiceprezesów i skarbnika. W razie, jeśli zastępca członka zostanie wybrany na któreś z tych stanowisk, staje się przez sam fakt takiego wyboru członkiem rzeczywistym Komitetu Stałego. Wiceprezes, tak samo jak Prezes i skarbnik, w trakcie pełnienia swych funkcji przestaje reprezentować kasy swego kraju, a jest przedstawicielem unii międzynarodowej kas oszczędności“. Postanowiono, że wiceprezes pełnić może obowiązki Prezesa za jego zgodą. W razie ustąpienia prezesa lub niemożności pełnienia przezeń obowiązków, obowiązki Prezesa pełni wiceprezes najstarszy wiekiem; gdyby jednak utrzymanie kontaktu niezbędnego między nim a dyrektorem natrafiło na poważne trudności — funkcje te pełnić ma inny wice - prezes, z którym kontakt ten będzie łatwiejszy. Zmiana ta musi uzyskać zgodę Komitetu na najbliższym zebraniu.

W wyniku wyborów na czwartego wiceprezesa wybrano p. dr Heintze‘go, prezesa centralnego związku kas niemieckich, zarówno z racji liczebności tych kas, jak i faktu, że najbliższy kongres ma odbyć się w Niemczech. Poza tym postanowiono zaprosić na stanowisko dalszego wiceprezesa nieobecnego dyrektora kasy oszczędności w Genewie, p. Lombard‘a, jako przedstawiciela kraju neutralnego.

W końcu uchwalono budżet na rok 1940.

Po zebraniu członkowie Komitetu byli przyjęci przez Prezydenta Republiki p. Salazar‘a, który odpowiadając na przemówienie p. Prezesa Capitani d‘Ardago oświadczył m. in., że on również, jako głowa państwa, prowadzi działalność polityczną, która ma na celu utrwalenie tej wiary w przyszłość, bez której ani oszczędność, ani kredyt nie mogą istnieć. Wieczorem delegaci wraz z wyższymi urzędnikami Generalnej Kasy Depozytowo - Pożyczkowej wzięli udział w bankiecie, na którym przewodniczył podsekretarz stanu p. Vaz Serra.

Należy dodać, że polscy delegaci byli serdecznie przyjęci i goszczeni przez naszego przedstawiciela typlomatycznego w Lizbonie.

Narodowy Ruch Oszczędnościowy w Angli.
(National Savings Movement).

Ruch ten obejmuje: kasy oszczędności zwykłe („trustee“), pocztową kasę oszczędności oraz dział świadectw oszczędnościowych (National Savings Certificates).

Walny zjazd delegatów wszystkich trzech organizacyj odbył się w dniach 26 i 27 maja r. b. w Blackpool pod przewodnictwem sir Roberta Kindersley‘a w zastępstwie prezesa lorda Mattistone z udziałem ministra dra E. Leslie Burgin‘a.

W sprawozdaniu przewodniczący podkreślił, że mimo międzynarodowych niepokojów Anglia wykazała zadziwiające zaufanie do swych instytucyj finansowych, czego najlepszym dowodem jest poważny wzrost oszczędności narodowych w ciągu roku, zakończonego w dn. 31 marca r. b. W tym dniu wkłady w P. K. O. wynosiły Ł. 689.758.000 (wzrost o Ł. 38.637.000); w kasach zwykłych („trustee“) Ł. 282.356.000 (wzrost o Ł. 16.648.000), a w świadectwach oszczędnościowych ulokowano Ł. 518.900.00 (wzrost o Ł. 2.100.000). Ogółem pozostałości wynosiły Ł. 1.491.014.000, osiągając rekordowy wzrost o Ł. 57.385.000.

Ilość narodowych grup oszczędnościowych (kluby oszczędnościowe, kasy groszowe, koła ciułaczy i t. p., zarejestrowane w Narodowym Komitecie Oszczędnościowym), wynosząca w 1923 r. 18.371, w 1926 r. — 23.000, w 1937 — 37.998, wzrosła w r. ub. do 41.521.

Zjazd kas angielskich.

Doroczny walny zjazd angielskich kas oszczędności odbył się w dniach 13 — 15 czerwca r. b. w Norwich pod przewodnictwem sir Georga Rainy‘ego.

W zjeździe tym wzięło udział 66 kas, reprezentowanych przez 147 delegatów.

Rozwój kas oszczędności („Trustee Savings Bank“) w ciągu r. 1938 stale postępował; nadwyżka wkładów wyniosła prawie 16 milionów f. sterl., a saldo wkładów sięgało Ł 287.000 tys. W okresie sprawozdawczym liczba nowych placówek wzrosła o 32 do 680.

Pomimo pewnych niepokojących nastrojów jesienią r. 1938, rekordowy przyrost wkładów najlepiej świadczy o zaufaniu, którym społeczeństwo darzy swe kasy oszczędności.

Związek kas angielskich poświęca swe wysiłki dla ciągłego służenia kasom radami i wskazówkami, z drugiej strony starając się uwzględnić ich życzenia.

Przewodniczący podkreślił w swym przemówieniu harmonijną współpracę Związku z Narodowym i Szkockim Komitetami oszczędności i z Pocztową Kasą Oszczędności, jak również serdeczne stosunki z Komisją Długów Państwa (władza nadzorcza) i z Komisją Inspekcyjną.

Zasłużony działacz oszczędnościowy p. Tomasz Henderson (b. prezes Kasy w Glasgow) podniósł, że jedną z głównych zdobyczy kas oszczędności jest ich bezpośredni kontakt z wkładcami i służenie im w sposób życzliwy i zrozumiały cennymi radami. Powołując się na doświadczenie kas oszczędności w czasie kryzysów, stwierdził na podstawie ostatnio opublikowanych danych, że z wyjątkiem dwóch krajów wszystkie inne odczuły wstrząsy w stopniu dość znacznym.

W końcu posiedzenia dokonano wyborów: na prezesa — sir Spencera Portal‘a (ponownie), na przewodniczącego komitetu wykonawczego sir Georga Rainy‘ego, na zastępców: pułk. Hamiltona i mjra B. C. Fletchera, na hon. skarbnika p. W. C. Lawtona, a sekretarza honorowego — p. J. R. Fiddes‘a.

Zjazd zaszczyciło swą obecnością szereg wybitnych osobistości, dygnitarzy centralnych i miejscowych, a przewodniczący odczytał pismo z życzeniami, które otrzymał dla zjazdu od kanclerza skarbu sir John Simon‘a.

Podkreślając z żywym zadowoleniem rozwój kas kanclerz skarbu pisze m. inn.: „Winienem również podnieść po-

wszechny spokój, wykazany przez wkładców w pewnych najbardziej zakłóconych momentach ubiegłego roku, i zaufanie do kas, ujawnione przez brak jakichkolwiek panicznych wycofywań wkładów. Zasługuje na rzeczywiste uznanie stwierdzenie, że w przeciągu tego roku ciągłego międzynarodowego naprężenia ogólne fundusze kas mogły wykazać nigdy dotychczas niespotykany wzrost... W konkluzji życzę kasom najlepszego powodzenia w pracy, przesiąkniętej duchem społecznym, prowadzonej celem krzewienia cnoty oszczędności, a wywierającej tak wielki wpływ na charakter naszego narodu". Po raucie w zamku Norwich, wydanym przez lorda - majora i radę miejską, delegaci i goście byli podejmowani nazajutrz obiadem przez miejscową kasę (East Anglian Savings Bank"). Wygłoszono przy tej okazji sporo toastów. M. in. lord Mottistone, prezes Narodowego Komitetu Oszczędnościowego w przemówieniu na cześć Związku Kas Oszczędności zaznaczył, że serce narodu jest zdrowe, bije żywiej i mocniej szczerym uczuciem patriotyzmu, niż kiedykolwiek w historii. Działalność kas oszczędności cieszy się całkowitym zaufaniem narodu i szacunkiem. „Dokonywujecie rzeczy większej, niż sądzicie — zakończył lord Mittistone — podnosząc charakter i utwierdzając stałość natury narodu brytyjskiego".

Na zakończenie kongresu urządzono dla członków wycieczki turystyczne po okolicy.

Walka kas oszczędności z loterią we Francji.

W przeciwieństwie do Włoch, które są kolebką gry loteryjnej (tombola), we Francji loteria pojawiała się tylko sporadycznie, wywołując zresztą sprzeciwy parlamentu. Od 1836 r. loteria była całkowicie zabroniona we Francji. Wznowiono ją dopiero przed kilku laty ze względów fiskalnych.

Kasy francuskie, zdając sobie sprawę ze szkodliwego wpływu loterii na oszczędność, występowały b. ostro przeciwko wprowadzeniu loterii. Ostatnio na Powszechnym Zjeździe kas francuskich *(Conférence Générale)*, który odbył się w październiku r. ub., ponownie wystąpiono w sposób zdecydowany przeciw loterii. Sprawozdawca p. Pajot podkreślił, że „między loterią a ideą kas oszczędności istnieje całkowite przeciwieństwo. Oszczędność opiera się na rezultatach wytrwałej pracy połączonej z długim i cierpliwym odkładaniem. Loteria zaś jest grą hazardową mającą na celu uzyskanie przez gracza majątku, który ma „spaść z nieba". Jednomyślnie powzięto uchwałę treści następującej: „Powszechny Zjazd Kas Oszczędności na podstawie faktów stwierdza z żalem, że Loteria Narodowa przyczyniła się nie mało do osłabienia zmysłu oszczędności, który jest niezbędnym czynnikiem pomyślności kraju. W imieniu wielkich zadań, do których kasy oszczędności zostały powołane przez prawo, Zjazd zwraca się do władz państwowych z żądaniem, aby spośród środków osiągnięcia równowagi budżetowej wyeliminowały loterię. Oczekując wydania w czasie najbliższym prawa znoszącego całkowicie i raz na zawsze tę szkodliwą instytucję, Zjazd domaga się od parlamentu natychmiastowego uchwalenia w okresie przejściowym zakazu sprzedaży biletów ułamkowych oraz ograniczenia ciągnień raz do roku".

Pod wpływem tej akcji wśród dekretów rządu Daladiera — Reynaud'a znalazł się jeden postanawiający zniesienie z dniem 1 stycznia 1940 r. loterii. W piśmie do Prezydenta Republiki, uzasadniającym dekret, p. min. Daladier podkreśla „wielkie niebezpieczeństwa natury moralnej loterii". „Te ostatnie specjalnie zwróciły naszą uwagę, bowiem ożywienie gospodarcze, bez czego nie ma mowy o żadnej poprawie finansowej, wymaga jako pierwszego warunku, aby chęć do pracy i duch oszczędności odzyskały swe prawdziwe miejsce i aby jednostki nie oczekiwały poprawy swych warunków materialnych od samego hazardu."

Radość kas była krótka. Dekretem z dnia 21 kwietnia 1939 r. żywot loterii został przedłużony. W liście do Głowy Państwa premier Daladier podkreśla, że przyczyny natury moralnej przytoczone poprzednio nie straciły na wartości. Jednak sytuacja obecna zmusza do zwiększenia wysiłków zbrojeniowych, co nie pozwala na zmniejszenie obecnych środków dochodowych. „Z tego punktu widzenia loteria stanowi cenną pozycję wśród innych dochodów przeznaczonych na pokrycie wydatków zbrojeniowych". Dlatego to nowy dekret przedłuża żywot loterii do 1 stycznia 1942 r.

Z życia kas jugosłowiańskich.

W ostatnim numerze „Vesnika", organu Związku kas jugosłowiańskich, znajduje się sprawozdanie Związku z działalności za rok 1938, z którego poniżej przytaczamy szereg wiadomości.

Rok ubiegły zamknęły kasy jugosłowiańskie nadwyżką 144,6 miln. dinarów wkładów. W tymże czasie wkłady w bankach prywatnych wzrosły o 96 miln. din., w PKO o 35,7 miln. i w Państw. Banku Hipot. o 58,1 miln. din. Pocieszającym jest fakt, że wkłady wzrosły również w kasach t. zw. „regulatywnych", tj. na terenie Słowenii i Dalmacji, których rozwój od czasu kryzysu był silnie zahamowany. W końcu roku ogólna suma wkładów wynosiła:

w komunalnych kasach oszczędności	din. 2.539,6 miln.
w Pocztowej Kasie Oszczędności	„ 1.284,7 „
w Państwowym Banku Hipotecznym	„ 1.442,0 „
w bankach prywatnych	„ 8.938,4 „

W przeciwieństwie zatem do stosunków polskich, w Jugosławii znaczną przewagę ma jeszcze bankowość prywatna, co się tłumaczy słabo rozwiniętą siecią kas oszczędności. Sieć ta ulegnie zmniejszeniu wskutek zarządzenia likwidacji Kasy Oszczędności banowiny primorskiej w Splicie.

Sprawozdanie nie podaje cyfr dotyczących aktywów kas w roku ubiegłym, stwierdza jednak, że bolączką kas jest kurczenie się akcji kredytowej i nadmierne pogotowie kasowe, co w połączeniu z dużymi zamrożeniami kredytów rolniczych wpływa ujemnie na rentowność kas.

Działalność Związku w roku ubiegłym skupiała się na staraniach o wydanie prawa o kasach oszczędności. Na skutek różnych nacisków, m. in. ze strony związku miast, prawo to ogłoszono wreszcie w dniu 2 grudnia 1938 (p. „Oszczędność" Nr 1 z r. b.), z takimi jednak błędami czy niedopatrzeniami, że Związek już tego samego dnia wniósł pismo o wprowadzenie poprawek. Chodziło o zmianę dziwacznego przepisu, że suma wkładów w kasie nie może przekraczać dziesięciokrotnej sumy kapitału zakładowego i rezerw. Mimo to starania Związku, jak dotąd, pozostały bez rezultatu, podobnie jak i projekty zmiany innych przepisów.

W dziedzinie organizacyjnej Związek rozwijał nadto żywą propagandę za tworzeniem nowych kas oszczędności, względnie zakładaniem oddziałów kas już istniejących. Akcję tę utrudnia niezmiernie brak statutu wzorowego, który ma być wydany. Związek czynił również starania o utworzenie centrali finansowej dla kas oszczędności.

W dziedzinie akcji propagandowej działalność Związku objawiła się szczególnie z okazji Dnia Oszczędności w po-

staci odezw, plakatów, ulotek, broszur itd. Na uwagę zasługuje również rozpowszechnianie przez Związek skarbonek po domach, kalendarzy itp.

Zwiększyła się działalność informacyjno - publicystyczna Związku, a więc porady i wyjaśnienia udzielane kasom listownie, w okólnikach i na łamach „Vesnika", którego poczytność stale wzrasta. Nie zaniedbywał Związek również łamów prasy codziennej i periodycznej oraz utrzymywał stały kontakt z organizacjami kas za granicą.

Działalność rewizyjna, to dział pracy, który rozwinie się dopiero w przyszłości. Łączy się to z reorganizacją Związku przewidzianą w nowym prawie o kasach, na podstawie statutu, który ma dopiero wydać ministerstwo handlu i przemysłu.

Przegląd prasy

Współzawodnictwo KKO ze spółdzielniami kredytowymi.

W Nr. 12 „*Poradnika Spółdzielni i Czasopisma Spółdzielni Rolniczych*" ukazał się artykuł p. Łop. p. t. „Widoki rozwoju propagandy oszczędności w KKO". Tytuł artykułu nie zupełnie odpowiada treści, gdyż artykuł poświęcony jest sprawie konkurencji KKO ze spółdzielniami kredytowymi.

Autor, który — jak widać — jest doskonale obznajmiony ze sprawami kas komunalnych, wychodzi ze słusznego założenia, że

> „podobny zakres działania spółdzielni oszczędnościowo-pożyczkowych i komunalnych kas oszczędności na jednym i tym samym terenie doprowadzić musi siłą rzeczy do współzawodnictwa. W chwili obecnej współzawodnictwo rozgrywa się w zakresie zdobywania wkładów oszczędnościowych, w przyszłości, może niezbyt dalekiej, współzawodniczyć będą spółdzielnie kredytowe z komunalnymi kasami w zdobywaniu najlepszych pożyczkobiorców".

Szereg momentów przytacza autor, wskazujących, że akcja propagandowa KKO wzrośnie w najbliższym czasie poważnie. W pierwszym rzędzie przyczynić się ma do tego fakt wycofania z KKO przez Z. U. S. ok. 30 milionów zł lokat na skutek utraty charakteru lokat pupilarnych (kasom nie wolno przyjmować lokat instytucyj finansowych i Z. U. S. na książeczki oszczędnościowe) i obniżenia oprocentowania wkładów w KKO. Kasy będą się starały nadrobić tę lukę przez zdobycie nowych wkładów prywatnych. W tym samym kierunku działać będzie zeszłoroczny odpływ wkładów ,który w przeciwieństwie do spółdzielni najsilniej miał dotknąć KKO i PKO, jako instytucje pracujące w dużej mierze z ludnością miejską. P. Łop. przyznaje, że wypadki wrześniowe świadczą o dobrej płynności kas, które całkowicie potrafiły sprostać wypłatom. Wreszcie trzeci moment, to polityka KKO, które nauczone smutnymi doświadczeniami nie chcą rozprowadzać na swe wyłączne ryzyko kredytów celowych z funduszów banków państwowych. Ponieważ, zdaniem autora, trudno przypuścić, aby banki te zgodziły się przejść na system komisu czy umowne delcredere, przeto wiele kas, które w ten sposób dobrowolnie pozbawią się tego źródła płynnej gotówki potrzebnej do akcji kredytowej, więcej wagi przywiązywać będzie do kapitałów pochodzących z wkładów.

Zanim przejdziemy do dalszych wywodów autora, pragnąłby zaznaczyć, że wyłuszczone wyżej momenty wydają mi się słuszne. Nie zgodziłbym się tylko na kolejność ich ujęcia (jeśli kolejność ma iść w parze z ich ważnością) oraz na ich chronologiczność. A więc pierwszy czynnik, wycofywanie przez Z. U. S. lokat z KKO (nawiasem mówiąc, przytoczone przyczyny, jak brak pupilarności, wydają się raczej pretekstem) w gruncie rzeczy odgrywa rolę nieznaczną; o wiele poważniejsze znaczenie ma czynnik odpływu wkładów, który działał i w roku bieżącym, oraz polityka oparcia akcji kredytowej na wkładach oszczędnościowych. Tylko, że ten ostatni czynnik działa już od kilku lat i od kilku lat kasy komunalne rozwinęły energiczną akcję propagandową, uwieńczoną zresztą dobrymi rezultatami. Jest to więc czynnik trwały, który wynika z istotnych zadań KKO. Co się tyczy czynnika drugiego, to niewątpliwie skłoni on kasy do wzmocnienia propagandy, jednakże sądząc z dyskusji na terenach poszczeg. Związków KKO, wysiłki kas pójdą nie tylko w kierunku ilościowych zdobyczy, co raczej w kierunku poprawy jakości, struktury wkładów. „Walka" będzie szła nie tylko o wkłady, ale o wkłady terminowe i wiązane.

> „Nie tylko w zdobywaniu wkładów — ciągnie swe wywody autor — lecz również w udzielaniu kredytów spółdzielnie kredytowe spotykają się z coraz silniejszym współzawodnictwem ze strony kas komunalnych. Najbardziej praktyczne rozgraniczenie działalności kredytowej kas komunalnych i spółdzielni kredytowych mogłyby polegać na przyjęciu zasady, że kasy komunalne powinny udzielać pożyczek większych, długoterminowych, hipotecznych, spółdzielnie zaś powinny zajmować się udzielaniem mniejszych pożyczek krótkoterminowych, o charakterze doraźnym".

Jednak sam autor zdaje sobie sprawę z niemożliwości takiego rozgraniczenia. Stoi temu na przeszkodzie zarówno struktura wkładów KKO, które nie różnią się od wkładów w spółdzielniach, jak i przepisy ograniczające wysokość indywidualnych pożyczek i górną granicę zadłużenia samorządów w KKO. Stąd też, konkluduje autor,

> „nie trudno zgadnąć, że kasy komunalne coraz intensywniej szukać będą kredytobiorców wśród osób prywatnych, stanowiących jedyną zresztą klientelę spółdzielni kredytowych".

Dodajmy, że uchwały ostatniego Kongresu KKO idą właśnie w kierunku popierania drobnych kredytów dla rolnictwa, rzemiosła i handlu.

Autor jednak słusznie jest raczej optymistą. Uważa on, że

> „Każde współzawodnictwo jest dobre, jak długo pozostaje w granicach wymagań dobra powszechnego. Uczciwe współzawodnictwo, szlachetny i umiarkowany wyścig w podnoszeniu jakości i w sumie kosztów świadczonych usług, przyniesie niewątpliwie korzyści jednej i drugiej stronie, a co najważniejsze, przynieść może korzyści wkładcy i kredytobiorcy, dla których instytucje finansowe specjalnie o charakterze społecznym zostały powołane do życia".

Wniosek autora najzupełniej podzielam. Nie mam przy tym — w odniesieniu przynajmniej do KKO — obawy, aby konkurencja wzajemna doprowadzić miała czy to do zbyt liberalnej polityki kredytowej wobec dłużników, czy też do zbyt korzystnych warunków dla wkładców. Natomiast uważam za pożyteczne nawiązanie współpracy między obu typami instytucyj na terenie powiatu i miasta specjalnie w dziedzinie kredytowej.

B. O.

Z książek i wydawnictw

„Mały Rocznik Statystyczny". Warszawa 1939. Nakł. Gł. Urzędu Statystycznego. str. XXII + 424. Cena 1 złoty.

Ukazał się jubileuszowy, dziesiąty rocznik tego niezmiernie pożytecznego wydawnictwa. O zaletach i charakterze „Rocznika" była już niejednokrotnie mowa na łamach „Oszczędności". Wystarczy zresztą przypomnieć, że nakład jego z 2.000 egzemplarzy w pierwszym roku, a 24.000 w roku piątym — rozwinął się do imponującej w naszych stosunkach cyfry 100.000 egzemplarzy w roku ubiegłym. Sam fakt ten świadczy dobitnie o wartości wydawnictwa, które przecież nie należy do sensacyjnych „szlagierów" powieściowych.

Jeśli chodzi o treść nowego „Rocznika", to składa się na nią 601 tablic (w roku ubiegłym 537), a przy tym większość tablic obecnego „Rocznika" jest znacznie bogatsza pod względem tematów i cech w nim zawartych. Widać to najlepiej na dziale XII „Pieniądz i kredyt", który zawiera 55 tablic na 36 stronach, gdy w roku ubiegłym dział ten obejmował 46 tablic i 32 strony. Zwraca uwagę przejrzystość układu tego działu, który dzieli się na następujące części: A. Obieg pieniężny, banki biletowe, stopa procentowa. B. Bilanse instytucji kredytowych i oszczędnościowych. C. Kredyty. D. Wkłady. E. Giełdy i kursy. F. Bilanse płatnicze.

Spośród spraw dotyczących bezpośrednio KKO Rocznik przedstawia: sieć kas i ich oddziałów, bilanse i rachunki strat i zysków (1934 — 1938), bilanse zakładów zastawniczych, kredyty krótkoterminowe, akcja konwersyjna w rolnictwie, wkłady, wkłady i obroty na książeczkach oszczędnościowych, wkłady na książeczkach oszczędnościowych wg województw i wg wysokości wkładów.

W końcu należy dodać, że przybył nowy ciekawy dział, mianowicie „V. Dochód społeczny" zawierający szacunek dochodu społ. (wartości produkcji) w różnych krajach w cyfrach absolutnych i w przeliczeniu na głowę ludności.

B. O.

Ogłoszenia urzędowe

Do Rejestru Handlowego Sądu Okręgowego w Lublinie, Nr A. 18148, wciągnięto 14 lutego 1939 r. następujący wpis:

Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Krasnostawskiego.

Siedzibą Kasy jest m. Krasnystaw.

Zakres działania Kasy stanowi:

1) przyjmowanie w ramach przepisów zawartych w §§ 38 — 54 statutu Kasy na książeczki oszczędnościowe terminowych i bezterminowych wkładów oszczędnościowych; 2) przyjmowanie na imienne książeczki wkładkowe lokat, w szczególności lokat instytucji finansowych i ubezpieczeniowych; 3) otwieranie i prowadzenie rachunków bieżących o saldach kredytowych; 4) udzielanie pożyczek za zabezpieczeniem hipotecznym; 5) udzielanie pożyczek wekslowych i na skrypty dłużne z podpisami na wekslu lub skrypcie co najmniej trzech osób majątkowo odpowiedzialnych, przy czym warunek ten nie dotyczy pożyczek udzielanych osobom prawa publicznego; 6) udzielanie pożyczek pod zastaw:

a) książeczek oszczędnościowych, wystawionych przez komunalne kasy oszczędności, Pocztową Kasę Oszczędności, banki państwowe i komunalne i Galicyjską Kasę Oszczędności,

b) papierów wartościowych, posiadających bezpieczeństwo prawne (pupilarne) i akcji Banku Polskiego do wysokości 75% wartości giełdowej lub targowej, nie wyżej jednak ich wartości imiennej,

7) udzielanie kredytów w rachunkach bieżących, zabezpieczonych hipotecznie, papierami wartościowymi, bądź też w inny sposób, ustalony w regulaminie o którym mowa w § 37 statutu, 8) dyskontowanie weksli, posiadających charakter krótkoterminowy i pochodzących z obrotu gospodarczego oraz zaopatrzonych co najmniej w dwa podpisy osób odpowiedzialnych majątkowo, 9) dyskontowanie nie wcześniej, jak na sześć miesięcy przed terminem płatności wypowiedzianych lub wylosowanych papierów procentowych, wymienionych wyżej w p. 6 oraz kuponów od tych papierów, 10) załatwianie na zlecenie i rachunek osób trzecich inkasa weksli i innych dokumentów, 11) kupno i sprzedaż na rachunek osób trzecich papierów wartościowych, przy czym kupna dokonywa się po złożeniu potrzebnej gotówki, a sprzedaży po dostarczeniu papierów wartościowych 12) kupno i sprzedaż na rachunek własny papierów o stałym oprocentowaniu posiadających bezpieczeństwo prawne (pupilarne), akcji Banku Polskiego oraz akcyj i udziałów banków komunalnych, 13) redyskontowanie posiadanych przez Kasę weksli w państwowych i komunalnych instytucjach finansowych oraz w Banku Polskim, 14) zastawianie własnych papierów wartościowych i własnych wierzytelności hipotecznych, 15) zaciąganie pożyczek po uzyskaniu zezwolenia Władzy Nadzorczej, 16) umieszczanie wolnej gotówki:

a) w bankach państwowych i komunalnych, w Banku Polskim, w Pocztowej Kasie Oszczędności tudzież w Galicyjskiej Kasie Oszczędności oraz w komunalnych kasach oszczędności za zgodą związku kas oszczędności,

b) w biletach i bonach skarbowych oraz w asygnatach kasowych Banku Gospodarstwa Krajowego,

17) nabywanie i budowanie nieruchomości za zezwoleniem Władzy Nadzorczej dla własnego użytku z funduszu zasobowego i o szczególnym przeznaczeniu oraz z funduszu emerytalnego, 18) nabywanie nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym w poszukiwaniu pretensji kasy, oraz sprzedaż tych nieruchomości, 19) dokonywanie przekazów i przelewów krajowych oraz wystawianie przekazów i akredytyw na instytucje kredytowe, w których komunalnym kasom oszczędności wolno lokować fundusze, w granicach posiadanych przez klienta w Kasie funduszów, 20) przyjmowanie na przechowanie papierów wartościowych i innych walorów, 21) wynajmowanie schowków w skarbcu lub w szafach bezpieczeństwa, 22) nabywanie wierzytelności hipotecznych, zabezpieczonych w sposób określony w § 34 statutu oraz pozbywanie własnych wierzytelności hipotecznych.

Kapitał zakładowy wynosi 100.000 zł. Dyrekcję Kasy stanowią: Władysław Walerian Jan Wolski — dyrektor zarządzający, Józef Szmals — zastępca dyrektora zarządzającego i Emil Lewicki — członek dyrekcji. Dyrektor zarządzający reprezentuje Kasę wobec wszystkich władz, urzędów,

instytucji i osób. Dokumenty mocą których Kasa zaciąga zobowiązania wobec osób trzecich oraz pełnomocnictwa upoważniające do zaciągania takich zobowiązań i do działania w imieniu Kasy, powinny być zaopatrzone pieczęcią Kasy i podpisane przez dwie osoby, wchodzące w skład Dyrekcji lub przez osoby, upoważnione do podpisywania za Kasę, koniecznym jest jednak zawsze podpis dyrektora zarządzającego lub podpis jego zastępcy w przypadkach określonych w § 21 ust. 3 statutu Kasy.

Pismami do ogłoszeń są czasopisma „Lubelski Dziennik Wojewódzki" i „Oszczędność" dwutygodnik w Warszawie.

Do Rejestru Handlowego Sądu Okręgowego w Lublinie, Nr A. 18149, wciągnięto 14 lutego 1939 roku, następujący wpis:

Komunalna Kasa Oszczędności powiatu Lubelskiego.

Siedzibą Kasy jest m. Lublin, ul. Kapucyńska Nr 4.

Zakres działania Kasy stanowi: 1) przyjmowanie w ramach przepisów zawartych w §§ 38 — 54 statutu Kasy na książeczki oszczędnościowe terminowych i bezterminowych wkładów oszczędnościowych; 2) przyjmowanie na imienne książeczki wkładkowe lokat, w szczególności lokat instytucji finansowych i ubezpieczeniowych; 3) otwieranie i prowadzenie rachunków bieżących o saldach kredytowych; 4) udzielanie pożyczek za zabezpieczeniem hipotecznym; 5) udzielanie pożyczek wekslowych i na skrypty dłużne z podpisami na wekslu lub skrypcie co najmniej trzech osób majątkowo odpowiedzialnych, przy czym warunek ten nie dotyczy pożyczek udzielanych osobom prawa publicznego; 6) udzielanie pożyczek pod zastaw:

a) książeczek oszczędnościowych, wystawionych przez komunalne kasy oszczędności, Pocztową Kasę Oszczędności, banki państwowe i komunalne i Galicyjską Kasę Oszczędności,

b) papierów wartościowych, posiadających bezpieczeństwo prawne (pupilarne) i akcji Banku Polskiego do wysokości 75% wartości giełdowej lub targowej, nie wyżej jednak ich wartości imiennej;

7) udzielanie kredytów w rachunkach bieżących, zabezpieczonych hipotecznie, papierami wartościowymi, bądź też w inny sposób, ustalony w regulaminie o którym mowa w § 37 statutu, 8) dyskontowanie weksli, posiadających charakter krótkoterminowy i pochodzących z obrotu gospodarczego oraz zaopatrzonych co najmniej w dwa podpisy osób odpowiedzialnych majątkowo; 9) dyskontowanie nie wcześniej, jak sześć miesięcy przed terminem płatności wypowiedzianych lub wylosowanych papierów procentowych, wymienionych wyżej w p. 6 oraz kuponów od tych papierów; 10) załatwianie na zlecenie i rachunek osób trzecich inkasa weksli i innych dokumentów; 11) kupno i sprzedaż na rachunek osób trzecich papierów wartościowych, przy czym kupna dokonywa się po złożeniu potrzebnej gotówki, a sprzedaży po dostarczeniu papierów wartościowych; 12) kupno i sprzedaż na rachunek własny papierów o stałym oprocentowaniu posiadających bezpieczeństwo prawne (pupilarne), akcji Banku Polskiego, oraz akcyj i udziałów banków komunalnych; 13) redyskontowanie posiadanych przez Kasę weksli w państwowych i komunalnych instytucjach finansowych oraz w Banku Polskim; 14) zastawianie własnych papierów wartościowych i własnych wierzytelności hipotecznych; 15) zaciąganie pożyczek po uzyskaniu zezwolenia Władzy Nadzorczej; 16) umieszczanie wolnej gotówki:

a) w bankach państwowych i komunalnych, w Banku Polskim, w Pocztowej Kasie Oszczędności tudzież w Galicyjskiej Kasie Oszczędności oraz w komunalnych kasach oszczędności za zgodą Związku kas oszczędności,

b) w biletach i bonach skarbowych oraz w asygnatach kasowych Banku Gospodarstwa Krajowego,

17) nabywanie i budowanie nieruchomości za zezwoleniem Władzy Nadzorczej dla własnego użytku z funduszu zasobowego i o szczególnym przeznaczeniu oraz z funduszu emerytalnego, 18) nabywanie nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym w poszukiwaniu pretensji kasy, oraz sprzedaż tych nieruchomości, 19) dokonywanie przekazów i przelewów krajowych oraz wystawianie przekazów i akredytyw na instytucje kredytowe, w których komunalnym kasom oszczędności wolno lokować fundusze, w granicach posiadanych przez klienta w Kasie funduszów, 20) przyjmowanie na przechowanie papierów wartościowych i innych walorów, 21) wynajmowanie schowków w skarbcu lub w szafach bezpieczeństwa, 22) nabywanie wierzytelności hipotecznych, zabezpieczonych w sposób określony w § 34 statutu oraz pozbywanie własnych wierzytelności hipotecznych.

Udzielono łącznej prokury Lucjanowi Pasławskiemu i Janinie Dobrowolskiej z prawem podpisywania przez każdego w imieniu firmy łącznie z dyrektorem zarządzającym lub jego zastępcą w wypadkach, określonych w § 21 ust. 3 statutu kasy.

Kapitał zakładowy Kasy wynosi 300.000 złotych. Dyrekcję kasy stanowią: Tadeusz Hajnrych — dyrektor zarządzający, Czesław Busiewicz — zastępca dyrektora zarządzającego i Józef Larkowski — członek dyrekcji.

Dyrektor zarządzający reprezentuje Kasę wobec wszystkich władz, urzędów, instytucyj i osób. Dokumenty mocą których Kasa zaciąga zobowiązania wobec osób trzecich oraz pełnomocnictwa upoważniające do zaciągania takich zobowiązań i do działania w imieniu Kasy, powinny być zaopatrzone pieczęcią Kasy i podpisane przez dwie osoby, wchodzące w skład Dyrekcji lub przez osoby, upoważnione do podpisywania za Kasę, koniecznym jest jednak zawsze podpis dyrektora zarządzającego lub podpis jego zastępcy w przypadkach określonych w § 21 ust. 3 statutu Kasy.

Pismami do ogłoszeń są czasopisma „Lubelski Dziennik Wojewódzki" i „Oszczędność" dwutygodnik w Warszawie.

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI POWIATU KRZEMIENIECKIEGO W KRZEMIEŃCU

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1938 R.

Stan czynny

	W wal. obc Zł	Zł	Zł
1. Kasa i sumy do dyspozycji			
a) gotowizna		10.120,29	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		10.976.19	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		114.622.00	
d) pozostałość w innych K. K. O.			
e) bony inwestycyjne			135.718,48
2. Kupony			
3. Waluty obce	—		
4. Papiery wartościowe			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		51.140 C0	
c) listy zastawne i obligacje			
d) obligacje związków komunalnych			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych		2.630.00	53.770,00
5. Banki i K. K. O. Loro			
6. Banki i K. K. O. Nostro			776.44
7. Weksle zdyskontowane (72 kont)			84.906.94
8. Pożyczki wekslowe (1820 kont)			335.179,36
9. Weksle protestowane			
a) pochodzące z dysk. i poż. wekslowych (368 kont)		53.411.97	
b) poch. z innych kredytów (... kont)			58.411,97
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu:			
a) zabezp. papierami wart. (... kont)			
b) zabezpieczone hipoteką (20 kont)		52.158,05	
c) zabezp. innymi wartośc. (... kont)			52.158,05
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wartościowych książeczek oszczędności (25 kont)		4.169,00	
b) innych wartości (kont)			
c) pożyczki zakładu zastawn. (... kont)			4.169.00
12. Pożyczki na skrypty dłużne (... kont)			
13. Pożyczki hipoteczne (10 kont)			46.059,00
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdzonych przez Komitet Konwersyjny Banku Akceptac. (264 kont)			117 832,65
15. Odsetki zaległe			9.440,13
16. Nieruchomości			1.820,00
17. Ruchomości			1 238 50
18. Różne			10.6,6.38
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			518,69
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			
Razem			912.675,59
21. Depozyty			346.847,00
22. Udzielone gwarancje			
23. Inkaso			161.059,67
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego			
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego			
Ogółem			1.420.582,26

Stan bierny

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kapitał zakładowy			90 000,00
2. Fundusz zasobowy			6.124,00
3. Fundusze specjalne			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			2.401,75
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			36.40
6. Wkłady oszczędn. instytucyj państwowych, samorządowych i in. prawno-publ.			
a) bezterminowe (8 kont)		278.419,13	
b) terminowe (1 kont)		20.847,04	299.266,17
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno-prywatnych			
a) bezterminowe (828 kont)		309.582,40	
b) terminowe do 3 mies. (1 kont)		3.005,00	
c) terminowe ponad 3 mies. i warunkowe (3 k.)		31.707,96	344.295,36
8. Rachunki bieżące (czekowe, przekazowe itp.)			
a) instytucyj państw., samorząd., i innych prawno-publ. (15 kont)		73.878,56	
b) osób fizycznych i prawno-prywatnych (116 kont)		51.407.61	125.286,17
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe			3.283,53
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach Państwowych			
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.			
d) w innych instytucjach kredytowych			
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac.			
13. Zastaw papierów wartościowych			
14. Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe		32.750,00	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje			32.750,00
15. Banki i K. K. O. Loro			
16. Banki i K. K. O. Nostro			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			
19. Różne			584.18
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr.)			7.330,45
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy		1.316,72	1 316 72
Razem			912.675,59
22. Różni za depozyty			346.847,00
23. Zobowiązania z tytułu udziel. gwarancyj			
24. Różni za inkaso			161.059,67
25. Bank Akceptacyjny			
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem			1.420.582,26

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1938 ROK.

Straty.

	Zł	Zł
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędnościowych	25 673,16	
b) od rachunków bieżących	4.943.00	
c) od redyskonta weksli	280 29	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	583,10	
e) różne inne		31.479,55
2. Prowizje wypłacone		88,12
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	28.194,35	
b) świadczenia socjalne	2.466,09	
c) wydatki rzeczowe	10.915,60	41.576,04
4. Podatki i opłaty skarbowe		210,05
5. Amortyzacja		
a) nieruchomości	36.40	
b) ruchomości	790,00	826,40
6. Odpisy na dłużnikach		2.559 36
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartośc.		
9. Różne		600,00
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego		611,25
11. Nadwyżka		1.316,72
Razem		79 267,49

Zyski.

	Zł	Zł
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	41.763,47	
b) od rachunków bieżących	6.888,54	
c) od pożyczek terminowych na zastaw		
d) od pożyczek na skrypty dłużne		
e) od pożyczek i wierzytelności hipot.	695.67	
f) od papierów wartościowych	4 144 09	
g) od K. K. O. i Banków	1.493 18	
h) różne inne	5.118 49	60.103,44
2. Prowizje pobrane		11.758,33
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		611.25
5. Dochód netto z nieruchomości		160,12
6. Odzyskane straty		1.557,52
7. Opłaty na koszty administracji		4.576.83
8. Różne dochody		500,00
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem		79 267 49

Buchalter: (—) W. Zdziebłowski

Dyrekcja Kasy:
Dyrektor Zarządzający: (—) A. Boczkowski
Zastępca Dyr. Zarządz.: (—) W. Zdziebłowski
Członek Dyrekcji: (—) A. Tkaczyński

Komisja Rewizyjna:
(—) B. Serafinowicz
(—) A. Czaplicki
(—) A. Pecold

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI POWIATU KOSTOPOLSKIEGO W KOSTOPOLU

Stan czynny. **Bilans roczny netto na dzień 31 grudnia 1938 r.** Stan bierny.

Stan czynny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kasa i sumy do dyspozycji			
a) gotowizna		1.324,96	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		17.358,16	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		1.204,00	
d) pozostałość w innych K. K. O.			
e) bony inwestycyjne			19.887.12
2. Kupony			
3 Waluty obce			
4. Papiery wartościowe			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		7.918,68	
c) listy zastawne i obligacje			
d) obligacje związków komunalnych			
e) akcje B-ku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych		4.000 00	11.918,68
5. Banki i K. K. O. Loro			
6. Banki i K. K. O. Nostro			
7. Weksle zdyskontowane (83 kont)			23 453,00
8. Pożyczki wekslowe (1026 kont)			126.364.14
9. Weksle protestowane			
a) pochodzące z dysk. i poż. wekslowych (363 kont)		27.184,35	
b) pochodzące z innych kredytów (... kont)			27.184,35
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu			
a) zabezpieczone papierami wartościowymi (... kont)			
b) zabezpieczone hipoteką (kont)			
c) zabezp. innymi wartośc. (... kont)			
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wartościowych i książeżeczek oszczędności (262 kont)		27.278,20	
b) innych wartości			
c) pożyczki zakładu zastawn. (... kont)			27.278,20
12. Pożyczki na skrypty dłużne (... kont)			
13. Pożyczki hipoteczne (... kont)			
14. Należności z tyt. układów konwers. zatwierdzonych przez Komitet Konwers. Banku Akceptacyjnego (285 kont)			87.084,00
15. Odsetki zaległe			4.949,18
16. Nieruchomości			21.000,00
17. Ruchomości			2.012,00
18. Różne			2.246,08
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			1.486,85
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych		11.6[illegible]8.05	
b) za rok sprawozdawczy		17.643,71	29.331,76
Razem			384.195,36
21. Depozyty			175.637,63
22. Udzielone gwarancje			
23. Inkaso			66.806.12
24. Różni za n/akcepty.			31.450,00
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego			
Ogółem			658.089 11

Stan bierny.

	W wal. obc Zł	Zł	Zł
1. Kapitał zakładowy			50 000.00
2. Fundusz zasobowy			3.091,26
3. Fundusze specjalne			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			347,05
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			1.470,00
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno - publicznych			
a) bezterminowe (3 kont)		68 182,38	
b) terminowe (... kont).			68.182,38
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno - prywatnych			
a) bezterminowe (1666 kont).		64 135,73	
b) terminowe do 3 mies. (... kont)			
c) terminowe ponad 3 mies. i warunkowe (... kont)			64 135,73
8. Rachunki bieżące (czek., przek. it.p.)			
a) instytucyj państw., samorząd. i innych prawno-publ. (7 kont)		18.776,00	
b) osób fizycznych i prawno-prywatnych (56 kont)		32 862 25	51 638,25
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe			630.60
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach Państwowych		6.285 00	
c) w Bankach Komunalnych i K.K.O.			
d) w innych instytucjach kredytowych.			6.285,00
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac.			
13. Zastaw papierów wartościowych			
14. Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe		123.808,34	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje		10 609 35	134.417,69
15. Banki i K. K. O. Loro			
16. Banki i K. K. O. Nostro			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			
19. Różne			1 064,39
20. Sumy przech. (rozlicz. międzyokr.)			2.933,01
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			
Razem			384.195,36
22. Różni za depozyty			175.637.63
23. Zobowiązania z tyt. udziel. gwarancyj			
24. Różni za inkaso			66 806,12
25. Nasze akcepty			31.450,00
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem			658.089,11

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1938 ROK.

Straty

	Zł	Zł
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędnościowych	4 577 60	
b) od rachunków bieżących	1.796,11	
c) od redyskonta weksli	620,10	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	7.721,76	
e) różne inne	62 76	14.778,33
2. Prowizje wypłacone		85,93
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	16.240 29	
b) świadczenia socjalne	1.497.49	
c) wydatki rzeczowe	3.226,88	20.954,66
4. Podatki i opłaty skarbowe		73.72
5. Amortyzacja		
a) nieruchomości.	315,00	
b) ruchomości	180,58	495,58
6. Odpisy na dłużnikach		20.878,33
7. Różnice kursowe na rach. w wal. obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartościowych		
9. Różne		1.263,77
10. Dotacja na rzecz funduszu wyrównaw.		236,97
11. Nadwyżka		
Razem		58.777,29

Zyski.

	Zł	Zł
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	22.155,74	
b) od rachunków bieżących		
c) od pożyczek terminowych na zastaw	2.666.43	
d) od pożyczek na skrypty dłużne		
e) od pożyczek i wierzyteln. hipotecznych		
f) od papierów wartościowych	465,00	
g) od K. K. O. i Banków	80,29	
h) różne inne	3.052.89	28.420,35
2. Prowizje pobrane		5.163 08
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		236 97
5. Dochód netto z nieruchomości		1.493 00
6. Odzyskane straty		1.120,12
7. Opłaty na koszty administracji		2.439,81
8. Różne dochody		2 260,25
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		17.643,71
Razem		58.777 29

Buchalter: (—) Czesław Trelewicz

Komisja Rewizyjna:
Przewodniczący: (—) Lewczuk Karol
Członkowie: (—) Kozak Zenobiusz
(—) Krot Ulian

Dyrekcja:
Dyrektor Zarządzający: (—) Karpowicz Konstanty
Zastępca Dyrektora: (—) Lenczowski Lucjan
Członek Dyrekcji: (—) Szewczykiewicz Józef

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI POWIATU SZCZUCZYŃSKIEGO W GRAJEWIE

Stan czynny. **BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1938 R.** Stan bierny.

Stan czynny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kasa i sumy do dyspozycji			
a) gotowizna		13 649.10	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		25.427,00	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		13.460,00	
d) pozostałość w innych K. K. O.			
e) bony inwestycyjne			52 536,10
2. Kupony			
3. Waluty obce			11.517,63
4. Papiery wartościowe 1)			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		24.650,70	
c) listy zastawne i obligacje			
d) obligacje związków komunalnych			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych		2.539,26	27.189,96
5. Banki i K. K. O. Loro			
6. Banki i K. K. O. Nostro			
7. Weksle zdyskontowane (... kont)			
8. Pożyczki wekslowe (1079 kont)			250.332,50
9. Weksle protestowane			
a) pochodzące z dysk. i poż. wekslowych (19 kont)		4 607,73	
b) pochodzące z innych kredytów (... k.)			4.607,73
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu			
a) zabezp. papierami wart. (... kont)			
b) zabezpieczone hipoteką (2 kont)		3 619,73	
c) zabezpiecz. innymi wartośc. (3 kont)		60.251,18	63.870,91
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wart. i książeczek oszczędności (72 kont)		20.507,24	
b) innych wartości			
c) pożyczki zakładu zastawniczego			20.507,24
12. Pożyczki na skrypty dłużne (5 kont).			21.845,00
13. Pożyczki hipoteczne (... kont)			
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdz. przez Komitet Konw. Banku Akceptacyjnego (64 kont)			24.442,70
15. Odsetki zaległe			
16. Nieruchomości			
17. Ruchomości			2 400,00
18. Różne			1.348.41
19. Sumy przech. (rozliczenia międzyokr.)			
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			
Razem			480.598,18
21. Depozyty			54.560,43
22. Udzielone gwarancje			63.000,00
23. Inkaso			22.053,18
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego			
25. Zabezpieczenia z tyt. układów konkers.			
Ogółem			620 211,79

Stan bierny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kapitał zakładowy			50.000,00
2. Fundusz zasobowy			6.099,35
3. Fundusze specjalne			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			2.484,98
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno-publicznych			
a) bezterminowe (2 kont)		98.932,88	
b) terminowe (2 kont)		61.004,72	159 937,60
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno - prywatnych			
a) bezterminowe (977 kont)		103,607.52	
b) terminowe do 3 mies. (6 kont)		25.321,57	
c) terminowe ponad 3 miesiące i warunkowe (5 kon)t		9.171,65	138.100,74
8. Rachunki bieżące			
a) instytucyj państw., samorz. i innych prawno-publ. (3 kont)		8.935,91	
b) osób fizycznych i prawno - prywatnych (20 kont)		10.408,23	19.344,14
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe			3.357,85
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach Państwowych		12.409.50	
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.			
d) w innych instytucjach kredytowych			12.409,50
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac.			
13. Zastaw papierów wartościowych			
14. Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe		71.242,54	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje			71.242,54
15. Banki i K. K. O. Loro			
16. Banki i K. K. O. Nostro			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			
19. Różne			7.745,42
20. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			4.249,90
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy		5.626,16	5.626,16
Razem			480.598,18
22. Różni za depozyty			54.560,43
23. Zobowiązania z tyt. udz. gwarancyj			63.000,00
24. Różni za inkaso			22.053,18
25. Bank Akceptacyjny			
26. Różni za zabezp. z tyt. układ. konw.			
Ogółem			620.211,79

1) W tym papiery wartościowe Funduszu zasobowego zł 15.000,—.

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW za 1938 rok.

Straty.

	Zł	Zł
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędnościowych	8.681,40	
b) od rachunków bieżących.	169,33	
c) od redyskonta weksli	2.407,46	
d) od zastawu pap. i od kredyt. udz. Kasie	2.329,44	
e) różne inne		13.587,63
2. Prowizje wypłacone		489,73
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	18.839,00	
b) świadczenia socjalne	1.563,51	
c) wydatki rzeczowe	9.173 07	29.575,58
4. Podatki i opłaty skarbowe		
5. Amortyzacja		
a) nieruchomości		
b) ruchomości	1.010,00	1.010,00
6. Odpisy na dłużnikach		145,35
7. Różnice kursowe na rach. w wal. obcych		
8. Różnice kursowe na pap. wartościowych		0.74
9. Różne		
10. Dotacja na rzecz funduszu wyrównaczego		
11. Nadwyżka		5.626,16
Razem		50.435,19

Zyski.

	Zł	Zł
1. Odsetki pobrane i dopis.		
a) od weksli	24.617,36	
b) od rachu. bież. i pożyczek komunaln.	4,201,15	
c) od pożyczek terminowych na zastaw		
d) od pożyczek na skrypty dłużne	675,01	
e) od pożyczek i wierzytelności hipotecz.	831.12	
f) od papierów wartościowych	1.730,62	
g) od K. K. O. i Banków	104,61	
h) różne inne (odsetkowa pomoc Skarbu Państwa	982.04	33.141,91
2. Prowizje pobrane		11.762,07
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		3.306,46
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		2 085,00
5. Dochód netto z nieruchomości		139,75
6. Odzyskane straty		
7. Opłaty na koszty administracji		
8. Różne dochody		
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem		50.435 19

Dyrekcja:
Dyrektor Zarządzający: (—) Bronisław Nosowicz
Zastępca Dyrektora-Buchalter: (—) Michał Wasiluk
Członek Dyrekcji: (—) Stanisław Kuczyński

Komisja Rewizyjna:
Przewodniczący: (—) Stanisław Borys
Członkowie: (—) Marian Kulik
(—) Maksymilian Nowicki

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI POWIATU RAWSKIEGO W RAWIE MAZOWIECKIEJ

Bilans roczny netto na dzień 31 grudnia 1938 roku.

Stan czynny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kasa i sumy do dyspozycji			
a) gotowizna		22 884,47	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		7 768,83	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		75.210,05	
d) pozostałość w innych K. K. O. .			
e) bony inwestycyjne			105.863,35
2. Kupony			
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe 1)			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		16.207 82	
c) listy zastawne i obligacje . . .		818,10	
d) obligacje związków komunalnych			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych . .		12.753,00	29.778,92
5. Banki i K. K. O. Loro			
6. Banki i K. K. O. Nostro . . .			
7. Weksle zdyskontowane (24 kont) . .			21.083,34
8. Pożyczki wekslowe (1275 kont) . .			223.127,15
9. Weksle protestowane			
a) poch. z dysk. i poż. weksl. (85 kont)		15 959,75	
b) poch. z innych kredytów (... kont)			15.959,75
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu:			
a) zabezp. papierami wart. (... kont) .			
b) zabezpieczone hipoteką (... kont) .			
c) zabezpiecz. innymi wartośc. (1 kont)		5.053,76	5.053 76
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności (13 kont) . . .		1.168,00	
b) innych wartości (... kont) . .			
c) pożyczki zakładu zastawn. (... kont)			1.168,00
12. Pożyczki na skrypty dłużne (6 kont)			86.756,60
13. Pożyczki hipoteczne (... kont) . .			
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdzonych przez Komitet Konwersyjny Banku Akceptac. (217 kont) .			399.866,89
15. Odsetki zaległe			36.035,23
16. Nieruchomości			37.699,16
17. Ruchomości			3.871,35
18. Różne			6,592,74
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			4.624,16
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy . . .			
Razem . .			977.480,40
21. Depozyty			26.410,14
22. Udzielone gwarancje			66,705,00
23. Inkaso			72 814,03
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego . .			200.307,00
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego . .			
Ogółem . .			1.343.716,57

Stan bierny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kapitał zakładowy			100.000,00
2. Fundusz zasobowy			34.170,72
3. Fundusze specjalne			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości .			600,00
6. Wkłady oszczędn. instytucyj państwowych, samorządowych i in. prawno-publ.			
a) bezterminowe (13 kont) . . .		6.203 17	
b) terminowe (1 kont)		11.342,70	17.545,87
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno-prywatnych			
a) bezterminowe (3.312 kont) . .		161.414,99	
b) terminowe do 3 mies. (57 kont) .		117.756,55	
c) termin. ponad 3 m. i warunk. (... k.)			279.171,54
8. Rachunki bieżące (czekowe, przekazowe itp.)			
a) instytucyj państw., samorząd., i innych prawno-publ. (7 kont) . .		64.774,67	
b) osób fizycznych i prawno-prywatnych (29 kont)		25.066,28	89.840,95
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe			675,00
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach Państwowych . . .		121.506,00	
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.		79.828,00	
d) w innych instytucjach kredytowych .			201,334,00
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac. .			183.445,00
13. Zastaw papierów wartościowych .			
14. Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe . . .		26.705,00	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje			26.705,00
15. Banki i K. K. O. Loro			
16. Banki i K. K. O. Nostro . . .			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			22.783,10
19. Różne			6.900,20
20. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe),			11.645,92
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy . . .		2.663,10	2.663,10
Razem . .			977.480,40
22. Różni za depozyty			26.410,14
23. Zobowiązania z tytułu udziel. gwarancyj			66.705,00
24. Różni za inkaso			72.814,03
25. Bank Akceptacyjny			200.307,00
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem . .			1.343.716 57

1) W tym papiery wartościowe Funduszu zasobowego zł 3.191,—.

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1938 R.

Straty

	Zł	Zł
1. Odsetki wypłacone i dopisane . . .		
a) od wkładów oszczędnościowych . .	13 013,45	
b) od rachunków bieżących. . . .	1.229,80	
c) od redysk. weksli i akcept. B-ku Akcept.	21.196,07	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	154 00	
e) różne inne	627,74	36.221.06
2. Prowizje wypłacone		288,23
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	18.692.10	
b) świadczenia socjalne	1.458,70	
c) wydatki rzeczowe i prop. oszczędn. .	5.500,24	25.651,04
4. Podatki i opłaty skarbowe		256 25
5. Amortyzacja		
a) nieruchomości	300.00	
b) ruchomości	400,00	700,00
6. Odpisy na dłużnikach		280 35
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartośc. .		
9. Różne		2.199,60
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego .		
11. Nadwyżka		2.663,10
Razem .		68.259,63

Zyski

	Zł	Zł
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli.	21.588,16	
b) od rachunków bieżących. . . .	492,60	
c) od pożyczek terminowych na zastaw .	24,35	
d) od ukł. konwers. i poż. kom. skonwert.	24.894,75	
e) od pożyczek i wierzytelności hipoteczn.		
f) od papierów wartościowych . . .	1.202,17	
g) od K. K. O. i Banków i Pomoc Skarbu Państwa	12.289,73	
h) różne inne	1.737,38	62.229,14
2. Prowizje pobrane.		1.713,56
3. Różnice kursowe na rach. w wal. obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc. .		
5. Dochód netto z nieruchomości . . .		18,76
6. Odzyskane straty		57,90
7. Opłaty na koszty administracji . .		4.240,27
8. Różne dochody		
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem . .		68.259,63

Buchalter: (—) Ewa Kubacka

Dyrektor Zarządzający: (—) A. Rosse
Zastępca Dyrektora: (—) L. Lisicki
Członek Dyrekcji: (—) W. Kempa

Przewodniczący Komisji Rewizyjnej: (—) F. Wawer
Członkowie: (—) M. Olszewski
(—) J. Zgliński
(—) Antoni Dziubiński

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI POWIATU LIDZKIEGO W LIDZIE

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1938 R.

Stan czynny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kasa i sumy do dyspozycji			
a) gotowizna		30.908,53	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		30.473,03	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych . . .		88.544,00	
d) pozostałość w innych K. K. O. .			
e) bony inwestycyjne			149.925,56
2. Kupony			
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		22.351,29	
c) listy zastawne i obligacje . . .			
d) obligacje związków komunalnych .			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udz. w Bankach Komunalnych . . .		2.164,00	24.515,29
5. Banki i K. K. O. Loro			
6. Banki i K. K. O. Nostro . . .			
7. Weksle zdyskontowane (152 kont) .			123 273,83
8. Pożyczki wekslowe (1325 kont) . .			271,205,10
9. Weksle protestowane			
a) poch. z dysk. i poż. weksl. (112 k.)		14.291,77	
b) poch. z innych kredytów (... kont)			14.291,77
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu			
a) zabezp. papierami wartośc. (... kont)			
b) zabezpieczone hipoteką (... kont) .			
c) zabezp. innymi wartośc. (... kont)			
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności (186 kont) . . .		20.740,09	
b) innych wartości (... kont) . .			
c) pożyczki zakł. zastawn. (... kont) .			20.740,09
12. Pożyczki na skrypty dłużne (1 kont) .			12.592,86
13. Pożyczki hipoteczne (... kont) . .			
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdzonych przez Komitet Konwersyjny Banku Akcept. (511 kont) .			239.201,85
15. Odsetki zaległe			1.370,50
16. Nieruchomości			
17. Ruchomości			3.687,15
18. Różne			11.455,44
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe			2.790,45
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych		4.211,62	
b) za rok sprawozdawczy . . .			4,211,62
Razem . .			879.261,51
21. Depozyty			122.464,87
22. Udzielone gwarancje			
23. Inkaso			101.504,80
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego . .			
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego . .			
Ogółem. .			1.103.231,18

Stan bierny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kapitał zakładowy			50.000,00
2. Fundusz zasobowy			524,17
3. Fundusze specjalne			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości .			
6. Wkłady oszczędnościowe instytucyj państwowych, samorządowych i innych prawno-publicznych			
a) bezterminowe (7 kont) . . .		2.571,65	
b) terminowe (2 kont)		70.908,65	73.480,30
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno-prywatnych			
a) bezterminowe (1407 kont). . .		187.204,22	
b) terminowe do 3 mies. (324 kont) .	1.287,14	109.663.63	
c) terminowe ponad 3 miesiące i warunkowe (270 kont)	651,05	183.495,75	480.363,60
8. Rachunki bieżące (czek., przekaz. itp.)			
a) instytucyj państw., samorząd. i innych prawno-publ. (3 kont) . .		46.878.32	
b) osób fizycznych i prawno-prywatnych (88 kont)		55.200,94	102.079,26
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe			1 310,00
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach państwowych . .		37.135,00	
c) w Bankach Komunalnych i K.K.O.			
d) w innych inst. kred. (kred. rzem.)			37.135,00
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptac.			
13. Zastaw papierów wartościowych . .			
14. Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe . . .		118.553,34	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje			118.553,34
15. Banki i K. K. O. Loro			
16. Banki i K. K. O. Nostro . . .			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne . . .			
19. Różne			4.376,06
20. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			9.985,49
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy . . .		1.454,29	1.454,29
Razem. .	1.938,19		879.261,51
22. Różni za depozyty			122.464,87
23. Zobowiązania z tytułu udzielonych gwar.			
24. Różni za inkaso			101.504,80
25. Bank Akceptacyjny			
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem. .	1.938,19		1.103.231,18

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1938 R.

Straty.

	Zł	Zł
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędnościowych . .	21.314,00	
b) od rachunków bieżących . . .	1.246,32	
c) od redyskonta weksli	2.141,41	
d) od zastawu papierów i od kredytów udzielonych Kasie	8.652 80	
e) różne inne	107,77	33.462,30
2. Prowizje wypłacone		298,77
3. Koszty administracyjne:		
a) wydatki osobowe	24.473,15	
b) świadczenia socjalne	1.887,59	
c) wydatki rzeczowe	9.176,73	35.537,47
4. Podatki i opłaty skarbowe . . .		87,77
5. Amortyzacja		
a) nieruchomości		
b) ruchomości	689,27	689.27
6. Odpisy na dłużnikach		10.601,85
7. Różnice kursowe na rach. w wal. obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartośc. .		
9. Różne		860,50
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego .		
11. Nadwyżka		1.454 29
Razem. .		82.992,22

Zyski.

	Zł	Zł
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	39.834,80	
b) od rachunków bieżących . . .		
c) od pożyczek terminowych na zastaw .	2.002,60	
d) od poż. na skrypty dłużne . . .	764,40	
e) od pożyczek i wierzytelności hipotecz.		
f) od papierów wartościowych . . .	1.095,73	
g) od K. K. O. i Banków	2.356,47	
h) różne inne	17.699,05	63,753.05
2. Prowizje pobrane		2.584,20
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		783,48
5. Dochód netto z nieruchomości . . .		
6. Odzyskane straty		2.841,86
7. Opłaty na koszty administracji . .		12.893 81
8. Różne dochody		135,82
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem. .		82.992,22

Buchalter: (—) Wł. Doroszkiewicz

Komisja Rewizyjna:
W/z Przewodniczący: (—) Stanisław Miksza
Członkowie: (—) Stanisław Grzeszkowiak
(—) Włodzimierz Popiel

Dyrekcja:
Dyrektor Zarządzający: (—) Edward Wojtuszkiewicz
Zast. Dyr. Zarządz.: (—) Włodzimierz Doroszkiewicz
Członek Dyrekcji: (—) Ludwik Mickiewicz

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI POWIATU BIALSKIEGO W BIAŁEJ-PODLASKIEJ

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1938 R.

Stan czynny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kasa i sumy do dyspozycji			
a) gotowizna		57.959,55	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		37.257,32	
c) pozostałość w Bankach Państ. i Kom.		1.913,50	
d) pozostałość w innych K. K. O.			
e) bony inwestycyjne			97 130,37
2. Kupony			342,50
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe			
a) bilety skarbowe			
b) papiery państwowe		16.552,46	
c) listy zastawne i obligacje			
d) obligacje związków komunalnych			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych		9.000,00	25.552,46
5. Banki i K. K. O. Loro			96.02
6. Banki i K. K. O. Nostro			
7. Weksle zdyskontowane (61 kont)			87.060,67
8. Pożyczki wekslowe (1946 kont)			323.843,98
9. Weksle protestowane			
a) poch. z dysk. i poż. weksl. (41 kont)		9.777 44	
b) pochodzące z inn. kredytów (... kont)			9.777.44
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu:			
a) zabezp. papierami wart. (... kont)			
b) zabezpieczone hipoteką (... kont)			
c) zabezpieczone inn. wartośc. (4 kont)		346.416.00	346.416,00
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności (40 kont)		5 871,00	
b) innych wartości (... kont)			
c) pożyczki zakładu zastawn. (.... k.)			5.871,00
12. Pożyczki na skrypty dłużne (... kont)			
13. Pożyczki hipoteczne (... kont)			
14. Należności z tyt. układów konwers. zatwierdzonych przez Kom. Konwersyjny Banku Akceptacyjnego (178 kont)			348.691,83
15. Odsetki zaległe			5.087,32
16. Nieruchomości			8.153,00
17. Ruchomości			2.603,43
18. Różne			20.216,92
19. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr.)			3.866,50
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy			
Razem			1.284.709,44
21. Depozyty			410.131,13
22. Różni za weksle kaucyjne			139 563,00
23. Inkaso			67.225,20
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego			253 830,00
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego			
Ogółem			2.155.458,77

Stan bierny.

	W wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kapitał zakładowy			100.000 00
2. Fundusz zasobowy			38.307,31
3. Fundusze specjalne			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			3.361,14
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			
6. Wkłady oszczędn. instytucyj państw., samorząd. i innych prawno-publicznych			
a) bezterminowe (35 kont)		133.710,34	
b) terminowe (1 kont)		53,97	133.764,31
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno-prywatnych			
a) bezterminowe (3160 kont)		416.876,59	
b) terminowe do 3 mies. (10 kont)		16 440,74	
c) termin. ponad 3 m. i warun. (42 k.)	1.330,55	73.433.88	506.751,21
8. Rachunki bież. (czekowe, przekaz. itp.)			
a) instyt. państw., samorz. i innych prawno-publ. (9 kont)		16.637,61	
b) osób fizycznych i prawno-prywatnych (54 kont)		130.556,69	147.194 30
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe			16,30
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach państwowych		14.539,00	
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.			
d) w innych instytucjach kredytowych			14.539,00
12. Dyskonto akceptów Banku Akceptacyjnego			253.830,00
13. Zastaw papierów wartościowych			
14. Kredyty udzielone Kasie:			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe		63.917,00	
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje			63.917,00
15. Banki i K. K. O. Loro			
16. Banki i K. K. O. Nostro			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			
19. Różne			6.091,25
20. Sumy przechodnie (rozlicz. międzyokr.)			11.501,26
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy		3.822,66	3.822,66
Razem			1.284.709,44
22. Różni za depozyty			410.131,13
23. Weksle kaucyjne			139.563,00
24. Różni za inkaso			67.225,20
25. Bank Akceptacyjny			253.830,00
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem			2.155.458,77

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW za 1938 rok.

Straty.

	Zł	Zł
1. Odsetki wypłacone i dopisane:		
a) od wkładów oszczędnościowych	23.389,46	
b) od rachunków bieżących	3.366,70	
c) od redyskonta weksli	8.503,40	
d) od zastawu pap. i od kred. udz. Kasie	9.617,55	
e) różne inne	25,55	44.902,66
2. Prowizje wypłacone		440,48
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	29.722.55	
b) świadczenia socjalne	2.775.19	
c) wydatki rzeczowe	12 321 23	44.818,97
4. Podatki i opłaty skarbowe		764,55
5. Amortyzacja:		
a) nieruchomości	84,70	
b) ruchomości	534,19	618 89
6. Odpisy na dłużnikach		1.244,64
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		2,07
8. Różnice kursowe na papierach wartośc.		
9. Różne		3.987,01
10. Dotacja na rzecz funduszu wyrównawcz.		633,37
11. Nadwyżka		3.822,66
Razem		101.235,30

Zyski

	Zł	Zł
1. Odsetki pobrane i dopisane:		
a) od weksli	57.348,57	
b) od rachunków bieżących	23.734,12	
c) od pożyczek terminowych na zastaw	154.63	
d) od pożyczek na skrypty dłużne		
e) od pożyczek i wierzytelności hipot.		
f) od papierów wartościowych	920,71	
g) od K. K. O. i Banków		
h) różne inne	320,02	82.478.05
2. Prowizje pobrane		9.429,68
3. Różnice kursowe na rach. w wal. obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		633.37
5. Dochód netto z nieruchomości		
6. Odzyskane straty		734,92
7. Opłaty na koszty administracji		6.992.25
8. Różne dochody		110,00
9. Odpis z funduszu amortyzacji nieruchomości na pokrycie strat w związku z likwidacją nieruchomości		857,03
10. Strata		
Razem		101.235,30

Buchalter: (—) J. Czatyrko

Komisa Rewizyjna:
Przewodniczący: (—) St. Wilczyński
Członkowie: (—) J. Makaruk
(—) J. Zaborowski

Dyrektor Zarządzający: (—) A. Benikowski
Zastępca Dyrektora: (—) J. Czatyrko
Członek Dyrekcji: (—) A. Daniluk

Wydawca: Samorządowy Instytut Wydawniczy sp. z o. o.

Drukarnia Samorządowego Instytutu Wydawniczego. Warszawa, ulica Miodowa Nr 6.

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI POW. SOKOŁOWSKIEGO W SOKOŁOWIE PODLASKIM

BILANS ROCZNY NETTO NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 1938 R.

Stan czynny.

	w wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kasa i sumy do dyspozycji			
a) gotowizna		37.639,41	
b) pozost. w Banku Polskim i P. K. O.		12 012,70	
c) pozostałość w Bankach Państwowych i Komunalnych		19.262,50	
d) pozostałość w innych K. K. O.			
e) bony inwestycyjne			68.914,61
2. Kupony			
3. Waluty obce			
4. Papiery wartościowe			
a) bilety skarbowe		45.000,00	
b) papiery państwowe	89,14	803,58	
c) listy zastawne i obligacje			
d) obligacje związków komunalnych			
e) akcje Banku Polskiego, akcje i udziały w Bankach Komunalnych		4.500,00	50.303,58
5. Banki i K. K. O. Loro			
6. Banki i K. K. O. Nostro			
7. Weksle zdyskontowane (1 kont)			500,00
8. Pożyczki wekslowe (326 kont)			65 790,00
9. Weksle protestowane			
a) pochodzące z dysk. i poż. wekslowych (20 kont)		2.462,87	
b) poch. z innych kredytów (... kont)			2.462.87
10. Rachunki bieżące otwartego kredytu:			
a) zabezp. papierami wartośc. (... kont)			
b) zabezpieczone hipoteką (... kont)			
c) zabezp. innymi wartościami (1 kont)		6.446,25	6 446,25
11. Pożyczki terminowe na zastaw			
a) papierów wartościowych i książeczek oszczędności (74 kont)		8.888,00	
b) innych wartości (... kont)			
c) pożyczki zakładu zastawn. (... kont)			8,888,00
12. Pożyczki na skrypty dłużne (... kont)			
13. Pożyczki hipoteczne (14 kont)			68 407,95
14. Należności z tyt. układów konwersyjnych zatwierdzonych przez Komitet Konwersyjny Banku Akcept. (248 kont)			194.129,98
15. Odsetki zaległe			14.375 49
16. Nieruchomości			37.239.55
17. Ruchomości			3.249,10
18. Różne			14.010,19
19. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe			1.421,16
20. Straty:			
a) z lat ubiegłych		35.067.15	
b) za rok sprawozdawczy			35.067,15
Razem			571.205,88
21. Depozyty			36.387.53
22. Różni za nasze weksle kaucyjne			78.000 00
23. Inkaso			50.791.95
24. Akcepty Banku Akceptacyjnego			103.006,00
25. Pokrycie Funduszu Emerytalnego			
Ogółem			839.391.36

Stan bierny.

	w wal. obc. Zł	Zł	Zł
1. Kapitał zakładowy			52.000,00
2. Fundusz zasobowy			
3. Fundusze specjalne			
a)			
b)			
4. Fundusz wyrównawczy			159,55
5. Fundusz amortyzacji nieruchomości			1.634,00
6. Wkłady oszczędn. instytucyj państwowych, samorządowych i in. prawno-publ.			
a) bezterminowe (4 kont)		6 760,63	
b) terminowe (2 kont)		75.480.76	82.241,39
7. Wkłady oszczędnościowe osób fizycznych i prawno-prywatnych			
a) bezterminowe (1931 kont)		116.318 97	
b) terminowe do 3-ch miesięcy (7 kont)		6.366,67	
c) term. ponad 3-ms. i war. (14 kont)		8.771.91	131.457.55
8. Rachunki bieżące (czekowe, przekazowe itp.)			
a) instytucyj państw., samorząd., i innych prawno-publ. (8 kont)		21.823,03	
b) osób fiz. i prawno-pryw. (52 kont)		45.741,41	67.564 44
9. Salda kredytowe rachunków otwartego kredytu			
10. Zobowiązania inkasowe			2.505,19
11. Redyskonto weksli			
a) w Banku Polskim			
b) w Bankach państwowych		16.700,00	
c) w Bankach Komunalnych i K. K. O.		6.830,00	
d) w innych instytucjach kredytowych			23.530,00
12. Dyskonto Akceptów Banku Akceptac.			103.006,00
13. Zastaw papierów wartościowych			
14 Kredyty udzielone Kasie			
a) przez Bank Polski			
b) przez Banki Państwowe			
c) przez Banki Komunalne i K. K. O.			
d) przez inne instytucje		89.897 95	89,897,95
15. Banki i K. K. O. Loro			
16. Banki i K. K. O. Nostro			
17. Przekazy na Kasę			
18. Zobowiązania hipoteczne			
19. Różne			8.221,87
20. Sumy przechodnie (rozliczenia międzyokresowe)			7,348,83
21. Nadwyżki:			
a) z lat ubiegłych			
b) za rok sprawozdawczy		1.639 11	1.639,11
Razem			571.205,88
22. Różni za depozyty			36.387,53
23. Weksle kaucyjne własne			78.000,00
24. Różni za inkaso			50.791,95
25. Bank Akceptacyjny			103.006,00
26. Fundusz Emerytalny			
Ogółem			839.391,36

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA 1938 R.

Straty.

	Zł	Zł
1. Odsetki wypłacone i dopisane		
a) od wkładów oszczędnościowych	7.364,57	
b) od rachunków bieżących	985,84	
c) od redyskonta weksli i dysk. trat Banku Akcept.	10.225,41	
d) od zastawu pap. i od kred. udz. Kasie	4.827,01	
e) różne inne	124,15	23.526,98
2. Prowizje wypłacone		262,07
3. Koszty administracyjne		
a) wydatki osobowe	16.766.50	
b) świadczenia socjalne	1,421,17	
c) wydatki rzeczowe	8.319.77	26.507,44
4. Podatki i opłaty skarbowe		
5. Amortyzacja		
a) nieruchomości	425,00	
b) ruchomości	384.60	809.60
6. Odpisy na dłużnikach		2.303,86
7. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
8. Różnice kursowe na papierach wartośc.		
9. Różne		
10. Dotacja na rzecz fund. wyrównawczego		159,55
11. Nadwyżka		1.639,11
Razem		55.208,61

Zyski.

	Zł	Zł
1. Odsetki pobrane i dopisane		
a) od weksli	6 695,98	
b) od rachunków bieżących	338,52	
c) od pożyczek terminowych na zastaw	806,29	
d) od ukł. konwers. i z tyt. pom. odsetk. Skarbu Państwa	21.339.75	
e) od pożyczek i wierzytelności hipoteczn.	6.402,44	
f) od papierów wartościowych	633,68	
g) od K. K. O. i Banków	383,48	
h) różne inne	4.135,36	40.735,50
2. Prowizje pobrane		4.061,94
3. Różnice kursowe na rachunkach w walutach obcych		
4. Różnice kursowe na papierach wartośc.		159,55
5. Dochód netto z nieruchomości		2.747 23
6. Odzyskane straty		3.679,41
7. Opłaty na koszty administracji		3.824,98
8. Różne dochody		
9. Odpis z funduszu wyrównawczego na pokrycie strat kursowych		
10. Strata		
Razem		55.208 61

Buchalter: (—) Stanisław Nawrocki

Zarząd Tymczasowy:
Przewodniczący: (—) Władysław Filipowicz
Członek Zarządu: (—) Czesław Mirczewski

POSTANOWIENIE

Dnia 31 maja 1939 r. Sąd Okręgowy jako Rejestrowy w Radomiu w składzie:

Sędzia Rejestrowy Wiceprezes St. Kuczkiewicz

w obecności protokólanta J. Skrzypczaka

rozpoznawał sprawę rejestracji zmian Komunalnej Kasy Oszczędności powiatu iłżeckiego w Wierzbniku — i postanowił:

wciągnąć do rejestru handlowego działu A numer firmy 5243.

Rubr. 1. Numer wciągnięcia 3.

Rubr. 2. „Komunalna Kasa Oszczędności powiatu iłżeckiego w Wierzbniku". Zadaniem Kasy jest rozwijanie w najszerszych warstwach ludności zmysłu oszczędnościowego, ułatwienie gromadzenia oszczędności, gospodarowanie nimi w sposób zapewniający całkowicie bezpieczeństwo złożonego kapitału i słuszne odsetki oraz popieranie produkcji przez udzielanie kredytu najszerszym warstwom społecznym. Oddział w Iłży. Zbiornica w Starachowicach.

Rubr. 5. Dyrekcja: dyrektor zarządzający Otton Tomaszewski, zastępca dyrektora zarządzającego Edward Sokół, członek dyrekcji Marian Rudziński, pełnomocnik — kierownik Oddziału w Iłży Jan Osych. Dokumenty o charakterze zobowiązań wobec osób trzecich oraz pełnomocnictwa do zaciągania takich zobowiązań i działania w imieniu Kasy — winny być podpisywane przez dwie osoby ze składu dyrekcji lub upoważnione do podpisywania za Kasę; koniecznym jest jednak zawsze podpis dyrektora zarządzającego lub jego zastępcy. Dyrektor zarządzający sprawuje kierownictwo bieżących czynności oraz reprezentuje kasę wobec wszystkich władz, urzędów, instytucji i osób.

SĘDZIA REJESTROWY.
Wiceprezes
(—) St. Kuczkiewicz

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI POWIATU BARANOWICKIEGO W BARANOWICZACH.

ogłasza

KONKURS

na stanowisko zastępcy dyrektora zarządzającego Kasy.

Od kandydata wymagane jest:

1. Obywatelstwo polskie.
2. Wykształcenie co najmniej średnie.
3. Kwalifikacje przewidziane w § 10 ust. 2 i 5 rozp. Ministrów: Skarbu, Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości z dnia 16 marca 1937 r. o KKO (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 173).
4. Nieprzekroczony wiek 45 lat.
5. Stanowisko do objęcia po zatwierdzeniu kandydata przez Związek KKO w Warszawie.
6. Wynagrodzenie według umowy.
7. Podanie z życiorysem i fotografią oraz świadectwami w odpisach należy składać do Dyrekcji KKO w Baranowiczach w terminie do dnia 15 sierpnia 1939 r.

Przewodniczący Rady KKO
(—) Karol Wańkowicz
Starosta Powiatowy.

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI POWIATU HRUBIESZOWSKIEGO W HRUBIESZOWIE.

ogłasza

KONKURS

na stanowisko buchaltera — zastępcy dyrektora zarządzającego.

Od kandydatów wymagane jest:

1. Obywatelstwo polskie.
2. Wiek do lat 40.
3. Świadectwo zdrowia.
4. Referencje co najmniej 2 wiarogodnych osób oraz opinie z poprzednich prac.
5. Kwalifikacje zawodowe, przewidziane w § 10 ust. 2 rozp. Min. Skarbu, Spraw Wewn. i Sprawiedliwości z dn. 16.3.1937 r. o KKO (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 173).

Uposażenie zależne od umowy i kwalifikacyj (maximum do 400 zł).

Oferty z własnoręcznie napisanym życiorysem oraz odpisami świadect (fotografia pożądana) należy składać Przewodniczącemu Rady KKO w Hrubieszowie do dnia 15 sierpnia b. r.

Posada do objęcia od dnia 1 września 1939 roku.

Oferty nie uwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Przewodniczący Rady KKO
powiatu Hrubieszowskiego
(—) Stanisław Marek
Starosta Powiatowy.

Odbito czcionkami drukarni Samorządowego Instyt. Wydawniczego w Warszawie, Miodowa 6